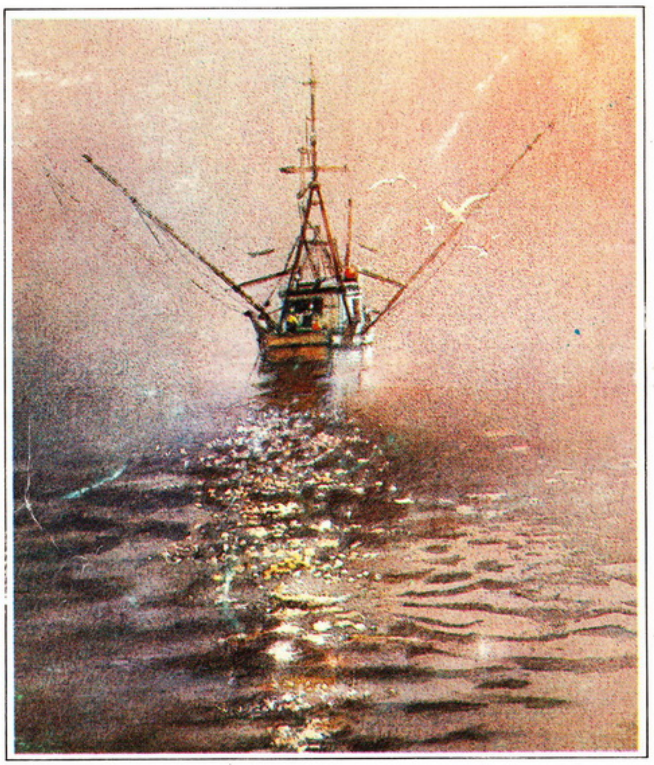
Cemil Kavukçu

UZAK NOKTALARA DOĞRU

CAN

Cemil Kavukçu

UZAK NOKTALARA DOĞRU

TÜRK YAZARLARI

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Şefik Basımevinde basıldı ve ciltlendi. (1995)
Dizgi: Serap Kılıç

Cemil Kavukçu

UZAK NOKTALARA DOĞRU

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 55 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

ISBN 975-510-661-8
© Cemil Kayukçu / Can Yayınları Ltd. Şti. (1995)

İÇİNDEKİLER

I. Perişanız Gecenin Karanlığında 7
Raci'ye Selâm 9
'Yosun Tuttu Gözlerim' 21
Cemse Ölüyor 41
Ormanın İçlerine Doğru 57

II. Uzak Noktalar 89
Kargalar Rotası 91
Susunuz Kuşlar Susunuz 98
İllaki 101
Beşinci Uzak Nokta 104
WLO Üyesi 110
Ben Poyraz 119

I

PERİŞANIZ GECENİN KARANLIĞINDA

RACİ'YE SELÂM

I
BURT

Aylardan nisan ve biz Burt Lancaster'i görmek için bir dağ köyüne gidiyoruz. Kararsız, oynak bir nisan; havanın ne yapacağı hiç belli değil. Ansızın gözü dönmüş bir yağmur indiriverir; ya da asık yüzlü bulutlar selâm bile vermeden, peşleri sıra, ne işe yaradığı pek anlaşılmayan gökgürültüleri ve şimşekleri de sürükleyerek, yere tek bir damla bile düşürmeden geçip giderler: Her şey belirsiz ve biz Raci'nin sepetli motosikletiyle bozuk bir köy yolunda ilerliyoruz. Raci, kamburunu çıkarmış, boynu yok gibi, yüzü kavgaya hazır. Bu, onun tarzı, motosiklet sürüyorsa başka türlü olması mümkün değil... Çocuksu bir coşkuya kapılarak bu yolculuğa çıktığıma çoktan pişmanım. Oysa o, ballandıra ballandıra anlatıyor; düşünsene, diyor, Burt karşında, hem de kanlı canlı ve seninle Türkçe konuşuyor. Otuz üç yaşında 'Soidmark Katilleri'nde oynadığında hiç umutlu değildi, çünkü ona sende iş yok demişlerdi...

Ardından hırıltılı bir gülüş.

Kocaman bir taşın üstünden geçince sepetten fırlayacakmış gibi oluyorum. Dişleri arasında sözleri anlaşılmayan bir sövgü; kendine mi, taşa mı, mo-

tosiklete mi belli değil.

Sen önüne bak, diyorum, yol çok bozuk.

Biraz şansım olsaymış bunca eziyete gerek kalmayacakmış, çünkü Burt, her perşembe mutlaka ilçe pazarına iner ve köy minibüslerinin önünden kalktığı kahvede otururmuş. Gerçi ne 'Trapez'deki kadar çevik, ne de 'Yüzücü'deki kadar dinçmiş; üstelik bütün bunları anımsamayabilirmiş de.

Evet, şanssızdık, üç perşembe o kahvede pinekleyişlerin payı da vardı. Sonunda, bozuk bir köy yolunda serüvenli bir yolculuğu göze almıştım. Burt, hasta olabilirdi, ya da ölmüştü, bilmiyorduk.

Kararmış bulutlar, kararlaştırdıkları gizli toplantı yeri, güçlükle ilerlediğimiz yolun üstüymüş gibi sessizce yığılıyorlar. Ve işte ilk şimşek. Raci yüksek sesle düşünüyor: havanın niyeti kötü, kapağı bir an önce köye atmalıyız.

Ama atamıyoruz. Egzoz birkaç kez öksürüyor ve motosiklet dik bir yokuşun ortasında kalıyor. Raci'ye bakıyorum, gözlerinde öfke var. Motosikletin çamurluğuna bir tekme savuruyor. Bu ondan beklenirmiş zaten, bilmem neresine ne yaptığı motosikleti (o, motorsiklet diyor). Bir tekme daha.

Buraya kadar mı? diyorum.

Bakıcaz, diyor.

Bakıyor ve kısa sürede tanısını koyuyor. Karbüratörü pislik tıkamış! Motosiklete yöneltilen bütün sövgüler geri alınıp ilçe çıkışında uğradığımız 'ibne benzinci'ye yöneliyor.

Motosiklet çalışınca yüzü gülüyor. Ben de rahatlıyorum tabii. Neyse ki bu kadarmış, aslanım

deyip farını okşuyor. Bu arada kararsız hava da seçimini yapmış ve öncü damlaları göndermeye başlamıştı. Raci'nin yüzünde yeni bir ürkü: Yağmur artarsa boku yeriz!

Haklı, yol çamurdan bir tarlaya döner, köye çıkamayız. Diyelim çıktık, bu kez de inemeyiz.

Dönüp dönmemek arası kararsızız. Gözlerimizde bir işaret aradığımız belli, ama ikimiz de 'dönelim' sözcüğünü birbirimize sunuyoruz.

Raci, iyice kambur şimdi. Filtresini ısırdığı sigarayı emerek yola bakıyor. Kaşlarını çatmış. Yol çok dik ve motorun cayırtısı sessizliği yırtıyor.

Zaten az kaldıydı, diyorum; yani, dönmek aptallık olurdu anlamında. Ama bu Raci'yi rahatlatmıyor. Yağmurun onu korkuttuğu belli, üstelik hızlandı da, damlalar kesintisiz iniyor artık.

Köye sırılsıklam giriyoruz. Ortalıkta kimseler yok. Kocaman bir çoban köpeği kayıtsızca bize bakıyor. Kahvenin önünde durup kendimizi içeri atıyoruz. Ortaya verdiğimiz selâm bir uğultuyla yanıtlanıyor; her kafadan birer 'hoş geldiniz'. Çaylarımızı yudumlarken köye geliş nedenimizle, yoldaki serüvenimizi ve nasıl yağmura yakalandığımızı Raci anlatıyor. Burt Lancaster'i görmeye geldik demiyor tabii ki, balık avlamaya çıktığımızı, aşağıdaki derede bir iki serpme attığımızı, ama bir şey çıkmayınca biraz daha yukarı gitmeye karar verdiğimizi, yağmur artınca da köye geldiğimizi söylüyor. Çaylarımız tazelendi. Yağmur daha on dakika böyle yağarsa geri dönemeyiz; en azından bugün ve gecesi buradayız. Bunu düşünmek bile son derece sıkıcı.

Peki ya Burt? O nerede? Raci'ye bir göz işare-

tiyle soruyorum. Omuzlarını kaldırıyor. Yok. Olmadığını ben de görüyorum. Hasta mı, yaşıyor mu, köyde mi, başka bir köye mi gitti, yoksa biz yanlış köye mi geldik... Bilmiyoruz.

Raci gülmeye başlıyor. Ben de gülüyorum. Bu olasılığı hiç düşünmemiştik; o, bizim için Burt idi, ama bu köyde hangi adla yaşıyordu, bilmiyorduk. Yapacağımız tek şey yağmurun dinmesini beklemek. Bu arada – tabii ki şansımız varsa – bıyıklarına ak düşmüş yaşlı ve yorgun Burt kahvenin kapısında belirip en babacan gülüşüyle bizi selâmlayabilirdi.

Şansımız varsa, diyordu Raci.

Pek yok gibi, diyorum.

Yağmur da sonucu bildirdi: Bu gece buradasınız.

II
KUZU

Bir söylenceye dönüşmek üzere olan 'Kuzu' olayına hâlâ kayıtsız kalışıma akıl erdiremiyor Raci. Üstelik hiçbir riski yok; ne motosiklet tepesinde saatlerce toz yutacağız, ne köpek gibi ıslanacağız, ne de yeterince konuksever bulmadığımız bir köyde perişan bir gece geçireceğiz. Yapacağımız çok basit, gece 12'den sonra fırının önünde bekleyeceğiz, ya da beklediğimizi sezdirmemek için (Kuzu çok ürkek çünkü) dolaşacağız. Varsayalım yağmur yağdı (hınzır hınzır gülüyor), o zaman da fırına girer, bütün kılları una bulanmış o ayıyla (fırıncıyla) çene çalarız.

Burt gibi olmasın, diyorum.

Olmaz, diyor.

Çözülür gibi olduğumun ayrımına varınca hemen Kuzu konusuna yükleniyor. İlçeyi son aylarda dolduran göçmenlerle gelmiş olmalı, diyor. Bir gece onu fırının önünde görmüş ve insan değil bu demiş, resmen bir kuzu. Taş çatlasa on altı yaşlarında bir çocukmuş ve hiç konuşmadan fırındaki ekmeklere bakıyormuş. Fırıncı (una bulanmış ayı) ona, ekmek mi alıcan lan, demiş; onda ses yok. Yalnızca bakıyormuş. Oradan biri, ayyaş terzi olabilir, gözleri çizgi gibi, ama kafası hepsinden iyi çalışıyor, belki parası yoktur, demiş. Paran mı yok lan? Kuzu'dan çıt çıkmıyor. Elleri kıçına bağlı biri de (gece bekçisi olamaz, çünkü onun elleri hep göbeğinin altındaki kalın kemeri avuçlar) parası benden şuna bir ekmek verin demiş. Fırıncı ekmeği vermiş. Malı kaptı ya, demiş ayyaş terzi, bak ne biçim gidiyor. Çıkıp ardından bakmışlar, koşuşu, sıçrayarak giden bahar kuzuları gibiymiş. Ertesi akşam Kuzu yine fırının önündeymiş. Fırıncı, konuşursan sana bedavadan bir ekmek veririm demiş. Kuzu yalnızca bakıyormuş. Fırıncı, iki ekmek, demiş. Ses yok. Yalvar yakar olmuş, ama hiçbir sonuç alamamış. Sonunda, bir kere konuş sana her gece bir ekmek, demiş. Ne olmuş biliyor musun – eğer yalanım varsa Allah beni buracıkta taş etsin.– Kuzu "mee," demiş. O geceden beri 'Ayı' yorgan döşek yatıyor. Karısı, uğradı diye hocalara okutuyormuş.

Sonunda boyun eğiyorum; Kuzuyu göreceğiz.

Raci'ye bir konuda hak verdiğim için yine motosikletin sepetindeyim. Şimdi, diyor. Kuzu'nun

ne zaman geleceği belli olmadığından fırının önünde ağaç oluruz. Hem, Kuzu orada dikildiğimizi görürse fırına sokulmayabilir. Sokağı adımlamamız (birkaç kez geçtikten sonra) kuşku çekebilir. Ama motosikleti alırsak rahat ederiz, sokak aralarında dolaşır, sık sık fırını kollarız.

Fırının önünden beşinci geçişimiz. Raci yavaşlıyor ve fırıncının gözlerini yakalamaya çalışıyor. Fırıncı 'Ayı' değil tabii ki, o hasta, fırında bir sandalyede taş gibi oturuyor ve olup biten her şeyden habersiz. İşi götüren kalfa. Raci'yi görünce kaşlarını kaldırıyor, Kuzu daha gelmemiş.

Leblebiyle beyaz şarap aldık. Motosiklet fırını görebileceğimiz bir kuytuda. Raci, bir şişe de gece bekçisine almakla akıllılık etmiş. Siz burada keyfinize bakın deyip omzuna vurdu. Kuzu'yu görürsem düdük çalarak haber veririm.

Peşine düştük ya, Kuzu birden yok oldu, dedim.

Her gece ekmek alıyor, bu gece de mutlaka gelecek.

Peki neden 12'den sonra?

Bilmem, sıcak ekmeği kapıp gidiyor.

Raci, kıçını seleden kaldırıp ayağı ile marş çubuğuna abandı. Motosiklet gürültüyle çalıştı. Birer şişe şarap daha alıp geleceğiz. Kuzu'yu kaçırırız endişesiyle hızlı sürüyor motosikleti. Daracık sokaklardan geçiyoruz. Gecenin geç bir saati, ortalıkta kimseler yok. Her dönemeçte sepetten fırlayacakmış gibi oluyorum. Arnavutkaldırımlı uzun bir sokakta ansızın bir kedi çıkıyor karşımıza ve Raci onu ezmemek için yön değiştirince köşedeki elek-

trik direğine çarpıyoruz.

III
ERCÜ

Motosiklet bugün çıkıyor. Tamirciye giderken yolda söyledi; bu gece Ercü'ye gidilecek. Başında hâlâ dikiş var, ama eski sağlığına kavuştu. Onu tanımamak benim gibi biri için büyük kayıpmış. Yaşamı ciddiye almayan adamlar bunlar. Bunlar, diyorum, çünkü bir zamanlar Ercü denince akla FİLO gelirdi. Altı kişiydiler. Şimdi iki kişi kaldılar. Koyuncu Salih ile Çelik Oran (Orhan) öldüler. Topal, uzun süreli bir inzivaya çekildi (yani içeride). Rıza buralardan gideli çok oluyor. Nerede olduğunu bilen yok, belki o da ölmüştür. Yalnızca Palaska ile Ercü buradalar. Ercü'yü bulup bu gece için randevu almaya çalışacağım.

Randevu mu? O kadar önemli biri mi bu?

Bakışa göre değişir, diyor Raci.

Burt ve Kuzu'dan sonra Ercü'yü de tanıyabileceğimi sanmıyorum, Raci'yi kırmamak için (ne de olsa ağır bir kaza geçirdi, bense küçük bir sıyrıkla atlattım) ilgimi sürdürüyorum.

Yani?

Yani kimilerine göre bir baltaya sap olamamış kopuğun, esrarkeşin biri, kimilerine göre harcanmış üstün bir yetenek, kimilerine göre içki mezesi bir şarlatan, kimilerine göreyse son peygamber...

Hep uçlar, diyorum, bunun hiç ortası yok mu?

Raci'ye göre bu işin ortası olmaz.

Peki, benimle görüşecek mi?

Kafasına bağlı.

Hiç olmazsa bunu başaralım.

Günler sonra yeniden o motosikletin sepetindeyim. İlçenin sokaklarından geçiyoruz. Raci son derece sakınımlı. Ercü işi akşamdan sonra belli olacak. Yine her zamanki yerde buluşacağız.

Ercü, Şaga'mn oraya çökün, ben gelirim demiş.

Loş, dumandan gözün gözü görmediği, uğultulu bir yere giriyoruz. Raci'nin aklına uyduğuma bir kez daha pişman oluyorum. Ben yatay çizgilerin peşindeyim; kıpırtısız doğa görünümlerinin, boş sokakların, geçmiş yaşam izlerinin sindiği nesnelerin ve durağanlığın. Oysa Raci, beni dik çizgilere çekiyor; uç tipler, şaşırtıcı yaşamöyküleri, düş ürünü saçmalıklar.

Burası çok kalabalık, diyorum, boş yer de yok gibi.

Raci, gözlerini yumup başım bilmişçe eğiyor; sen merak etme, her şey ayarlandı. Kendinden çok emin. Davranışında, bu tür ortamlarda saygınlığı olan birinin böbürlenmesi var.

Şaga denen adam kara kuru, uzun boylu, hafifçe öne eğik (çeyrek kambur bile denebilir) ve gaga burunlu biri. Dudağının kıyısında sallanan sigarayla öyle uyum içinde ki, yüzünün doğal bir uzantısı sanki. Hemen bir masa ayarlıyor. Melamin tabaklardaki mezeler biz söylenmeden sıralanıyor ve bir büyük rakı konuyor orta yere. Rakı dahil her şey çok pismiş izlenimi uyandırıyor. Şaga saygıyla eğiliyor. Yüzünde ne anlama geldiği belirsiz bir anlam,

ya da anlamsızlık; dua okur gibi mırıldanıyor: Afiyet olsun!

FİLO buraya takılırdı, diyor Raci bardaklara rakı koyarken, Şaga'ya olan borçlarım öbür dünyada bile ödeyemezler.

Rakılarımızdan birer yudum alıyoruz. Raci, Ercü'den söz ediyor; az sonra göreceksin ya, diyor, acayip biri. Dersin ki göz möz yok da çizgi gibi yarıklardan bakıyor dünyaya; katıksız bir konsolos köpeği. Yürüyüşü ayrı bir asalet; dizlerinin hafifçe yaylanması, omuzlarının salınımı, hareketsiz bir boyun üstünde ritmik gidip gelen bir baş... Arada gözlerden ırak kalıverir. Pis işi yoktur, yatarsa trafikten yatar. Kaderdir. Ercü'nün avuç içleriyle dövdüğü alnına yazılmıştır bir kez... Kafa işte, der, karpuz yoklar gibi şakağına vurarak, okusaydık... Okuycan, ama haybeden değil, sonunda gelip buralarda tuzluk gibi oturacaksam ederim böyle okumanın içine. Karakol polisi olmak da yetmez, en azından komiser... Hemen parmaklarıyla apoletler yerleştirir omuz başlarına ve ağzını büzüp gözlerine tepeden bakan bir anlam vererek komiser oluverir.

Tam unutulmaya yüz tutmuşken cazır cazır ayaklarım sürterek beliriverir ilçenin sokaklarında. Sağı solu gözleriyle selâmlar, 'geçmiş olsun' dileklerini küçük baş devinimleriyle kabul eder. Genellikle yaz ikindileri, arozözlerin sokakları foşur foşur suladığı yapışkan sıcaklarda kahvenin önündeki çınarın altına çöreklenir, dört sandalyeyi birden kaplayarak en yitik gözlerle geleni geçeni süzer. Kadınlar ve genç kızlar bu bakışlardan yara al-

dığından o kahvenin önünden geçmeyi pek sevmezler. Havalar serinleyip artık dışarılarda oturulamayacak denli bozunca en son içeri o taşınır. Mekânı Yakup'un kahvesidir, ama arada 'sütane' dediği, genellikle yeniyetmelerin çıktığı, oyuna ve sigaraya alıştığı kahveye çıkar, çevresine birçok dinleyici toplayarak anlattıklarıyla onları kırar geçirir, bu arada ot'a her nasılsa alışmışlara el altından mal sağlar. FİLO dendi mi tanımayan yoktur. Bir trafik kazasını haber alır almaz, daha jandarma ve polis olay yerine gelmeden onlar ulaşır ve gerekli ön incelemeyi yaparlar. Artık o günkü kısmet ne ise; altın diş, kol saati, bilezik, cüzdan... toplar gelirler. Bu işler için olduğu sanılan çok derin cepli paltoları vardır. FİLO süslendi mi, bil ki bir kaza olmuştur.

Sütanedekileri kırıp geçirdiği öyküler de genellikle bu 'leş' işleriydi. Dilinden çok, elleri ve gözleriyle konuşur Ercü. Başka zamanlarda yere koşut iki çizgi olan bu gözler, bir şey anlatırken olağandışı büyüyüp küçülerek anlatımı süsler. Örnek mi? Gelince kendisine anlattırırız gerçi, ama yine de anlatayım. Şöyle: Bi gece kaptırmış gidiyorum (eller hemen olmayan bir direksiyon simidini kavrıyor) vızzt, yanımdan hususinin biri (sol el bu kez yılan gibi bükülüp bir aracı solluyor) baktım herifin arka tampon yanlış; lan Ercü dedim (parmak şakakta, gözler ceviz gibi) on dakkaya kalmaz tamponu sıçar bu hırt. O basıyor, ben basıyorum. Herif bir ara şarampole girip çıktı (gözler ansızın büyüyüp kısılıyor) tamam dedim, herif narkozlu! Demeye kalmadı, yoldan çıkıp tarlaya daldı. Ercü de pe-

şinde tabii (sol el yine tarlaya dalan bir kamyon). Bırakır mıyım? İşin ucunda bir tampon var. Sonra baktım hazret malı düşürmüş, frene asılıp durdum.

Ya da:

Palaska, ben, Oran, Yakup'un orada pusudayız. Hava ufunetli, ölüm kokuyor. Paltoları çekmiş belâ haberi bekliyoruz. Pat, Topal! Haberi kulağımıza miyavlıyor. Sanki zelzele var, ne biçim fırlıyoruz kahveden. Topal'ın Murat'a atladığımız gibi uçuyoruz. İki hususi birbirine girmiş. Birinde dört kişi varmış, ikisi kaymış, öbüründe tek şoför, o da gitmiş. Hususide sağ kalan iki kişi de kafayı oynatmış zaten. Sonuç: Üç ölü, iki deli. Trafik durmuş, herkes şaşkın. Ne jandarma var ortalıkta, ne polis. Biz hemen elleri cebe atıyor, ufak ufak eşelenmeye başlıyoruz. Palaska çaktırmamak için bi de ıslık tutturmuş ki, tam maskaralık. Soranlara bilgi veren de Oran; parmaklarıyla konuşuyor. Üç ölü, diyor, sonra da iki parmağını tavşan kulağı gibi oynatarak, iki de deli...

Diyelim uzun bir aradan sonra Ercü dönmüş, geçmiş olsunları kabul ediyor. Şaga'nın meyhanesine çökmüş, çevresinde gülmeye koşullu bir kalabalık. Biri lâf atıyor:

Ne o, 'kendin pişir kendin ye' açmışsın.

Ercü gülüyor: Uyumuşuz be aga.

Hasar çok mu?

Sürünün yarısı.

Çoban?

O yırttı, karşıya geçmemişti daha.

Ölü mölü diyorlar, o ne?

Şimdi biz sürüyü biçince şarampole daldık. Kamyon yattı mı sana... İşte o ara arkada kıyamet kopmuş.

Eee?

Eee'si zincirleme, bir kişi orda öldü işte.

Rakı bitmek üzere. Dumandan gözlerim yanıyor.

Bu iş yatar, diyorum Raci'ye, gelmeyecek.

Umutsuzca gözlerime bakıyor: Dedim ya, şansın yok senin.

Kararımı veriyorum; bundan böyle Raci ne anlatırsa anlatsın, ardından gitmeyeceğim. Bu, şanssızlıkla açıklanamaz; benimle oynadığı gün gibi ortada.

Rakı bitince kalkıyoruz. Hesabı ben ödüyorum. Meyhaneden çıkıyoruz. Raci motosiklete doğru yürüyor.

Hani yeminliydin?

Ne yemini?

İçkili sürmeyecektin ya!

Elini sallıyor: o döndü.

Motosiklet cayırtıyla çalışıyor. Boşta gaz verip ortalığı dumana boğuyor. Şaga kapıda, dudağının kenarında sigarası, kamburu iyice belirgin ve gözleri yok denecek kadar küçük. Kalkış sert oluyor, arkaya doğru kaykılıyorum. Şaga el sallıyor, ama bizi gördüğünü söylemek güç. İlçenin boş sokaklarından deli gibi geçiyoruz. Raci saati soruyor. Biri geçmiş, diyorum. Yüzünde çarpık bir gülüş beliriyor: Belki Kuzu'yu kıstırırız!

Motosiklet biraz daha hızlanıyor.

'YOSUN TUTTU GÖZLERİM'

Otomobili durduruyor. Dudaklarında belli belirsiz sövgü kıpırtıları; burayı da çöplüğe çevirmişler. Ani frenin etkisiyle devrilen naylon poşetteki bira şişelerini düzeltmeye çalışırken, şuraya bak, diyor, at leşi atmış ibneler. Köpeklerin (belki de çakalların) etlerini sıyırdığı (bir teknenin omurgaları gibi ya da derileri kemiklerine yapışmış, avuçlarını gökyüzüne açmış bir dervişler topluluğunun kolları gibi duran) kemiklere bakıyoruz. Vites kolunu kavrayan elinin öfkesi, gaz pedalına yüklenen ayağının öfkesi ve toprağı kazıyarak tozutan lastiklerin öfkesi. Geri geri yola çıkıp duruyoruz. Bira şişeleri bir kez daha birbiri üzerine abanarak ayaklarımın dibine devriliyorlar. Bir anlık kararsızlık: Nereye gitsek! Aslında bir yer aramamıza gerek yok; biraz aşağıda, yine kenti ve ovayı görebileceğimiz, ama at leşinden ve çöplükten uzak bir noktada durup biralarımızı içebiliriz. Kent radyosunun deneyimsiz (konuşurken sürekli hata yapıyorlar) ve şımarık iki bayan sunucusu aralarında şakalaşarak (doğal görünme, birilerine öykünme çabaları), bir istek parça sunacaklarını anons ediyorlar. İsteyen kişinin adı soyadı, köyü ve abuk sabuk mektubu okunuyor önce. Gözlerimiz ovaya ve kente çevrilmiş, yandan çarklı bir gülüşle gülerek, (kesinlikle küçümseme yok) parçanın anonsunu dinliyoruz.

Kapak açacağı yok, yine elimizi acıtarak anahtarla açmaya çalışacağız şişeleri. Oysa otomobilde daha rahat tüketebileceğimiz kutu biralar var. Ama biz birayı ya şişeden, ya da kulplu bardaktan içmeyi seviyoruz.

Durgun bir kasım öğle sonrası; kentin üzerini tül gibi bir pus örtmüş. Fabrikaların bacalarından tüten dumanlar bir savaş alanını andırıyor. Büyük sessizlik; ağır bir bombardımanın ardından kentte hiçbir canlının kalmadığını söylüyor.

Kapağı açmaya çalışırken parmağı kesildi; kanayan yeri emerek tükürüyor. Şimdiki sövgüler kapağa. Ver şunu ben açayım, diyorum. Veriyor. Yüzü limon yalamış gibi. Benzer biçimde ben de parmağımı kanatıyorum. Birbirimize bakıp gülüyoruz.

Her şeye karşın biralar açılıyor ve ilk yudumlarımız şişeleri yarılayacak denli büyük oluyor.

Görmek istediğim bir yer daha var, diyorum.

Görelim, diyor. Camı açıp boşalan şişeyi atıyor ve bir sigara yakıyor. Hemen görelim!

Şu kente bak, diyorum gözlerimi düellodaki bir kovboy gibi kısarak. Şu fabrika bacalarına, şu yüksek yapılara, organize sanayinin kuşattığı şu yerlere bak! Buraları bir zamanlar bize can vermiş, çocukluğumuza, ilk gençliğimize tanıklık etmiş yerler mi? Bir bak!

Bu tür geçmiş özlemlerine, sulandırılmış konuşma biçimlerine yokum.

Ama bu bana hüzün veriyor.

Vermesin. Gözlerini aç ve gerçeği gör. Bu kent o kent değil, şu otomobilin içinde bira içen bizler de o biz değiliz. Bunu ne kadar çabuk kabullenir-

sen huzursuzluğun da o kadar çabuk geçer. Kaçınılmaz olan şeyler vardır: yaşlanma gibi, ölüm gibi, değişim gibi...

Tamam, diyorum, ama yine de, bana hüzün vereceğini bile bile Kavaklaraltı Parkını görmek istiyorum.

Park diye bir şey kalmamış ki, neyini göreceksin?

O asırlık ağaçlar da mı durmuyor?

Onlar duruyor.

Bir zamanlar Kavaklaraltı Yolu olarak bilinen; çevresinde tek tük birkaç evin, eski bir değirmenin, Zirai Donatım Kurumuna ait bir yapının dışında, geniş bir yonca tarlası ve dikenli tellerle çevrili elma bahçesinin bulunduğu bu toprak yol, şimdi, her iki yanında yüksek yapıların yer aldığı asfalt bir caddeye dönüşmüş. Otomobili ağır sürüyor ve radyoda başka bir istek şarkı çalıyor. Geniş gövdeleriyle görkemli birer anıt gibi yükselen kavak ağaçlarını görünce heyecanlanıyorum. İyice yavaşlayan otomobil kendiliğinden duruyor sanki.

Kavaklaraltı Aile Çay Bahçesi karşınızda, diyor, şimdi bunun şerefine birer bira açma sırası sende.

Çocuk parkına dönüştürülmüş yere bakıyorum. İnce fıskiyesinden çıkan suya uyarak alçalıp yükselen bir pinpon topunun döndüğü, denizi çağrıştırsın diye zemini ve yan duvarları maviye boyanan beton havuzun yerinde çirkin bir dinozor otluyor şimdi. Sahnenin bulunduğu yerde ise üç salıncak var, birinin zinciri kopmuş. Parkta kimse yok.

Kavak ağaçlarından birinde bir karga ötüyor.

Bak, diyorum içimi çekerek, ne parkın bir köşesine Futbolcu Kemal'in büstünün konduğu yılları, ne de Elbiseci Orhan'ın davudi sesiyle 'Sûy-i Kâğıthane'de mecnun misal' diye başlayan segâh besteyi söylediği yılları anımsıyorum (senin bunlardan haberin bile yoktur), ama o uçarı gençliğimin cenneti bahçenin böylesi bir zevksizlik örneğine dönüştürülmesi karşısında içim parçalandı...

Elimi yaralamadan açabildiğim şişeyi uzatıyorum. Bu kez, duyarlığıma saygı gösterecek biçimde sessizce içiyor birasını.

Sana üç şey anlatacağım, diyorum, bunlara öykü de, masal de, ne dersen de. Yeterince biramız, sigaramız ve zamanımız var; beni dinleyecek sabrın varsa bu iş biter.

Gülüyor: Neden olmasın ki.

Güzel! Bunlara ad da verdim. Şöyle; Kavaklaraltı Geceleri, Yolcu Yolunda Gerek ve Dört Örümcek. Filmler bitince de basar gideriz...

KAVAKLARALTI GECELERİ

Yakup'un kahvesinde pisyedili oynamaktan sıkıldığımızda ya Niyazi'nin sinemasına atardık kapağı (Marmara Sineması; duhuliye 175, balkon 200 kuruş), ya da bıçak gibi havaya aldırmadan Kavaklaraltı Parkının yolunu tutardık. Yaz aylarında cıvıl cıvıl olan, 45'lik plaklardan Neşe Karaböcek, Behiye Aksoy, Orhan Gencebay, Cem Karaca, Erkin Koray'm, asırlık kavak ağaçlarının gövdelerine asıl-

mış dev lâzımlıklara benzeyen hoparlörlerden müzik yayını yapıldığı park; kış aylarında hüzünlü bir yalnızlığa bürünür (karşılıksız aşklar mezarlığı), geceleri ise korku filmlerine mekân oluşturacak denli ürkütücü görünürdü.

Parka gidilecekse önce Eko'nun (nüfus kâğıdına göre Ekrem) evine uğranır ve Eko İspanyol gitarını alırdı. Paltolarımıza sıkı sıkıya sarınır, şişeler elimizde, leblebi cebimizde Erkin Koray'dan şarkılar söylerdik. Eko, başındaki yün bereyi kulaklarını örtecek biçimde iyice aşağı çeker, arada, duyarsızlaşan parmaklarını ağzına sokarak ısıtır ve kamburunu çıkararak Alibo'nun (nüfus kâğıdına göre Halil İbrahim) isteği olan 'Yalnızlar Rıhtımı'nı belki beşinci kez çalıp söylerdi; tabii biz de eşlik ederdik ve en çok Alibo bağırırdı:

Bir ben miyim perişan gecenin karanlığında
Yosun tuttu gözlerim yalnızlar rıhtımında

Bazan da dinlemeyi yeğlerdi Alibo; gözlerini yumar, paltosunun yakasını kaldırıp boynunu iyice içine gömer ve sırtını, gövdesine sürülmüş kireci iyice belirginsizleşmiş bir akasya ağacına yaslar, şarkı bitene dek kıpırdamazdı. Sonra gözleri aralanır, derin bir iç geçirir ve paltosunun cebinden kararmış gümüş tabakasını çıkarıp (hediye, bir kerhane hatırası) iki Bafrayı katledip yarım plakalık bir manzara sarardı. Bu, Eko'nun 'Yalnızlar Rıhtımı'nı bir kez daha çalıp söyleyeceği demekti. Ne Eko onu çalmaktan, ne de biz söylemekten bıkardık.

Doni Ramazan hariç, altı yıl gibi uzun bir süre-

nin sonunda liseyi bitirmiştik. Doni'nin bu şansı yoktu, çünkü okuldan atılmıştı. Onun işi 5 Edebiyat C'de bitmişti ve Doni (serüvenlere açık gezginci ruhlu o çocuk) coğrafya gibi, yapısıyla bütünleşmiş bir dersin barajını aşamamıştı. Oysa, Yakup'un kahvesinde, cebinde taşıdığı katlanmış dünya haritasını masaya yayar, eliyle kat yerlerini düzeltip tükenmez kalemini çıkarıp yeni rotalar çizerdi. Bir gemiye kaçak binerdik, dördümüz; Akdeniz'i hiçbir limana uğramadan geçerdik. İlk durak Kazablanka, Kanarya Adalarının açıklarından geçerdik. Dakar, sonra Sierra Leone. Ver elini Liberya, Gabon, Luanda... Kap'ta gemiden inerdik. Kalahari Çölünü yürüyerek aşacaktık ve Doni'nin akıl almaz planları vardı. Ya da Kavaklaraltı Parkında, Doni şarap şişesini yarıladığında, elini havuza sokup suyu karıştırır, sonra da din, dil, ırk ayrımı gözetmeksizin bütün ilçe halkına bir çağrı çıkarırdı: En değerli eşyalarınızı alın ve bu gemiye gelin; Afrika'ya gidiyoruz... Geminin küpeştesinde tayfalarla (tek kolu çengelli korsan gaziler de olacaktı kuşkusuz) Erkin Koray'dan şarkılar söyleyecektik:

Şimdi benim tek tesellim bir yudum şarap
Bunca yıldır bekliyorum yetmez mi yarab

Ya da,

Hayat bir teselli acı ıstırap
Ben miyim bilmem zaman mı harap

Doni, coğrafya yüzünden okuldan atılmayı kendine yedirememiş, biraz da öfkeye kapılarak geleceği ile oynayan (gerçekleşmesine ramak kalmış

serüven düşüyle bir ilişkisi olmalıydı) öğretmeni dövmeye kalkışmıştı. Kalkışmak da ne, dalgın dalgın yürüyen adamın önüne çıkıp bir yumrukta yere devirivermişti. Yanında değildik, olsaydık önlerdik. Bir şişe Güzel Marmara içip kahramanlık yapmak biraz pahalıya patlamıştı Doni'ye. On beş gün içeride yattı (hapisane şiirleri ve akıl almaz dünya turu rotaları ünlüdür), mahkemeden sonra da öğretmenin şikâyetçi olmaması üzerine özgürlüğüne kavuştu.

Alibo, Eko ve ben okulu bitirmiştik (Doni'ye göre bizimki de bir tür siktirnameydi), ama üniversite giriş sınavlarında çuvallamıştık. Doni, abisiyle birlikte sıhhi tesisatçılık yapıyordu, Eko düğünlerde gitar çalıyordu, ben, pederle birlikte pazarcılık yapıyordum. Alibo'nun ise hiçbir şey umrunda değildi; gittiği yere kadar gider, diyordu. Çünkü kör kütük âşıktı. Perihan'ı seviyordu. Perihan'ın ise Alibo'dan haberi bile yoktu. Perihan diyorum ya, Perihan Hanım demem daha doğru; ne de'olsa öğretmenimiz. Sınıfa ilk geldiği günü anımsıyoruz sık sık; müdür, ufak tefek, çekik gözlü, düz siyah saçlı bir kızla girmişti içeri ve zıvanadan çıkmış sınıfı yatıştırmak için boyun damarlarını şişire şişire, her zamanki hakaretlerini yağdırarak bağırmıştı. Sesler kesilmiş, gözler müdürün yanıbaşında dikilen genç bayana yönelmişti. Önce onu sınıfımıza yeni gelen bir öğrenci sanmıştık, üstelik hatırlı birinin kızma benziyordu. Sonra müdür ses tonunu ayarlayarak açıklamıştı: Yeni edebiyat öğretmeniniz Perihan Hanım. Alibo'ya olanlar da o gün olmuş zaten. Bu umarsız aşkı aylar sonra Kavaklar-

altı Parkında açıklamıştı. Onu seviyordu. Şiir bile yazmıştı. Hatta bir şiirini Eko besteleyip çaldı. Doni de "Amin," dedi şarkı bitince, çünkü dua gibi okumuştu Eko. Bu aşka en saygısız olan da Doni idi. Ona göre dünyanın en aptalca şeyiydi: Adamın elini kolunu bağlardı. Düşünsene, diyordu; gemiyi ayarlamışız, yola çıkmak üzereyiz, sulu gözlü biri kollarını boynuna dolayıp gitme, sensiz yapamam diyor ve sen gitmekten cayıyorsun, gitsen bile kafan burada kalıyor ve o gitmek hiçbir zaman gitmek olmuyor.

Bir gece aramıza yeni bir dostun katılmasıyla sayımız beşe çıktı. Yanımıza dek sessizce sokulmuştu da anlayamamıştık. Sağ arka ayağı seken, zayıf, siyah tüylü, gözlerinde insanca bakışlar yakaladığımız bir köpekti bu. Üç adım kala durmuş, arka ayakları üzerine oturarak dikkatlice bize bakmıştı. "Gel Kiklop," demişti Alibo ve köpek de boynunu bükerek yaklaşmış, Alibo'nun kolunu koklamıştı. Adıyla seslendiğine göre onu önceden tanıdığını düşünmüştük, ama o da bizim gibi ilk görüyordu. Kiklop adı ağzından çıkıvermişti.

Günler sonra Doni, Kiklop'un da burada kalmaması gerektiğini söyledi; bir türlü yolunu bulup onu da gemiye bindirecektik...

Alibo'nun konuşkan olduğu ender gecelerde (gözleri kapalı, bilinmeyen bir âleme uçmuş), sırtını her zamanki gibi akasya ağacına yaslar, parkın çepeçevre rengârenk ışıklı lambalarla donatıldığım düşlerdi: Eko, adam gibi bir grup kurmuş ve orkestra sahnedeki yerini almış. Hepsi çakı gibi, İs-

panyol paça pantolonlar giymişler ve boyunlarmda papyon var. Kiklop da o geceye uygun bir biçimde temizlenmiş ve tasma yerine o da papyon takmış ve yine o gece için ne yapmış etmişse, topallamadan yürümeyi becerebilmiş. Alibo bembeyaz bir elbise giymiş ve Perihan da tüller içinde, bir periye benziyor. Eko 'Yalnızlar Rıhtımı'nı çalıyor. İkisi uçarak dans ediyorlar.

YOLCU YOLUNDA GEREK

Serin, yıldızsız bir gece, kıyıda, kayaların üzerinde rüzgârın ve denizin uğultusunu dinleyerek sigara içiyor. Az önce, boşalmış şarap şişesini denize doğru fırlatmış, suya düşen bir nesnenin çıkaracağı kof sesi beklerken, kayalarda parçalanan cam şangırtıları gelmişti kulağına. Elleri, uzun yağmurluğunun ceplerinde, kıpırtısızca dikilerek rüzgârın dalgalandırdığı kesik kesik duyulabilecek bir motor sesini bekliyor. Bu gece yola çıkıyor. Tekbaşına gidecek. Kavaklaraltı Parkında gecelerce yaptığı çağrıları kimse dikkate almadı; Eko, sanatı körelir gerekçesiyle, Alibo da Perihan'dan ayrı kalamayacağım ileri sürerek bu yolculuğa katılamayacaklarını söylediler. Kiklop kararsızdı. Onu da, deniz tutar gerekçesiyle Alibo caydırmıştı. Yanında götürdüğü en değerli eşyaları: Kat yerleri iyice aşınmış dünya haritası, boynuz saplı çakısı, Alibo'nun hediye ettiği gümüş tabaka ve cüzdanının bir köşesine sakladığı Kiklop'tan bir tutam siyah tüy.

Kap'a dek sürecek bir yolculuk bu. Ondan son-

rası belirsiz. Şimdilik onu çeken üç savsöz var: Bir, Afrika'da Kaybolmak; iki, Kalahari Çölünde Susuzluktan Ölmek; üç, Akla Ziyan Seraplar Görmek. Dönüşü olmayan bir yolculuk olacağından, buradaki temsili mezar taşma şunların yazılmasını istiyor: Hüvel Baki Sıhhi Tesisatçı, Çeşmeci, Borucu Doni, Kalahari Çöllerinde Susuzluktan Can Vermiştir. Ruhuna Fatiha! Ya da ikinci bir seçenek (okumak için duranların sıkılıp yarım bırakacaklarından korktuğundan bu daha kısa); Çeşmeci Doni Kalahari Çöllerinde Kaybolmuştur. Ruhuna Fatiha!

Gülümsüyor Doni. Gerçekleştiremeyeceği bir düşe yönelik alaycı bir gülümseme değil bu; tersine, soğuk ve ürkütücü. Çünkü beklediği motorun sesini duyuyor. Ona doğru geliyor. İçindeki karaltıyı seçebiliyor. Kayaların arasından süzülüp artık kullanılmayan eski iskeleye yanaşıyor tekne. İçinde, uzun yağmurluğunun kapüşonunu başına geçirmiş bir adam ayakta duruyor. Bir eli dümen kolunda. İşte, diyor kendi kendine, gecelerce bu kayalıklarda oturup korkunç serüvenler tasarladın; seni alıp açıkta bekleyen bir gemiye götürecek tekneyi gözledin hep. Bu gece geldi o; hazır mısın?

Aralarında geçecek konuşma önceden tasarlanmış gibi; ya da öyle olması gerekiyor. Onun için düzenlenmiş sahte bir gemici cüzdanını bir gece Kavaklaraltı Parkında buluştuğu birinden almıştı. Karanlıktı, yüzünü tam olarak görememişti adamın, ama Danyal Topatan'a benziyordu.

Rıza mısın? diyor teknedeki adam. Yüzü karanlıkta. Kapüşonunun içi kapkara bir boşluk. Soruya

soruyla karşılık vermesi gerekiyor; talimat böyle.

Izbarço'dan mı geliyorsun?

Tamam, diyor (parola doğru), gel.

Tekneye biniyor. Küçük dalgalar şapırtıyla kayalıklarda kırılıyor. İskeleden uzaklaşıyorlar. Sırtı, kentin ışıklarına dönük; son bir kez olsun başını çevirip bakmıyor. Motorun tekdüze tıkırtısından başka ses yok: Suyun üzerinde bir hayalet gibi kayarak açıkta bekleyen karaltıya doğru gidiyorlar. Ne adı Rıza, ne de Izbarço adlı bir gemiyi biliyor; Doni o; Doni Ramazan. Sıhhi tesisatçı. Çeşmeci. Borucu. Sigara içiyor ve ayakta, yekeyi kavgaya hazır bir duruşla tutan adama bakıyor. Adam denize bakıyor ve ikisi de hiçbir şey görmüyor.

Alibo'nun Perihan için yazdığı şiirin yalnızca kendini ilgilendiren iki dizesini anımsıyor o anda:

Bir gemi kalkar bu parktan
Yahya Kemal'den bile izin almadan

* * *

Dalgalı bir denizde, eski zaman saatlerinin sarkaçları gibi devinen, zaman zaman da bordadan yediği dalgalarla iyice aptallaşan bir gemide, düşmemek için çabaladığı daracık bir ranzada yüzükoyun yatıyor. Arada gözünü açarak –ama başını kaldırmadan, çünkü midesi ağzına geliyor– lombozdan yana bakınca yuvarlak, kara bir leke görüyor. Yatış durumuna göre yüzünün sağ yanı, sağ gözü tamamen, burnu sola doğru iyice ezilerek yassılaşmış, ağzı da bir kuş yavrusu ağzı gibi açık. Bu durumda lombozu görmesi için 45 dereceye yakın bir açıyla geriye doğru bakması gerekiyor. Baktığında ise,

boşluğu ya da yerin merkezini gösteren kapkara bir yuvarlak görüyor. Gece olduğunu anlıyor. Yıldızsız bir gece. Aslında yıldızları göremediği bir gece, kimbilir kaç kat bulutla örtünmüşler. Kasımın kaçı ve günlerden -yani gecelerden- hangisi? Kaç gündür sürüyor bu fırtına? Alibo haklıymış, Kiklop gelseydi çok zor durumda kalırdı, diye düşünüyor. Kavaklaraltı Parkından ne kadar uzaklarda. Eko'nun gitarını, sesini hafifçe titreterek söylediği şarkıları şimdiden özledi. Bu yolculukta yarım kalan birşeyler var; neden tekbaşına gidiyor, neden onlar da yok! Bu fırtına da nereden çıktı? Gözünü aralayıp baktığında lacivert bir yuvarlak görüyor bu kez. Demek gün ışımış. Bitmez dediği gece bitmiş demek.

Karinada patlayan dalgalarla çatır çatır inliyor geminin kaburgaları. Az sonra, dikişleri patlayan bir pantolon kıçı gibi sacların perçinleri atacak ve kamaraya öfkeli sular dolacak. Önceleri, başım koymaya tiksindiği yastık kılıfına şimdi yarı aralık ağzı yapışmış durumda. Sıcaktan bunalmış bir karga nasıl ağzını açar da soluğuyla bütün gövdesi salınırsa, o da öyle. Burnunun direğini kıran o kokuyu duymuyor bile. Dört ranzalı bu küçük kamaraya girdiği gece bir ahıra (haksızlık olur bu, çünkü ineklerin, atların ya da mandaların barındığı ılık ahırların kokusu hiç de kötü değildir) ya da bir helâya (bu daha doğru) girdiğini sanmıştı.

Ranzan şu üstteki, demişti adam. Yüzünü bir türlü görememişti. Altta serdümen; karşıki ranzadaysa, üstte lostromo, altta silici kalıyor. Çizmelere gelince (bunu o söylememişti, Doni tahmin et-

mişti); şunlar serdümenin, karşıki ranzanın dibindekilerin biri lostromonun, biri de silicinin. Ama hangisi hangisinin belli değil. Karışık giyiyor olmalılar. Kamarayı helâya çeviren bunlar mı? Cebinde bir gemici cüzdanı var. Unvanı: Yağcı. Adı: Rıza. Cüzdandaki mühürlü fotoğraf ona ait, ama ne adı Rıza, ne de yağcı. Üstelik, bir gemide yağcının ne iş yaptığını bile bilmiyor. Yatak çarşafı (rengi doğru dürüst anlaşılmıyor) insan teri ve kiriyle kabuk bağlamış, kokusu dayanılır gibi değil. Kamaraya girenler yalnızca lastik çizmelerini çıkarıyor ve işbaşı giysileriyle bir kütük gibi devriliyorlar yatağa. Serdümen farklı, en azından o kadar aceleci değil. Vardiya çıkışlarında, dolabında sakladığı, içinde ne olduğu belirsiz yeşil şişeyi başına dikip büyük bir yudum içiyor. Uykusunda konuşuyor, haykırıyor, ağlıyor, kimi de fırlayıp gidiyor. Doni bir şey sormadıkça hiçbiri onunla konuşmuyor. Arada, bu belirsiz durumdan sıkılıp Serdümen Usta, diyor, ya da Serdümen Abi; daha ne kadar yolumuz var. Gözlerini yumup (alnı kırış kırış, gözlerinin yanından başlayıp şakaklarına doğru bir demet çizgi uzanıyor; bütün bunları yattığı yerden aralayabildiği sol gözüyle görüyor) elini öyle bir sallıyor ki, günlerce bu gemide kalacağını anlıyor. Gireceğimiz ilk liman kenti Kazablanka, diye düşünüyor (harita yağmurluğunun cebinde, ama yağmurluğu nerde?); işte orada gemiden kaçacak! Sokayım Kalahari Çölüne, diyor, en kısa zamanda geri dönmeliyim. Dördümüz (hatta beşimiz) olmayınca bu gitmek de gitmek değil.

* * *

Denizin öfkesi mi duruluyor, yoksa Doni'ye mi öyle geliyor; başım yastıktan kaldırıp bakınca ranzaların boş olduğunu görüyor. Çizmelerin üçü de yok. Gemi hız kesti. Kazablanka'ya mı geldik? Boşalan zincirin gürültüsüyle kamara sarsılıyor. Ranzada doğrulup oturuyor. Gemi sallanmıyor, ama başı hâlâ dönüyor. Bir balıkçı sığınağı olmalı; lombozdan gördüğü, ileride inip inip kalkan sandık yüklü tekneler. Kıyıda, fundalık bir tepede yer yer seçilebilen sarı, toprak bir yol görünüyor. Açıkları allak bullak eden rüzgâr, koydaki suyun yüzeyini pul pul yapmış yalnızca. Ya Libya kıyılarındalar ya da Tunus. Fırtınadan kaçmış olmalılar. Hava almak için güverteye çıkıyor. Ortalıkta kimseler yok, gemi terk edilmiş gibi. Kuşluk vakti. Sabah serinliği yüzünü okşuyor. Tam karşıdaki tepelerin ardında gökyüzü kızarmış, ama güneş ortalıkta yok daha. Doğuda tül gibi, yol yol toplanmış bulut kümeleri. Balıkçı teknelerinin üstünde çığlık çığlığa dönen, kimi de denize doğru kurşun gibi inip suyun yüzeyini yalayarak yükselen martılar. Serdümen, kıç üstünde kıpırtısızca denize bakıyor.

Neresi burası?

Bilmem, der gibi boynunu büküyor.

Kazablanka'ya çok var mı daha?

Serdümenin yüzünde yine o umutsuz çizgiler. Birden, oraya hiç varamayacaklarmış gibi geliyor Doni'ye.

Fırtınadan mı kaçtık?

Başını iki yana sallıyor Serdümen: Izbarço'nun

kaptanı fırtınadan kaçmaz.

Peki neden burdayız?

Bir yolcu alınacak, filika karşı kıyıya gitti.

Benim gibi mi?

Senin gibi.

Yüzünü göremediği yağmurluklu adamı düşünüyor.

Serdümen, avını kollayan bir kedi şimdi; dikkatle kıyıya bakıyor.

Motor hareket etti, diyor, sen kamarana dönsen iyi olur.

Yine hiç kimseyle karşılaşmadan kamaraya dönüyor.

* * *

Gemi, karanlık bir denizde dalgalarla boğuşurken ölü gibi yattığı ranzada düşünüyor: Bu geminin tek yolcusu değilim. Belki ambarlar insan dolu, bilmiyorum. Sürekli yol alıyoruz, ama varacağımız noktadan uzaklaşıyormuşuz gibi geliyor. Ne Kazablanka'ya uğrayacak bu deniz kurdu, ne Dakar'a. Sierra Leone, Liberya, Gabon, Luanda'yı da unut. Kap'a gittiğimiz bile belli değil.

Serdümenle konuşmaya karar veriyor. Kayıtsız durmasına karşın her şeyin ayrımında olan biri o. Öbür ikisinin kamarada olmadığı bir gece harekete geçiyor. Serdümen Usta, diye fısıldıyor. Önce, duymamış gibi davranıyor Serdümen. Dolabını açıp yeşil şişesini çıkarırken yeniden sesleniyor: Serdümen Usta! Hı, diye yanıt verince de, beni kaptanla görüştür, diyor. Ağzına doğru götürdüğü şişe yarı yolda duruyor. Gözlerini çevirmiş şaşkın

şaşkın bakarken (biraz da kamaranın cılız ışığından olacak) yüzünün her zamankinden yorgun olduğunu görüyor Doni.

Mümkün değil, diyor, hatta yolculuk bitene kadar bu kamaradan bile çıkamayacaksın.

Neden?

Tam olarak bilmiyorum, beybabanın talimatı bu.

Esir miyim?

Değilsin.

Şişedeki içkiden bir yudum alıp elinin tersiyle ağzını siliyor.

Peki, biz nereye gidiyoruz; Kap'a mı, başka bir yöne mi?

Allah bilir, diyor Serdümen ve şişeden bir yudum daha içiyor.

* * *

Gemi bir gece yol kesiyor. Çapanın zinciri büyük bir gürültüyle boşalırken, yine bir koyda olmalıyız diye düşünüyor Doni. Bu, yeni bir yolcu demek, ipil ipil ışıklarıyla kıyı görünüyor lombozdan. Kapı kilidi şakırtıyla açılıp yağmurluğunun kapüşonunu başına iyice çektiğinden yüzü görünmeyen biri giriyor kamaraya.

Hazırlan, diyor, iniyorsun!

Derin bir soluk alıyor Doni; Kap'a geldik demek. Canına okuyan yolculuk bitmişti sonunda. Adamın ardından yürüyor. İp merdivenden filikaya iniyorlar. Uzaklaştıkları gemiye son bir kez bakıyor ve adını yüksek sesle okuyor: Izbarço! Serdümenin dediği gibiyse bu yolculuğu da, bu gemiyi

de bir çırpıda unutacak. Şimdi küçük bir şey öğrenmek istiyor, onu da yüzünü göremediği kapüşonlu adama soruyor: Izbarço ne demek?

Bir tür düğüm, diyor adam soğukça.

Pruvaları kayaların karartısına doğru, yaklaşınca tanıyor; burası eski tersanenin bulunduğu yer. Izbarço, dönüp dolaşıp yine aynı yere getirmişti onu.

Haksızlık bu! diye bağırıyor.

Omuzlarını kaldırıyor kapüşonlu adam. Ben bilmem, diyor, Izbarço gitmek için yola çıkanların gemisidir.

Doni, elini havuzdan çıkarıp "Dinleyin," diyor, "ben o yolculuğa çıkmaktan caydım. Buraları bırakamam ben. Kavaklaraltı benim gemim, burdan her yere gidebiliyorum."

"Hoş geldin moruk," diyor Eko gitarına sarılarak; "gözlerimiz yollarda kaldı."

Kiklop da başım gökyüzüne kaldırıp havhyor.

DÖRT ÖRÜMCEK

Orkestrayı şöyle düşünüyor Eko; ben solo gitar çalar şarkı söylerim, diyor, Doni trompet çalmasını öğrenir, ne de olsa boru işinden anlıyor. Hem öyle notaya falan takılmaz, kafamıza göre çalarız. Düğünlere gideceğiz abi; herkes kelle, ne çalsan olur. Alibo'ya bir gitar ayarlarız, haybeden ritim atar; davula da birini ayarladık mı, al sana bomba gibi bir grup: Dört Örümcek Şov Orkestrası...

Ya Kiklop?
Kiklopsuz olur mu; o da vokalist.

Bu elemanlardan oluşmasa da bir süre sonra Eko'nun düşü gerçekleşiyor ve Dört Örümcek Şov Orkestrası kuruluyor. Dört dörtlük bir grup değil kuşkusuz; Eko'ya göre kötünün iyisi. Ama kısa sürede düğünlerin değişmez topluluğu oluyorlar ve ünleri komşu ilçelere de yayılıyor. Eko narkozluysa daha iyi çalıp söylüyor. En çok alkış toplayan şarkısı da 'Agora Meyhanesi'. Söylerken bir dizesini Alibo için değiştiriyor:

"Burası Kavaklaraltı Çay Bahçesi
Burda yaşanır aşkların en şahanesi, en
divanesi..."

Islıklar, alkışlar... Alibo'nun dumanlı gözleri kısılmış, dudaklarında ona çok yakışan bir gülücük.

Eko bir gece çok zor bir düğünde, çok zor bir durumda çalıyor. Ona göre bütün düğünler yanlıştı, ama bu en yanlışıydı.

Bir yaz akşamı Kavaklaraltı Parkında, rengârenk ampullerle cennete dönüştürülmüş o büyülü bahçede Perihan'ın düğünü oluyor. Bembeyaz gelinliğinin içinde, Alibo'nun düşlerindeki gibi bir peri o gece. Teğmen olduğunu sonradan öğrendikleri damat da yakışıklı bir adamdı. Senaryosunu birçok kez okuduğu bir filmi izlemişti o gece Eko. Oyuncuların biri dışında (Alibo'nun dublörü, demişti Doni) her şey tasarlandığı gibiydi. Ve kimse 'Yalnızlar Rıhtımı'nı üç kez çaldığının ayrımında olma-

mıştı. İstek üzerine 'Agora Meyhanesi'ni de okumuştu, hem de "Burası Kavaklaraltı Çay Bahçesi," diyerek. Doni'yi bir ara görmüştü, düğünün davetsiz konukları arasındaydı ve kuytu bir köşede gazete kâğıdına sardığı şişeden şarap içiyordu. Ama Alibo ile Kiklop ortalıkta yoktu.

Bir süre ikisini de gören olmadı. Ortaya çıktıklarında Alibo iyice zayıflamıştı. Tadı tuzu yoktu, düşünü yitirmişti. Kiklop da onunla birlikte acı çekiyordu.

O kış sonun başlangıcı oldu.

Kiklop bir kamyonun altında can verdi.

Gecenin bir vakti, el ayak ortalıktan çekildiğinde Kavaklaraltı Parkının yolunu tuttular. Alibo, özenle çuvala yerleştirdiği Kiklop'un ölüsünü sırtında taşıyordu. Eko'nun elinde bir kazma, Doni'de de kürek vardı. Alibo, her zaman gövdesine yaslanarak oturduğu akasya ağacının dibinde (Kiklop'un, bütün konuşulanları anlıyormuşçasına yüzlerine bakarak aslan heykeli gibi durduğu yerde) işaretlediği bir yeri kazdılar. Alibo, Kiklop'un ölümünden (dolaylı olarak da olsa) kendini suçlu buluyordu. Çünkü Kiklop esrara alışmıştı ve ezildiği gün de kafası iyiydi.

Düşlerinin ardından, kimselere anlatamadıklarını anlattığı bu yakın dostunu da yitirince iyice içine kapandı Alibo. Bir gece, herkesten habersiz Kavaklaraltı Parkına gitti. Yerlerde kar vardı ve damların saçaklarından havuç gibi buzlar sarkıyordu. Her zaman oturduğu yere oturup sırtını akasya ağacına yasladı ve dondurucu havanın kışkırtıcı

çağrısına uyarak gözlerini kapadı. Ertesi gün ikindiye doğru bir çoban onu bulduğunda, dudakları, Agora Meyhanesini her dinlediğinde gülümsediği biçimde bükülmüş gibiydi.

Alibo, Doni'nin yapamadığım yapmış ve Kavaklaraltı Çölünde kaybolmuştu.

Biralarımız ve sigaralarımız bitmiş. Gün akşama kavuşmak üzere. Otlayan dinozor biçimindeki kaydırak tanımsız bir hüzünle yüklü şimdi.

Gidelim mi? diyorum.

Sen bilirsin, der gibi boynunu büküyor.

Otomobili çalıştırdığında kavak ağacının yükseklerinden, bir müziğin dalga dalga kulaklarımıza ulaştığım duyuyoruz:

"Burası Kavaklaraltı Çay Bahçesi
Burda yaşanır aşkların en şahanesi, en
divanesi..."

CEMSE ÖLÜYOR

Raci, benzin deposuna doğru eğilmiş, burnu fara değdi değecek, delicesine sürüyor motosikleti. Savrularak dönüyoruz sokakları. Sepetten fırlayacakmış gibi oluyorum. Son anda, türünden beklenmeyen bir ataklıkla kıl payı ölümden dönüyor bir tavuk; hem de böylesi tehlikesiz bir günde ve böylesi tehlikesiz bir sokakta. Kanatlarını uçmaya hazırlanıyormuş gibi iki yana açarak, ama uçamadan, yerden bir karış kadar yükselip bir metrelik bir arayı uçuyormuş gibi geçerek, bir yandan da gok gok gook'lu lânetler savurarak kaçıyor Raci'nin motosikletinden. Duman rengi postu olan bir kedi de zor kurtarıyor canını. Oysa hiç de acelemiz yok. Yüzündeki kararlı çizgilere, kartal burnuna, filtresini dişlediği sigarasına bakıyorum; hangi oyunun içinde, hangi serüvene doğru yol aldığımızı kestirmek güç. Beklenmedik bir kazaya (aslında her an beklenen bir kazaya) çağrı çıkarırcasına başka bir sokağa giriyoruz. Burası, Yakup'un Kahvesinin bulunduğu son nokta.

Yakup bizi bekliyormuş. Raci motosikleti kahvenin önünde durdurduğunda kapıda bitiveriyor: Kaç gündür neredesin ya Raci, gözünün biri dudağındaki sigaranın dumanından kısılmış, inip inmeme, ya da burada, Yakup'un Kahvesinin önündeki bu noktada durup durmama konusunda kararsız-

mış ve telâşla bizi aradığı belli olan Yakup'u duymamış gibi kıpırtısızca selede oturuyor. Doğal olarak ben de sepetteki duruşumu bozmuyorum, ne de olsa Raci'ye bağlıyım, onun bir karar vermesini bekliyorum. Kontak anahtarını kapatıp motoru susturuyor. İneceğiz. Ama hâlâ inmiyoruz. İnmeyebiliriz de. Yeniden kontak anahtarım çevirir, kıçını seleden kaldırıp sol ayağı ile marş çubuğuna yüklenir ve Yakup'u egzoz gazına boğarak hareket eder; hiç belli olmaz. Ensesini kaşıyarak Yakup'a bakıyor; gözlerini iyice kısmış şimdi. Karşısındakini sinek gibi gören bir anlam var yüzünde. Bunun bir oyun olduğunu benim gibi Yakup da biliyor. Küçülmüş sigarasından son bir nefes çekip izmariti parmaklarının arasına yerleştiriyor ve Yakup'un ayaklarının dibine fırlatıyor: Derdin ne?

Cemse seni görmek istiyor. İki gün önce haber yollamış, dün de arattırdı.

Cemse mi?

Oyunun bittiğini anlıyorum. Raci'nin gözleri büyüyor ve yüzüne kaygılı bir gölge düşüyor. Attan iner gibi iniyor motosikletten. Ben de sepetten fırlıyorum. Büyük adımlarla kahveye doğru yürürken mırıldanıyor: işin şakası yok, hu kez gerçekten ölüyor.

Yakup zift gibi çayları masaya bırakırken Raci onu soru bombardımanına tutuyor: Kimle haber göndermiş, ne demiş, başka bir şey söylemiş mi, çok önemli miymiş, peki neden ben? Yakup'un yanıtları ise değişmiyor, sözcüklerin yerini değiştirip değiştirip aynı şeyi yineliyor.

Raci'nin yatışmasını bekliyorum.

Çaylarımızı yudumluyoruz. Yakup yine ocakta işinin başında, gözucuyla onu izlerken, Tatsız bir durum mu var? diyorum. Yok, diyor Raci, tatsız olmaktan çok şaşırtıcı bir durum var. Sözünü ettiği adam var ya, Cemse, yaşlı bir şoför; Yaşar Abi. Üç, belki de dört yıl önce, Ben artık öleceğim, diyerek dünya ile bütün ilişkisini kesti ve evine kapandı. Hâlâ hayatta olduğuna göre de bir yerlerde bir yanlışlık oldu. Ya, Cemse o düşü hiç görmedi, birinden duydu, ya da uydurdu. Olay günü, yani düşü gördüğü gecenin öncesi, üç eski kurt (üçü de şoför) dağda, çamların gölgesinde sofra kurup kafalarına göre eğlenmişler. O gün bir keçi yenip bir kova da rakı içilince karabasan görmüş Cemse. Rüyayı da (hayırdır inşallah) kahvede anlatmış. Emektar Austin ile Doğusulak Köyünden iniyormuş. Kasada her zamankinden çok tomruk sarılıymış. Virajlara ne kadar yavaş, ne kadar dikkatli girse de çatırdayarak iki yana yalpalıyormuş kamyon. Havada bir ufunet varmış ki, Cemse başından aşağı hortumla su dökülüyormuş gibi terliyormuş. Birden ak sakallı biri çıkıvermiş kamyonun önüne. Çok yavaş gidiyormuş, ama onca yükle durması yine de güç olmuş. Ak sakallı adam biraz rahmetli babasına benziyormuş, biraz da cami imamı Hüseyin Efendiye. Ben elçiyim, demiş, emaneti almaya geldim. Ama gördüm ki bir dağ başmda, tomruk yüklü bir kamyonu ovaya indirmeye çalışıyorsun, sana acıdım. Buralarda kalma, evinin önüne çek kamyonu, ben alacağımı orada alırmı. Kahvedekiler, Aga senin işin bitik, demişler, arabana aldığın o ak sakallı adam resmen

Azrail. Doğru, demiş Cemse, canımı alacak, ama evimde almak istiyor. Bunun üzerine eve kapandı. İkinci bir düş de ölüm tarihini kesinleştirmiş, ancak bu düşü kimseye anlatmadığı için bilinmiyor. Yine de, kahve köşelerinde, düşü kendisine anlattığını savlayan ve abuk sabuk öyküler anlatanlar oldu. Sözde yine aynı ak sakallı adamı görmüş düşünde ve Hadi hazır ol, sabah gün ışırken gidiyoruz demiş. Bunun üzerine oturup kendi selâ metnini kendi yazmış: 'Eski şoförlerden Austin Doktoru Cemse Yaşar hakkın rahmetine kavuşmuştur. Naaşı, bugün ikindi namazını müteakkip Çamaşırlık Camiinden alınarak Kavaklaraltı Kabristanına defnedilecektir.' Haber birden bomba gibi patladı. Doğruymuş ya, dendi; herif öleceğini biliyordu, dendi; kamyona yolcu diye Azraili almış herif, dendi; şu işe bak, dendi, yaşamı günahlarla doluydu, ama sonunda erenler katma çıktı. Herkes Cemse'nin evine koştu. Ama Cemse sağdı, gelenleri suçlu bir yüzle karşılıyor, boynunu büküp, bir hata oldu kusura bakmayın, diyordu. Bütün bunların üzerinden en az iki yıl geçti ve Cemse de birçok şey gibi unutulup gitti. Ama şimdi, sessizliğini bozup yine ortaya çıkıyor ve ısrarla beni arıyor. Nedenini anlamış değilim. Yeni bir ölüm senaryosuna da benzemiyor.

Doktorluğu nerden geliyor? diyorum.

Haa, deyip gülüyor Raci, gerçek bir Austin doktoruydu o. Tamirci değildi, ama karbüratör ayarında üstüne yoktu. Ayar çekilmiş bir karbüratör en kutsal müzik enstrümanıydı onun için, sade kahvesini yudumlarken gözlerini yumar ve motorun se-

siyle başka diyarlara uçup giderdi; yüzünde tek çizgi oynamaz, bu dünyayla bütün ilişkisini keserdi. Ona işin mi düştü, nazım çekmek zorundaydın. Akla gelmez pislikler yapar, canından bezdirirdi adamı. Somurtur, konuşmaz, dikleşir, bir şey söyleyecek olsan kızar, küser, işini yapmaz. Karbüratör ayarlanana kadar hepsine katlanılırdı. Sade kahvesi ısmarlanır, motorun sesini dinlerken uçup gitmesine de ses çıkarılmazdı. Ama sonra, kahvesini bitirip de bu dünyaya geri döndüğünde, yine eski tas eski hamam.

Peki, diyorum, o zaman adı neden Austin Doktoru, ya da Austin Yaşar değil de Cemse?

Hayatında yaptığı en büyük hata olarak nitelendirdiği bir olaydan sonra, hiç hoşlanmadığı (yüzüne karşı söylemeye kimse cesaret edemezdi) bu adı bir kambur gibi taşımak zorunda kaldı. Bir gün nasıl olduysa, bu işten çok kârlı çıkacağına onu inandıran birkaç çakala kanarak, elindeki Austin kamyonla uzun şase kapalı bir cemseyi trampa etti. Ama daha o gün pişman oldu. Cemseye kanı ısınmamıştı. Bir ara elinden çıkaramayacağı korkusuna kapıldı. Gitgide düşmanlaştı otobüse. Onu bir uçurumdan yuvarlamak, ya da benzin döküp yakmak gibi çılgın düşüncelere kapıldı. Bir alıcı bulunca da zararına sattı. Ama adı Cemse Yaşar kaldı.

Gerçekten ölüyor mu, diyorum.

Bu kez ölüyor.

Gidecek misin?

Tabii. Çaylarımız bitince gideriz.

Beni de mi götüreceksin? Olmaz. Seni çağır-

mış. Tanımadığım, ölmek üzere olan bir adamın yanında ne işim var...

Yok yok, özellikle gelmeni istiyorum. İkinizin benzeştiği bir yan var. O, eski değerlerin yitip gitmesine dayanamadığından kapandı evine; düş, ölüm, hepsi hikâye... Cemse'nin bu ilçede bulunması gereken bir nokta vardı, ama o başka bir noktada bulunuyordu ve iki nokta arasında bir uçurum vardı.

Motosikletin sepetindeyim. Raci bu kez acele etmiyor. Sokaklardan süzülerek geçiyoruz. Kentteki değişimin, daha doğrusu bozuşmanın uğramadığı özel bir sokağa giriyoruz. İki katlı, mavi kireç badanalı, tek kanatlı kapısı yeşile boyanmış bir evin önünde duruyoruz.

Geldik, diyor, Hazret'in gömüldüğü ev burası.

Zili çalınca kapı kendiliğinden açılıyor. Avluya girdiğimizde, Raci kapıyı kapatırken onun nasıl açıldığını açıklayan mekanizmayı görüyorum; kapı mandalına bağlanan bir ip, avluya bakan pencerenin pervazındaki delikten içeri giriyor. Avlunun bir köşesinde, yalnızca çatısı olan ve işe yaramaz bir yığın nesnenin düzenli bir biçimde yerleştirildiği kuruluğun küçük bir bölümünü görebiliyorum. İlk göze çarpanlar, eski lastikler, jantlar ve bir benzin deposu. Satılamayan, atılmaya kıyılamayan süprüntüler.

Eski bir kilimin serildiği sofadan geçiyoruz. Raci, "Selamünaleyküm," diyerek giriyor odaya, ardından ben de onun yaptığını yapıyorum.

Cemse denen adam odanın sokağa bakan pen-

ceresinin hemen altındaki minderde, sırtım genişçe bir yastığa yaslamış, uzun oturuyor. Üzerinde çizgili pijamaları var. Dizlerinin üstüne kadar battaniye örtülmüş. Kısacık kesilmiş saçları platin renginde ve yer yer (özellikle şakaklarının çevresinde ve ensesinde) bembeyaz. Yüzü kemikli, elleri iri, kalın ve ürkütücü kaşlarının altındaki gözleri ise iyice derinlere kaçmış. Sabırla, inatla ölümü bekleyen bir görünüşü var. Tıraşsız yüzünü diken gibi beyaz kıllar kaplamış. Pencerenin pervazında bir paket Birinci sigarası, ağaç ağızlık, benzinli çakmak ve kül tabağı duruyor. Küçük oda oldukça sade döşenmiş. Minder, minderin yanında Cemse'nin kolayca uzanabileceği küçük bir komodin, yere konmuş şilteler dışında eşya yok. Komodinin üzerinde bir şeref madalyası gibi Austin'lerin kaputlarına takılan armalardan biri duruyor.

Hoş geldiniz, diyor Cemse.

* * *

Cemse'nin düşündükleri hem anlaşılabilir, hem anlaşılamaz; hem uygulanabilir, hem uygulanamaz. Onu dinlerken Raci'nin saptamasını yerinde buluyorum: değişen, kabuk değiştiren, değişirken de yozlaşıp çirkinleşen bir dünyaya, iletişimsizliğe tepki gösteriyor. Yıllardır sürdürdüğü bu edilgin tepki sonunda yetmez oluyor ve eyleme geçmek istiyor. Anlaşılır olan, otuz yıl öncesine dönmek istemesi, bir gün için bile olsa bunu gerçekleştirmeyi tek amaç edinmesi. Anlaşılmaz olan ise, bu otuz yıllık geri gidişi sağlayacak kişinin Ra-

ci olduğuna inanması. Her şeyi en ince noktasına kadar ayarladığını söylüyor. Bütün plan, yastığının altından çıkarıp verdiği defterde yazılıymış. Bunu al ve incele, diyor. Bu işi yaparsan ancak sen yaparsın. Üç yıl beş ay yirmi bir gün, yani bin iki yüz altmış altı gün önce, artık vakit geldi diye bu kapıdan girip yatağa serildim ve bir daha da dışarı adımımı atmadım. Gördüğünüz gibi televizyonum yok. Radyo dinlemiyor, gazete okumuyorum. Göçe hazırlandım, ama göçemiyorum. Neden? Çünkü tamamlayamadığım bir işim var. Defterde yazıyor, oku.

Defterin kapağını çeviriyor Raci. Samanlı kâğıttan sayfanın orta yerine, kurşunkalemle, bir bölüm başlığı gibi 'KATILACAKLARIN LİSTESİ' yazılmış. Altına da bozuk bir yazıyla şu açıklama konmuş: Cemse'nin ölümüne tanık olacakların listesi hazırlanırken yaş, kıdem, hizmet, sevgi bağları, içkiye dayanıklılık, hırtlık, hovardalık, kavgacılık, yiğitlik, babalık ya da alfabetik sıra göz önüne alınmamış olup yalnızca hatırlanma sırasına göre yazılmışlardır. Dolayısıyla Austincilere öncelik tanınmıştır. Bu durumda; Austin sahibi olanlar, Austin sahibi olmayıp da başkasının Austin'inde şoförlük yapanlar, Austin sahibi olmadığı gibi şoförlüğünü de yapmamış, ama en az üç yıl bir Austin'de muavin olarak çalışanlar, Austin tamircileri, kasa imalatçıları, benzinciler ve lastikçiler bu listenin ön sıralarında yer almışlardır. Haklı olarak da, yıllarca 1954 model Austin kamyonun kahrını çeken Yıkıntı Seyfi listenin başına yazılmıştır. Bunu 55, 56, 57 ve 58 modeller takip edecektir.

Açıklamadan sonraki sayfada listeye geçiliyor.

Yıkıntı Seyfi ile başlayan listede otuz iki ad sıralanmış. Austincilerden sonra iki satır kadar boşluk bırakarak yeni bir başlık yazmış: ÇALGICILAR. Klarnetçi Hidayet, Recep, olmazsa Hadi, yedek olarak da mutlaka Necati; kemanda Seyfullah, oğlu Suphi. Onun da oğlu Seyfullah; akordeonuyla Nuri ve mutlaka ağız armonikasıyla Boşnakoğlu; darbukaya gelince, akla bir ad gelmiyor, yeniyetmelerden de olabilir, ama bulunabilirse Çingene Rüstem. Rıza ile Macit unutulmamalı. Kupus, içince sapıtır, ama şamatası boldur. Çalınıp söyleneceklere gelince bunlar da ikiye ayrılıyor: Topluca söylenecekler (Kupus ve Reco katılmamalı, usturuplu olmak kaydıyla nara atabilirler) ve solo şarkılar. İçinde hem solo, hem de koro olan şarkılar da ayrıca belirtilmiş. Önemli bir not: Bu şarkıların dışına kesinlikle çıkılmayacak. Seyfullah'ın, ya da oğlu Suphi'nin, olmadı onun da oğlu Seyfullah'm keman taksimi ile başlanacak ve açılış şarkısı 'Mehtaplı gecelerde hep seni andım' olacak (Cemse'nin en sevdiği şarkı) ardından, Dönülmez akşamın ufkundayım, Leyla bir özgecandır, Viran olan kalbimde, Beni canımdan ayırdı (ara), oyun havaları, kaşık havaları, horon (ara), Boşnakça şarkılar (Nuri hem akordeon çalacak hem söyleyecek) (ara), şarkılara devam: Nihansın dideden, Şarkılar seni söyler, Son ümidim de bitti, Akşam oldu hüzünlendim ben yine ve gün 'Bir ihtimal daha var, o da ölmek mi dersin' şarkısıyla bitecek (şarkı bitince de büyük olasılık Cemse ölecek).

Liste devam ediyor: Yıllar önce dizlerine dek gelen kara donlarıyla top koşturmuş futbolcular;

Bozoko Sabit (bizce bazuka olmalı) ve abisi Tarzan, Cavalı ve abisi, uçan kaleci Necati, mahalle takımlarının değişmez teknik direktörü Alagur ve yardımcısı imperteks yağmurluklu Çapar İsmet, Sinemacı Niyazi, abisi Canip ve öbür sinemacı Kemal, Uncu Niyazi, Keklik Kemal, Beyaga, Makasçı Kâmil, Yenidekor Enver, Şafak Yıldızı, Mefail, Katana Muharrem, Demokor, Kalınbok Ali, Aşçı Ekrem, bisikletçi Reco ve ustası Sülo, Karakedi, abisi ve babası, Meyhaneci Tevfik, Meyhaneci Şah ve Pakoğlu ve Koyuncu Neco ve Okidi Salih'le babası, Terzi Muharrem, Terzi Cemal, Terzi Nihat, Manifaturacı Ekrem, Mıcık, Kahveci Yakup, Dalo, Doni Ramazan, Alibö.

Yer seçimine gelince; bozulmamış, kirlenmemiş, civarında abuk sabuk inşaatlar yükselmemiş bir yer olacak; dolayısıyla böyle bir yer bulmak için biraz uğraşmak gerekecek. Araçların park etmesine uygun bir düzlük şart. Ancak orada daha önce ateş yakılmış ve piknik yapılmışsa çevre iyice araştırılıp yerlere atılmış çöpler (naylon poşet, plastik kap, pet şişe, bira, kola, meyve suyu kutuları, içki şişesi kırıkları, sigara paketleri, çiklet, çikolata, gofret, patates cipsi ambalajları, orkid, gazete ve dergiler gibi otuz yıl öncesi kırlarda rastlanmayan nesneler) askerdeki mıntıka temizliği anlayışı ve disiplini içinde temizlenecek. Öyle bir yere oturulacak ki, yol mol görülmeyecek. Çünkü, beklenmedik bir otomobil, hızla ve saygısızca yolu tozutarak, hem de müzik sesi sonuna kadar açılmış olarak geçebilir. O zaman da 'zaman' bombok olur.

Yer seçimi için araştırma yapılırken batıya doğ-

ru gidilmeyecek, çünkü daha o yıllarda bile (yani otuz yıl öncesinde bile) gerek ulaşımdaki kolaylığı, gerekse az bulunur güzellikleriyle oraları talan edilmeye başlanmıştı; bugüne hiçbir şey kalmamıştır.

Kuzeyde orman köyleri var, ancak uygun düzlükler bulmak güç. Diyelim ki oturulacak bir yer bulundu, ama kamyonların yerleştirileceği yerler bulunamayacağından araştırma bile yapılmayacak.

Güneyde ne dağ ne de tepe var. Dağlardan kopup gelen buz gibi ve içilecek kadar temiz suların birbirine karışarak yorgun düştüğü, kirlenip balıksızlaştığı, tarlaların, meyve bahçelerinin ve tavuk çiftliklerinin sıralandığı sevimsiz düzlüklerde ne oturulur, ne içilir, ne de ölünür.

Kala kala doğu kalıyor.

Doğuya doğru gidildiğinde Doğusulak Köyü yolu üzerinde Suluca, Kuruca ve Doluca köylerinden sonra, gidiş yolunun solunda olan dere yolun sağına geçer (kışın bütün dereler gibi akan ve yazın bütün dereler gibi kuruyan ve bahar aylarında bazı dereler gibi taşan – Cemse altmış üç yıllık ömrüne sığan dönemde iki büyük taşkın anımsıyor, ki birinde, yani kırk üçüncü yaşında ilçeyi su basmış ve Cemse sabah uyandığında sokaktan, penceresinin bir karış altından bir derenin aktığını, suyun üzerinde ot minderler, tencereler, sandalye bacakları, leğenler ve bağrışan şaşkın ördeklerin geçtiğini görmüştü). Ahşap köprünün biraz ilerisinde, sol yanda geniş bir düzlük bulunur. Düzlüğün kuzeyinde kayalar, kayaların ardında da bir tepe yükselir ve tepe gitgide sıklaşan alaçamlarla kaplıdır. Ka-

yaların hemen dibinden ise bir su çıkar. Tadı acıdır, bu yüzen Acısu denir. Acı olmasına karşın içilir, iştah açar ve kuvvet verir. Su, kaynağında bir gölcük oluşturur ve gölcüğün dibindeki taşlar kan rengindedir. Oradan, daracık bir yolu izleyen su, dönemeçler çizerek köprüye ulaşır ve köprünün yanından inerek dereye kavuşur. Doğusulak Köyü yolu dik, bakımsız ve kış aylarından yaz aylarına geçilirken çok bozuk olduğundan (tabii ki yirmi yıldır o yoldan geçmedi Cemse ve son durumunu bilmiyor) oraları bozulmamıştır.

Bu duruma göre:

1- Öncelikle Acısu bölgesine bir keşif gezisi yapılıp son durumu görülecek.

2- Acısu bölgesi de işgal edilmiş, kirletilmiş ve bozulmuşsa daha yukarı çıkılacak.

3- Çıkılan daha yukarıdaki bölgeler de işgal edilmiş, kirletilmiş ve bozulmuşsa biraz daha yukarı çıkılacak.

4- Her yer işgal edilmişse geri dönülecek.

Araçlar mümkün olduğunca eski modellerden seçilecek. Kamyon ağırlıklı konvoyda (artık Austin bulmak mümkün değil, ama bir ihtimal BMC Austin olursa çok makbule geçer), Thammes, Commer, Stayer, Saurer, Mack, olmazsa MAN, Ford, Volvo, Fiat. Cemse için FK Ahmet'in FK minibüsü özel olarak tahsis edilecek; koltukları sökülüp döşemeye iki kat yün yatak ve kalın yastıklar konacak. Cemse isterse yüzükoyun yatıp yastıkları da göğsüne doğru çekecek ve başını biraz kaldırarak yola bakabilecek.

Önde sepetli motosikletiyle Raci, onun ardında FK minibüs, onun ardında da modellerine (yani yaşlarına) göre sıralanmış kamyonlardan oluşmuş bir konvoy.

Yenip içilecekler ise şöyle:

Listede doksan üç kişi yer alıyor. Beş kişi bir keçi yiyecekmiş gibi (ki rahat rahat yer) düşünülürse 19 keçi, rakı içecekler için adam başı bir büyük rakı, şarapçılar için üçer şişe Marmara, cila için Tekel Birası. Aralarında paparozcular olacağı için (böyle bir günde onları ayrı tutmak ve incitmek olmaz) en iyi cinsinden esrar ayarlanacak. Bir paket Birinci, bir paket Bafra, bir paket Yenice, kırk beş paket Samsun ve kırk beş paket Maltepe alınacak. Akbaba'dan dört tepsi koyun yoğurdu (onar kiloluklardan), beyazpeynir (beş kilo yeter), Hayati'nin fırınmdan doksan üç ekmek. Domates, biber, hıyar ve kavun unutulmamalı. Su testisi, rakı için çay bardağı, şarap için su bardağı, bıçak, çatal, kaşık, tabak, salatayı karmak için büyük bir leğen. Sarmısaksız olmaz, cacık yapılır, cacık yapılırsa bir kazan gerekir.

Maliyetler:

Tabii ki herkes Cemse'nin davetlisidir ve kimse cebinden beş kuruş harcamayacaktır. Yenip içilenler dışında arabaların yakıtlarından konukların sigaralarına varıncaya kadar her şey Cemse'den olacaktır. Çulsuz diye bilinen ve ölmesi iyice geciktiğinden itibar kaybeden bu zat, bu muhteşem gün için gereken tedbiri almıştır. Rahmetle andığı,

onun çok kahrını çekmiş, bunun yanında başka kahırlar da çekmiş karısmdan kalan iki altın bilezik -ki yaşadığı süre içinde Cemse'den saklanmıştır; sanılmıştır ki, Cemse önce ölecek ve geride kalan bu dul hatun da bu iki bileziğe güvenerek ele güne muhtaç olmayacak- yine Köroğlu'nun sandığından çıkan, Cemse'nin hiç anlamadığı, bu nedenle de on para bile vermeyeceği, ama antika olduğu ve çok para edeceği söylenen bir hamam tası, yine Cemse'nin hiç anlamadığı, ama iyi para edeceği söylenen el işlemeleri, oyalar; yıllar önce Dişçi Ferruh'un Cemse'ye yaptığı ve yine yıllar önce keçi yerken yuttuğu ve iki gün boyunca patates püresi yiyerek sıçtığı altın dişi; canı gibi koruduğu Austin parçaları, jantlar, lastikler ve benzin deposu satılacak. Elde edilecek gelir bütün bu işlere yeteceği gibi, Cemse'nin cenaze masraflarını da karşılayacak.

Tabii ki bütün bu işleri Raci yapacak.

Hem de üç gün içinde.

Çünkü Cemse'nin zamanı kalmadı. Gördüğü düşe göre üçüncü günün bitiminde ak sakallı gelecek ve birlikte gidecekler.

* * *

İş sandığımdan da bokmuş, diyor Raci motosikleti çalıştırırken.

Haklısın, diyorum kucağımdaki deftere bakarak, bütün bunların üstesinden nasıl geleceksin?

Birer sigara yakıyoruz ve Raci ağzından burnundan duman püskürterek, üstesinden gelemeyeceğim, diyor; doksan üç kişilik liste, akıl alacak gi-

bi değil. Eğer Cemse delirmediyse – ki öyle bir durum söz konusu değil– oraya yazdıklarının yarıdan çoğunun artık yaşamadığını bilmesi gerekir. Ne makam arabası olarak seçtiği FK minibüs var, ne de FK Ahmet. Sıraladığı kamyonların çoğunu hurdalıklarda bile bulamayız. Karısından kaldığım söylediği altın bilezikler, antika hamam tası ve el işleri yalan. Öyle bir kaynak olsa Cemse çoktan okuturdu. Ya o hurdalıktaki leşler; onları oradan kaldırmak için dünyanın parasını isterler adamdan.

Ne yapmayı düşünüyorsun?

Burdan hemen tüymeyi.

Üç gün sonra öleceğini söylerken hiç de şaka yapar gibi bir hali yoktu, diyorum.

Pezevengin öleceği falan yok, yine ak sakallı adam hikâyeleri... iki bin bilmem kaç gün o odada oturmaktan sıkılmış, tantana yapmak istiyor. Bırak otuz yıl önceki ilçeyi, dışarıda iki bin bilmem kaç gün önceki ilçe bile yok.

Buraya gelirken kaygılıydın, bu kez ölüyor demiştin.

Öyle sanmıştım, diyor Raci.

Süzülerek geldiğimiz sokaklardan deli gibi geri dönüyoruz. Raci, Cemse'ye de, Yakup'a da söveyor.

Bu defter ne olacak?

Ver onu, diyor bu kez deftere söverek.

Yaprakları savrularak uçan defterin yere düşüşünü görmeme bile zaman kalmadan bir sokağa sapıyoruz.

Atmasaydın. Geri verseydik, diyorum.

Yenisini yapsın, diyor, işi ne!

Hızla başka bir sokağa giriyoruz. Burası, Yakup'un Kahvesinin bulunduğu son nokta.

Ve Yakup kapıya çıkmış bizi bekliyor.

ORMANIN İÇLERİNE DOĞRU

Bir kamyondayım; çalışabilmesi tansıklara bağlı bir Volvo'da. Bozuk, dik ve keskin dönemeçli bir dağ yolunda ilerliyoruz. Kamyon öyle bir inliyor ki, tamam diyorum, şimdi dağılacak ya da cayır cayır yanacak ve biz canımızı kurtaramayacağız. Eylül güneşiyle yanan ovayı ve renkli bir mendile benzeyen ilçeyi her dönemecin dirseğinde bir an için görüyor, ardından hemen kalın gövdeli ve sık yapraklı ağaçların perdelediği bir engelle yitiriyoruz. Ovadan ve ilçeden metrelerce yüksekteyiz. Pencereye yaslayıp dirseğimi dışarı taşırdığım kolum, arada güneş ışınlarıyla şakalaşsa bile tatlı bir serinlikle ürperiyor.

Vites değiştirmek için neler çekiyor sürücü. Şanzımandanmış, öyle diyor. Bu konuları pek bilmediğim için (sürücü belgesi almamak için bile çevre baskılarına karşı inat boyutlarına varan bir direniş göstermiştim) başımı sallamakla yetiniyorum. Oysa birşeyler bilseydim, hiç olmazsa bir süre motor üzerine konuşurduk. Recep (sürücü), konuşkan biri değil. Benim için daha iyi, ama bir yandan da sıkılabilir mi diye kaygılanıyorum. Kamyonuna beni aldığına pişman olabilir o zaman. Frene basar ve in aşağı, der. Uzun suskunluklar iyi değildir. Şimdilik bir tehlike yok. Recep, istediği zaman konuşuyor, istediği zaman susuyor. Bu da sıkılma-

dığının göstergesi. Bütün kış yatmış kamyon. Birden bu tümceye takılıyorum; nasıl yani, demek istiyorum, iki tekerleği üstünde yan gelerek mi, yoksa dördünü de gökyüzüne dikerek sırtüstü mü? Belki de ön dizlerini kırarak oturmuş, gözleri yarı kapalı, köpüklü bir salyayı çiğneyen bitkin bir inek gibi... İş yok, güç yok. (Aslında kamyonun yürüyecek hali yok. Yaşlı bir at görmüştüm yıllar önce, bir arabaya koşulmuştu. Öyle yorgundu ki, butlarında şaklayan kırbacın ince sızısını bile duymuyordu.) Recep'in de kış boyu günleri (ve geceleri) kahvede geçmiş (kahvecinin adım da verdi: Yakup); al kızı ver papazı. Havalar biraz düzelir gibi olunca – tam düzelmeyince, yani Recep'i idare edecek duruma gelince– bir sürü dert açmış başına. (Kim? Tabii ki Volvo!) Boş ver, dedim. (Kendi sesim değil, uzun süre konuşmayınca tanımakta güçlük çekiyorum. Aslında, beni düş kırıklığına uğrattın Recep Kaptan. Çünkü bu, Volvo değil de, benzinli bir Austin olmalıydı ve motorun ısısı içeri vuruyor diye kapılarım sökmeliydin. Kaputu da bir karış kadar aralayıp bir çubuk tutturmalıydın oraya. Kasanın kanatları da olmamalıydı. Öyle bir hurda anımsıyorum. Kasketini ensesine deviren ve dudağının kenarından sigarası hiç eksik olmayan biri sürerdi. İlçenin parke döşeli caddesinden deh gibi geçerdi. Herkes bilirdi ki Yıkıntı Seyfi tomruğa gidiyor. Zaman ve teknoloji her şeyi altüst etti Recep Kaptan. Türlerinin örneklerine ancak kalıntılarıyla doğa müzelerinde rastlanabilen eski zaman yaratıkları gibi, benzinli Austin kamyonlar da yok olup gittiler; ancak, kimi siyah-beyaz yerli filmlerde görebili-

yorum onları ve içim sevgiyle doluyor. Bu sevgi kamyona mı, yoksa kamyonlara büyük ilgi duyan çocuğa mı, bilemiyorum. Çünkü Yıkıntı Seyfi benim babamdı.)

Yılanı gördün mü? dedi Recep.

Nerde? dedim, bu kez kendi sesimdi.

Geçtik, dedi, hendeğin kıyısındaydı ve soba borusuna benziyordu.

Atıyor, diye düşündüm, Afrika mı burası...

Motor olanca gücüyle bağırıyor, sesini duyurabilmek için Recep de bağırıyor. Kamyonun modelini sordum. Bilmiyor. Bu onu hiç ilgilendirmiyor, yürüsün de, yaşı isterse anasının bilmem nesi kadar olsun, hiç önemli değil. Orijinal bir şey yokmuş ki üstünde, hepsi toplama.

İnce, uzun bir yüzü var Recep'in, elmacık kemikleri çıkıntılı. Birkaç gündür tıraş olmamış. Dudağının kenarından sigara hiç eksik olmuyor, bu nedenle de gözünün biri hep kısık, Yıkıntı Seyfi gibi. Paketi ilk uzattığında içmediğimi söylemiştim. Ne iyi, demişti. Oysa, bu yolculuğa çıkmaya karar verdiğimde, yani birkaç gece önce, kilometrelerce uzaktaki evimin balkonunda otururken baca gibi tütmüştüm. Bu düşmandan kurtulmak için yıllardır ne büyük savaşımlar verdiğimi bilmiyor Recep. Birbirimizi tanımıyoruz. Koşullar gereği yaşamlarının bir ânında aynı zaman ve mekânı paylaşan iki insanız; hepsi bu! Sonra ne o beni anımsayacak, ne de ben onu. Ama, bu yolculuğa çıkmaya karar vermeden önceki dönemimde Recep'in kamyonuna binseydim ne bezdirici sorular sorar, onun özel yaşamına sızmak için ne tuzaklar kurardım. Önce

kamyonla olan ilişkisini öğrenirdim; kendi malı mı, yoksa şoförlük mü yapıyor? Medeni durumu, yaşama bakışı, özellikleri... Yani bir yığın zırva. Sonra bir gün oturup Recep'i Receplikten çıkararak bir öykü yazardım. Onu 'dramatize' ederdim. Pek önemsediğim duyarlığımı, gözlem gücümü katarak okuyanı sarsacak ve iletiyle güdümleyecek bir olayın içine oturturdum. Canına okurdum yani onun. O, bunu hiçbir zaman öğrenemezdi. Öyküyü bir içkievinde, kendimizi dünyanın ve sanatın merkezi olarak gören üç-beş kişilik bir toplulukta, yüzlerimizden esrikliğin alevleri fışkırırken tartışırdık. Sandalyelerimize kaykılışımızdan bile kendimizi ne denli önemsediğimiz, hatta abarttığımız belli olurdu. Sigaralarımızın biri biter, biri yanardı. Onun posasını çıkardıktan sonra başka Receplerin peşine düşerdim.

Yandan çarklı bir gülüşle güldüm (aynalarda sınanmış bir gülüş bu, çok iyi tanıyorum; çarpık ve hüzünlü), Recep "Buyur?" dedi. Çünkü gülüşle birlikte 'hıh' diye küçümseyici bir nida da çıkarmıştım. Dönüp baktım. Yüzümdeki boşluk, çıkardığım sesin onunla ve kamyonuyla ilgili olmadığım göstermiş olmalı ki, Recep sorusunu yinelemedi. Ona tek bir soru sorabilirim: Babanın adı Seyfi miydi: Yani, Yıkıntı Seyfi. Bu kez Recep, şaşkınlıktan büyümüş gözlerini yüzüme çevirerek (soru soran bakışlar, biraz da ürkmüş) evet, dedi, nerden biliyorsun? Tanıdığım biri vardı, dedim, Seyfi; oğluna Recep adını takmıştı. Recep diye bir arkadaşımın babasının adı da Seyfi'ydi. Benimki bir genelleme değil, yalnızca rastlantıların getirdiği bir 'acaba'. Hay-

ret, dedi Recep, boynunu bükerek ağzını gerdi. Ona ilk yalanım değil bu, kamyonuyla durup beni aldığında da yalan söylemiştim. Bir şey sormamıştı, ama merak ettiğine emindim... Bir doğabilimci olduğumu, araştırma ekibimizle birlikte iki gün önce başkentten yola çıktığımızı, aracımız arızalanınca ekipteki arkadaşlarımın (onlar iki kişi, biri aracı kullanıyor) araç onarılana dek ilçede kalacaklarını, sonra gelip beni bulacaklarını, kamyonuyla durup beni aldığı yere kadar bir köy minibüsüyle geldiğimi (tam sapakta dikiliyordum çünkü) söyledim. İnandı. İnanmayacaktı da ne yapacaktı, senaryo oldukça iyiydi. Sırt çantam, çadırım, botlarım, kısacık saçlarım ve kara gözlüklerimle doğabilimciden çok, yabancı bir gezgini andırıyordum. Recep de öyle sanmış. Abi baktım, turist galiba dedim. Haklısın Recep, ama turistlerin burada işi ne, değil mi? Öyle deme abi, memleketimiz bir cennet, biz değerini bilmiyoruz, o başka. Adım adım geziyor kefereler. Hem gömü işi olur, tarihi eser olur, di mi? Recep uyanık biri, dikkatli olmalıyım.

Peki abi, dedi Recep yeni bir sigara yakarak, arkadaşların seni bu dağ başında nasıl bulacaklar?

Demek ki 'takmış'. Anlattıklarım o denli inandırıcı gelmemiş olmalı. Bozgun yok. (Yok)

Buluşacağımız yeri önceden kararlaştırdık, dedim, haritalarımıza da işaretledik. Harita olduktan sonra işimiz kolay.

Recep'ten yeni bir hamle: Diyelim arıza giderilemedi, onlar da gelemedi. O zaman ne yapacaksın?

Güldüm. (İlahi çocuk!) Gözlerim dosdoğru iler-

de: Çadırımı kurup yatacağım.

Tekbaşına mı?

Ne olacak!

Deme abi ya, orman mahlukatla dolu. Bana dünyayı bağışlasan kalmam.

Kalamazsın tabii, diyorum içimden, ben de kalamazdım, sonra da ona doğru dönüp biz alışkınız, diyorum.

Yeniden sustuk. Bir dönemeçten sonra sağa sola serpiştirilmiş izlenimi veren köy evlerinin damları göründü. Çatıları oldukça dik. Kış aylarında yöreye çok kar düştüğünden olmalı.

Burası Boşnak köyüdür, dedi Recep, asıl adı da Polena'dır.

Biliyorum, demedim. Çünkü Recep hiçbir şey bilmediğimi sanıyor. Kayıtsız kalmamak için de köyün şimdiki adını sordum.

İhsaniye, dedi.

Saçma, dedim.

Bir süre ikimiz de sessiz kaldık.

Yol boyu başka bir yerleşme birimine rastlamadığımıza göre, bunlar -yani Polenalılar- neden bunca yükseğe çekilmişler?

Recep omuzlarını kaldırdı, bu konuyu hiç düşünmediği belli.

Bence, dedim, kendi içlerine kapanıp geleneklerini daha rahat sürdürebilmek için olabilir.

Recep, yaşa, dedi ve yeni bir sigara yerleştirdi dudaklarının arasma. Ben bu 'yaşa'dan şunu anlıyorum: Dediklerinden pek bir şey anlamadım ya, hadi senin de gönlün olsun.

Köyün girişi dik bir yokuşla başhyor. Eski bir

caminin minaresini görüyoruz. Alanda bir kahve var. Asırlık kestane ağacının altında sandalyede oturan birkaç kişi dışında köy boş gibi. Onlar da gerçeküstü bir tablonun figürlerini andırıyorlar. Recep, elini camdan çıkarıp selâm verdi. Başlarını eğmekle yetindiler. Çok tembel bir görünüşleri var. Köy çıkışında yolun iki yanına da çit çekilmiş, az ilersi ise arapsaçına dönmüş bir böğürtlen yumağı. Ne ovayı görmek mümkün artık, ne de ilçeyi.

Tomruk şantiyesine çok var mı?

Bir saat sürer, diyor Recep.

* * *

Gözlerimi kısmış aynaya bakıyorum, yüzüm ne kadar anlamsız. Boşluklar İmparatoru; öyle diyorum aynadakine. Yüzümün hemen ardında, beyaz önlüklü, uzun saçlı, ince yapılı delikanlıya bakıyorum bu kez. O da boş ve anlamsız. Mavi bir örtüyü pat pat diye silkelemesi – daha sessiz olabilirdi kuşkusuz – kötü bir gösteri yalnızca. Buna zorunlu olduğunu bilmem daha da güçleştiriyor her şeyi. Az önce de gömleğimin yakasını içe doğru kıvırarak boynuma deniz mavisi bir havluyu (her şey mavi burada) özenle yerleştirmiş, ardından bataryayı açarak suyun ısınıp ısınmadığını kontrol etmiş, "Buyur abi," deyip lavaboya eğilmem için omzuma hafifçe dokunmuştu. Her şey bir düştü sanki. Başım lavabonun içinde, gözlerim açık, beyaz fayansa çok yakından bakıyorum. Sıcak suyun saç diplerime doğru yayılıp bütün başımı sardığım duyumsuyorum. Şampuan köpükleriyle birlikte kirli

bir su akıyor. Gözlerim hep açık. Başıma havluyu sarıp koltuğa yaslanmama yardım ediyor. Şimdi gözlerim kapalı. İçimde kaçak bir huzur her an bozulacakmış gibi titreşiyor. Gözlerimi açsam bitecek, biliyorum.

Aynaya baktığımda kendimi gördüm. Değişmişim. Ne çok değişmişim.

Abi, sen ölmeye başlamışsın, dedi delikanlı.

Ölmeye mi? dedim. Hayır, demedim de düşündüm yalnızca, çünkü o da hiçbir şey duymamış gibi mavi örtüyü silkelemeyi sürdürüyor.

Nasıl olsun abi?

Az önceki ses değil bu, diye düşündüm.

Kısalsın, dedim, iyice kısalsın.

Tarak kulağımın üstündeki saçların arasma girdi ve makas şakırdamaya başladı. Örtünün üzerine, kucağıma saç kümeleri dökülüyor.

O haklı, ben ölmeye başladım.

* * *

Bu tırmanışın sonunda bir düzlük varmış, Recep orada durup motoru soğutacak. Buz gibi de bir kaynak varmış, Acısu derlermiş, tadı maden suyu gibiymiş. Evet duydum, dedim, ne de olsa doğabilimciyim. Recep'ten orada ayrılacağım.

Tırmanış bitti. Volvo, son gücünü –o da Recep'in hatırına– kullanmış gibi inliyor. Recep "of," dedi ve direksiyon simidine vurdu. Motorun ısısından ikimiz de ter içindeyiz. Kalm kütüklerden yapılmış köprüye gelmeden önce sola, araçların tekerlek izlerinin oluşturduğu patikaya saptı. Kalın

gövdeli ağaçların çevrelediği, çimenlerle kaplı bir yer burası. İleride, büyük taşlardan atlayarak beyaz köpükler oluşturan bir dere coşkuyla akıyor. Suyun her iki yanı da koyu yeşil kocaman yapraklı bitkilerle kaplı. Karşı kıyıda kalem gibi sık ağaçların sıralandığı dik bir yamaç var. Durup el frenini çekti. Volvo, yaralı bir hayvan gibi inliyor.

Kaynak ilerde, dedi, biraz yürüyeceğiz.

Kamyondan indik. Terli bedenim serin havayla ürperdi. Bir an durup çevreye bakındım ve başımı kaşıdım.

Bir şey mi oldu? dedi Recep.

Yok, dedim, arkadaşlarımla buluşacağım yer de tam burası, şansa bak!

Recep'in gözlerinde ilk kez bir kuşkunun izlerini gördüm. Haritamı çıkarıp bakmadan, bulunduğumuz yerin kararlaştırılan yer olduğunu nereden bilebilirdim. Hemen konuyu değiştirdim ve elindeki naylon bidonu neden aldığını sordum. İçine acı su dolduracağını söyledi. Şimdi burada midesini tepeleme bu su ile dolduracakmış, ama biraz sonra sanki hiç su içmemiş gibi olacakmış, o zaman bidona ağzım dayayıp yeniden dolduracakmış midesini. Tomruk şantiyesine varana dek bu da bitermiş. Sen de iki bidon al, dedim, dönüşte de buraya kadar içersin. O olmuyormuş işte. Bu su, kaynağından alındıktan kısa bir süre sonra bozuluyormuş. Bütün özelliği, anında içmek. Çok da iştah açıyormuş. Recep üç arkadaşıyla birlikte bir koyun yemişler bu suyun başında, dört de yetmişlik rakı haklamışlar. Ovaya inene dek sanki onca şeyi yememiş gibi acıkmışlar.

Daracık bir patikadan yürüyüp büyükçe bir kayanın çevresini dolandık. Su, bir yarıktan sızıyordu. Kolaylıkla içilebilmesi için ağaçtan bir oluk yapılmış (Polenalılar yapmış olmalı). Akan su bir birikinti oluşturuyor, oradan da küçük bir yolla dereye doğru süzülüyor. Gölcüğün dibindeki çakılların rengi koyu kırmızı.

Ağaç oluk ve kırmızı taşlar. Uzun yıllar öncesiyle bağ kurmama yarayacak iki ipucu. Sonra belleğimi zorluyorum, ahşap köprü de gelip yerine oturuyor. Ama coşkuyla akan dereyi bir türlü bulamıyorum. Kamyonu bıraktığımız düzlük de bu biçimiyle yer etmemiş. Aslında hepsi çok bulanık ve bölük pörçük.

Bu taşlar neden kırmızı?

Az daha bilmediğimi söyleyecektim, ama birden Recep'e kendimi doğabilimci olarak tanıttığımı anımsadım. Bileşimindeki minerallerden, dedim, demir oranı fazla olmalı.

Yaşa, dedi Recep, içince demir gibi oluyor insan.

Şimdi bir ağacın gölgesinde oturuyoruz. Çoraplarım çıkarmış, pantolon paçaları dizlerine dek sıvalı. Sen de böyle yap, rahatlarsın, dedi. Oysa ben, güneş gözlüğümü bile çıkarmadım. Volvo, yaşlı bir timsah gibi motorunu soğutuyor. Daha önce bir konu konuşuyormuşuz da, ona dönüyormuş gibi, işte böyle, dedi. Nasıl? diye sormam gerekmiyordu, çünkü Recep, kaşlarını kaldırmış Volvo'yu gösteriyordu. Dönüp kaputu kaldırılmış kamyona baktım ben de. Bizim yaşantımız da bu! Canlıymış gibi söz etmişti Volvo'dan. Bu ecel teknesiyle yoldaşlık et-

mişiz, sürünüp gidiyoruz. Hiçbir şey kolay değil, dedim. Demedim de düşündüm. Recep sırtüstü çimenlere uzandı ve anlatısını sürdürdü, bu arada ağzında bir sap, büyük olasılık dişleri arasına sıkıştırmış, çünkü çok rahat konuşuyor: bir ara çok bunalmıştım, çakayım böyle hayata, dedim. Kıştı tabii, işsiz günlerimdi. Volvo, evin önünde uzun bir uykuya dalmıştı. Uyandığında acıkmış, halden anlamaz bir çocuk gibi neler isteyecekti kimbilir... Hangi birine gücüm yetecekti. Yakup'un Kahvesinde pinekliyor, bir yandan da olmadık şeyler düşünüyordum. Baktım, Ercü, köşedeki masaya kaykılmış, peygamber gibi oturuyor. Ne gam, ne kasavet. Oysa durumu benden çok daha kötü. O da şoför. Ama ne araba var, ne ev, ne karı, ne de çocuk. Bir Ercü, bir de ehliyeti. Ehliyet var, ama iş yok. Hap, esrar, içki, her yol onda; yaptığı kazaların sayısını o da bilmiyor. Bunca kötü şöhretten sonra kimse malım teslim etmek istemiyor tabii ki. Ama kahvede bir oturuşu var, dersin ki dünyalar onun... Kalkıp yanma gittim. Şu işin sırrını bana da öğret, yoksa kafayı yiyeceğim, dedim. Tek yolu var, dedi, vitesten atacaksın! Nasıl? dedim. Eliyle vitesi boşa alıyormuş gibi bir hareket yaptı; işte böyle, dedi. O an için ne demek istediğini pek anlayamamıştım. Sonraları sık sık bunu düşündüm. Bir de öylesine deneyeyim, dedim. Ercü gibi olamazdım, biliyordum, ama vitesten atabilirdim. Yarı yarıya da başardım bunu. Bunaldıkça, at vitesten, diyorum. Vitesten atıyorum, rahatlıyorum.

Vitesten atmak!

Recep birçok şey daha anlattı. Sözcüklerini, ça-

gıldayan derenin suyu gibi algıladım yalnızca, dinlemedim bile. Ben o iki sözcüğe takılmıştım. Ne demekti bu? Düşük vitesle inilen bir yokuşta birden boşlamak mı? O zaman ne olur, dişlilerin denetiminden çıkmış bir mekanizma kendi başına buyruk olur, araç sürekli hız kazanır ve sen, artık hiç-birşey yapamaz duruma gelirsin. Peki, yaşamda 'vitesten atmak' nasıl olacak? Recep'in kamyonuna binmem salt bir rastlantıyla açıklanamaz, bu yapıyı oluşturan taşlardan biri o. Tam ayrılacağımız noktada bana bir anahtar verdi: Vitesten atmak!

* * *

Berberden çıkınca gömleğimin üst cebine yerleştirdiğim güneş gözlüğümü alıp takıyorum. Bu kez kararlıyım, ne yapacağımı net olarak biliyorum. Bundan önce de birkaç kez yolculuk hazırlıkları yapmış, ama yola çıkacak gücü kendimde bir türlü bulamamıştım.

Önceden saptadığım dükkâna doğru yürüyorum. Daha önceki yolculuk girişimlerimde de o dükkânın kapısına dek gelmiş, ancak içeri giremeyip yalnızca vitrinine bakmakla yetinmiştim. Tabelasında KÂŞİF yazıyor. Dağcılıktan bisiklete, çeşitli spor gereçleri satıyor. Malların büyük çoğunluğu ithal. Dükkânın bunca işlek olmasını buna bağlayabilirim. Benim içinse hiç önemli değil.

Beni karşılayan ve nasıl yardımcı olabileceğini soran güleç yüzlü gence (amerikan tıraşı yaptırmış, soluk kot pantolonu da yabancı olmalı) nasıl yardımcı olabileceğini söylüyorum. Tam yerine gel-

diniz, diyerek parmağını şaklatıyor. Oysa ben çok ciddiyim. Dağcı ımsınız? diyor. Gözlerimi görmediğinden (yüzüm de kaskatı, tedirgin ediciyim, güneş gözlüğümü bile çıkarmadım) yüzüne ölçülü bir gülücük yerleşti şimdi. Çünkü müşteri 'cins' biri. Evet, diyorum, dağcıyım. Onu yanıtsız bırakabilirdim. Belki de bu daha uygun olurdu. Çünkü ses tonum görünüşümle çelişiyor. Bu da onu rahatlattı. Bakın, dedi, en ideali budur. Neyin en ideali? Aradığınızın. Ne aradığımı nerden biliyor bu zibidi... Elindeki çadır paketine kayıtsızca baktım. Özellikle çok dayanıklı, diye sürdürdü, kesinlikle su geçirmez, öyle rüzgârdan falan da korkmayın. Bu kez elimde olmadan gülüyorum: Rüzgârdan falan korktuğum yok.

Genç adam (zibidi olduğunu düşünmekle hata ettim galiba) bir yandan çadırı açıp dükkânın ortasındaki boşluğa kurmaya çalışırken, ben de patronun buyur ettiği sandalyede bir sigara yakıyorum. Bir şey alır mıydınız, diyor patron. Yok sağolun. Elim göğsümde bu kez. Gerçekten... Gerçekten, diyorum. İlk söylediğim de gerçekti, ama anlayamamış. Bu kez patron, tam istediğiniz gibi, diyor, tek kişilik, küçük, hafif ve kullanışlı. Bunlardan çok verdim. Dışardan getirtiyoruz, birinci sınıf... Oysa ben, hâlâ ne istediğimi tam olarak söylemiş değilim. Ama onlar biliyor. Gerçekten de istediğim bu. Beğendiğimi belirtmek için başımı sallıyorum. Mümkün olduğunca konuşmamalıyım. Ağzımdan çıkacak her sözcükte güvenim biraz daha azalacak, biliyorum.

Tamam, dedim satıcının yardımcısına, çadırı

kurmana gerek yok, alıyorum.

Uyku tulumu ve sırt çantası?

Tabii ki onları da istiyorum. Sağlam, ayağımı sıcak tutacak ve uzun yürüyüşlere uygun bir bota da gereksinimim var.

Yeni başlıyorsunuz herhalde.

Bu kez yanıt vermiyorum ve gözlüklerimin ardından bir süre yüzüne bakıyorum. Rahatsız oluyor. Kaykıldığı koltuğundan kalkıp çadırı paketleyen yardımcısına çıkışıyor: Bir dakika... bir dakika, öyle olmaz! Yanına gidip nasıl olacağını gösteriyor.

Paketlerim hazır. Parasını ödüyorum. Gülümseyerek teşekkür ediyor patron, başka gereksinimlerini olursa bana yardımcı olmaktan sevinç duyacağını (sahtekâr) söylüyor. Arabanızla mı gelmiştiniz efendim (arabam olduğundan emin, işini biliyor, arabanız var mıydı dese, arabası olmayan ve bu yüzden sıkıntı duyan alıngan bir müşteriyi yitirebilir), yoksa taksi mi çağırtayım. Amerikan tıraşlı genç fırlamaya hazır. Bir bana, bir kapıya bakıyor. Ağzımdan 'taksi' sözcüğü çıksa, sadık bir köpek gibi koşmaya başlayacak. Yalnızca hayır, diyorum. Elimde paketlerle dükkândan çıkıp ağır ağır yürüyorum.

* * *

Çocukluğumda babamın da bir kamyonu olduğunu ve yaz aylarında ormandan tomruk çektiğini, kış aylarında ise yattığını Recep'e söylemekle söylememek arası gidip geliyorum. Kış aylarında Yıkıntı Seyfi de işsiz olurdu (gerçi babamdı, ama ardından ben de herkes gibi Yıkıntı Seyfi diye söz

ederdim). Günleri kahvede kâğıt oynayarak geçerdi. Ben kahveye sokulur (içeri girmem yasaktı), pencereye ellerimi siper edip bakardım. Masası belliydi, sürekli aynı yerde otururdu. Avuçlarımı birleştirip cama soluğumu verir, oluşan buğu üzerine de parmağımla 25 yazardım. Yıkıntı Seyfi, yani babam, başından hiç çıkarmadığı kasketinin siperini tepesine doğru itmiş, dudağında tüten sigaradan gözünün biri kısık, bütün dikkati elinde yelpaze gibi tuttuğu kâğıtlarda olmasına ve pencereden yana bir an bile bakmamasına karşın elini cebine atar, sarı bir yirmi beşlik çıkarıp iki parmağı arasma yerleştirerek kahvenin kapısma doğru atardı. Gözleri hep elindeki kâğıtlarda, dönüp bakmazdı bile. İçeri girmem yasak olmasına karşın, bir adım atıp yerdeki yirmi beşliği alacak kadar esneklik tanınmıştı. Parayı kaptığım gibi kaçardım.

Recep yattığı yerden doğruldu.

Ben ufak ufak kaçayım.

Onu uğurlamak için ben de kalktım.

İstersen şantiyeye çıkarayım seni, dedi, birer çay içeriz, dönüşte de buraya bırakırım.

Sağol dedim, arkadaşlarımın ne zaman geleceği belli olmaz. Beni burada bulamazlarsa merak ederler.

Sen bilirsin gibilerden boynunu büktü.

Elini sıkıp teşekkür ettim. Aldattığım son insansın, diye düşündüm, başarabilirsem vitesten atacağım!

Volvo gözden yitene dek ardından baktım.

Şimdi yalnızım. Bir süre olduğum yerde, kıpırdamadan dikildim. Sonra güneş gözlüğümü çıkarıp

sırt çantamın cebine koydum. Kimselerden gizlenmeme gerek yok artık. Ne yana yürüyeceğim belirsiz şu an. Yıllardır arzuladığım noktadayım. Recep'le bir süredir dinlendiğimiz düzlükten çıkıp az önce Volvo'yla geçtiğimiz yola doğru yürüdüm. Ahşap köprüde bir süre durup dereye baktım. Ormanın kendine özgü uğultusuna ve su sesine karşın büyük bir dinginliğin ve sessizliğin ortasındayım. Arınıyorum. Keyiflendim ve ıslık çalmaya başladım. Otuz dört yıl olmuş, diye düşündüm. Suya bakıyorum yine, köprünün yorgun kalaslarına, Recep'in yitip gittiği yolun ucuna. Ağır ağır ormanın içine doğru yürüdüm. Geçmiş yılların yaprak ölüleri bir halı gibi kaplamış toprağı. Her adımda hafifçe çöküyor. Yaylı bir zeminde yürüyor gibiyim ve zaman zaman kırılan bir dal parçasının çıtırtısını duyuyorum: Sık ağaçlı bir yer burası. Gökyüzünü yitirdim artık, yeni yeni sararmaya başlamış yapraklardan bir kubbe var üstümde. Ne de olsa eylül. Eğim iyice arttığından oldukça sakınımlı yürüyorum. Bir süredir duyamadığım su çağıltısı yeniden ulaşmaya başladı kulaklarıma. Aynı dere mi? Her şey olabilir. Çünkü bu orman, birbirine karışan örümcek ağı gibi dereciklerin güvenilir bir barınağı. Bir kent ve bir yaşam çok uzaklarda artık. Ormanın içlerine doğru çekildiğim her adımda her şey uzaklaşıyor benden, ama ben kendime daha çok yaklaşıyorum.

Suya ulaştım. Şakacı bir çocuk gibi taştan taşa athyor, köpürüp duruluyor. Onun coşkusuyla benim dinginliğim öyle bir noktada buluştu ki, çadırımı şimdilik burada bir yere kurmaya karar ver-

dim. Suyun bu çocuksu görünüşüne aldanmamalıyım, izlediği yol boyunca sürükleyip getirdiği kaya kütlelerine bakılırsa, baştan çıktığı, öfkeyle gürlediği anlar da oluyor. Oysa şimdi bir çocuk o, küçücük bir çocuk. İyi ki seni buldum, dedim. Yüzükoyun uzandım ve kana kana su içtim. Bana alışmalısın, ne senin işine karışacağım ne de soru soracağım. Saçım sakalım uzayacak burada, değişeceğim. O zaman beni seversin belki.

Çadırımı kurmam zaman almadı. İşim bitince oturup sırtımı bir ağaca dayadım. Daha önce duymadığım, değişik sesli bir kuş ötüyordu. Sigara. Yok. Unuttum, sigara olmayacaktı. Biraz odun toplamalıyım, karanlık basınca ateş yakarım. Orman korkunç olur. Ama ben korkmam, çünkü korku da yok. Oturur ateşe bakarım. Sırt çantamda konserve, peksimet, hazır çorba ve bisküvi var. Onları çok dikkatli kullanmam gerekecek. Gözlerimi yumdum. İçimde büyük bir huzur var. Saatlerce böyle kalabilirim.

O yaz gününü düşünüyorum şimdi. Söylenti, biz çocuklar arasında kısa sürede coşkulu bir şölene dönüşmüştü. Annemin, ardından 'yabani herif' diye tısladığına birçok kez tanık olduğumuz babam, Yıkıntı Seyfi, kırk yılın başında, her nasıl olmuşsa, bu kez Austin'inin kasasına tomruk yerine mahalleliyi doldurarak bir pazar sabahı bilinmez bir yere doğru 'sefaya' götürmeyi akıl etmişti. Bir koşuşturmadır gidiyor evlerde; yufkalar açılıyor, dolmalar, sarmalar, kurabiyeler, çörekler yapılıyor. Annemin de yüzünde kasıntı bir gülücük, kapı kapı dolaşıp komşuları kamyonun kasasma bu-

yur ederken (herkesi de değil tabii, kendince bir ön eleme yaptı bile) bilmem ki valla, diyor, herhalde Acısu'ya gidilecek. Nasıl herhalde? diyen olmuyor. Son anda çıkabilecek aksilikten çekindiğinden olacak, o da gidilecek yeri sormamış herifine.

Ertesi günün büyük serüvenini küçücük kafalarımızda süslerken, benzersiz bir yaz akşamını da (akşam ezanı çoktan okunmuş olmasına karşın) sokaklarda koşuşarak yaşıyoruz. Hiçbirimizi uyku tutmayacak, biliyoruz. Çünkü sabah çok erken kalkılacak. Yıkıntı, sıcağa kalmayalım, demiş. Saat vermemiş, ama annem kapı kapı dolaşarak (kızkardeşim de kuyruk gibi peşinde) sabah ezanında falan kalkılsın, diyor. Bütün hazırlıklar geceden tamamlanacağından mahallede olağandışı bir akşam yaşanıyor.

Gece birkaç kez uyanarak sessizliğe kulak kabarttığımı, usulca perdeyi aralayıp evin önüne çekilmiş, sokak lambasının ışığı altında çok görkemli, ama hiçbir zaman, hiçbir yere gidemeyecekmiş gibi mahzun duran kamyona baktığımı anımsıyorum.

Her uzun gece gibi o gecenin de sabaha ulaşması aniden oluyor. Annemin dürtüşüyle uyandım. Gecikmiştim, sokakta şenlikli bir koşuşturma başlamıştı bile. Kasaya renk renk kilimler serilmiş, döşeklerle, minderlerle yaşlı yolcular için rahat köşeler yapılmıştı. Kadınlar ve genç kızlar sepetleri, torbaları, karpuzları kamyona taşıyorlardı. Biz çocuklarsa, bir an önce yola çıkılmasına bir katkı amacıyla, salt yardımcı olmak isterken bile itilip kakılıyor, azarlanıyorduk. Ama olsun, hiçbir şeyin umursanmayacağı bir gündü o gün. Babam, kaske-

tini kahvede oyun oynarkenki gibi geriye itmiş, sabahın körü olmasına karşın dudağında sigarası, arabanın kaputunu açmış, ince uzun demir bir çubukla yağına bakıyor. O anda nasıl davranacaklarını bilmeyen komşulardan birkaçı da, elleri kıçlarına bağlı, boyunlarını uzatmış, bir şey anlıyormuş gibi motora bakıyorlar. Babamla övünüyorum, bugün bir kahraman o. Kadınlar bir bir kasaya yerleşirken, genç kızlar tutuşturdukları bir gazete parçasıyla dümbeleği ısıtıyorlar; arada elleriyle sıvazlayıp parmaklarını deri üzerinde tıklatıyorlar. Deri iyice gerilmeli. Annem hâlâ gurk tavuk gibi ortalarda.

Sonra o büyülü ve müthiş yolculuk başlıyor. Annemin karşı çıkmalarına aldırmadan, benden daha büyük çocukların arasında, Yıkıntı Seyfi'nin tam tepesinde, bagajda oturuyorum. Kızlar başladı bile; biri dümbelek çalıyor, hep bir ağızdan söylüyorlar: Kızılcıklar oldu mu... Bense, dönemeçleri uysal bir kaplan gibi dönen Austin'in burnuna, bir çubukla hafifçe aralanmış kaputuna bakıyorum. Ardımızda akla ziyan bir toz bulutu.

Dik, kıvrıla büküle uzayan tozlu yollar bizi Acısu'ya götürüyor. Sesler kısılıyor, görüntü bulanıklaşıyor ve ritmik vuruşlu bir dümbeleğin sesi öne çıkıyor. Sonra dümbelek dere oluyor, dere dümbelek. Ve ben birden ormanın şaşırtıcı bir biçimde sessizleştiğinin ayrımına varıyorum. Ne kuş sesi var, ne de böcek. Bir, taşlarla söyleşen dere (yani çocuk-su), bir de yüreğimin ritmik vuruşları.

Ateş yakıyorum! Çünkü ortalık alacakaranlık. Işık olsun istiyorum. Bu ilk gecem, belki daha sonraları onu da istemem. Çadırım büyükçe bir tabuta

benziyor.

Birkaç gece öncesi, dairemin balkonunda oturup ışıklarına baktığım kent bu gece de ışıldıyor; düzenli, düzensiz ya da düzenliymiş gibi görünen, ama aslında düzensiz bir yaşam sürülen evlerde akşam yemeği hazırlıkları yapılıyor, meyhanelerde masalara beyaz örtüler serilmiş, garsonlar pusuda, ince sesli bir kadın dokunaklı bir şarkı söylüyor, yaşamdan ve sanattan konuşuyor birileri buğulanmış bira bardaklarına bata çıka, dumandan göz gözü görmüyor ve herkes kendi sistemlerinin güneşi olup yörüngelerine oturtuyor yaşamı. Oysa böyle bir gecede, böyle bir ormanın içini düşünemiyor hiçbiri. Ben, yaşamın bir başka yüzünü burada, günboyu şımarmaktan yorgun düşmüş bir çocuk gibi uykuya hazırlanan derenin kenarında yakalamaya çalışıyorum.

Ayrıntıları silinmiş, keskin sınırlı ağaç kümeleri nefti ile siyah arası bir renge bürünmüş. Kocaman gözlü gece kuşları birbirine sesleniyor, çünkü gizli hazırlıklar var ormanda. Bütün bunlardan habersiz yorgun bir ayı, uzandığı doğal döşeğinde sere serpe uyuyor ve arıların kaynaştığı bir düş düzlemine hızla kayıyor. Karanlık bir kuyunun dibinde oturuyor gibiyim, başımı yukarı kaldırdığımda ürkünç ağaç uzantılarının arasından kıpır kıpır yıldızların kaynaştığı gökyüzünü görüyorum. Bir ormanda tekbaşıma değil de, kentin en işlek caddesinde, bulvarlara düşmüş ışık ve insan seli arasında bir cumartesi şenliği yaşıyormuş, ya da bir alana toplanmış kalabalığın uğultusuna karışmış gibiyim. Ağaçlar da insanlar gibi konuşuyor, kavga edi-

yor, dertleşiyor ve şarkı söylüyor. Kimi özdeyişler yankılanıyor kulaklarımda, kimi çığlıklar, kimi de otomatik silâhların cayırtısı. Çocuk ağlamaları duyuyorum, bir yaralı inliyor, sokak satıcıları, kahkahalar, alkışlar, şarkılar, türküler ve radyoda Yurttan Sesler, klaksonlar, sirenler, rayları sarsa sarsa geçen bir tren, bekçi düdüğü, taşlarda parçalanan bir rakı şişesi, köpek havlamaları ve bir sarhoş sarı badanalı okulun duvarına işiyor. Kocaman bir ay doğuyor ağaçların arasından. Hiç esinti yok, ama orman uğulduyor. Gece kuşları yeniden uyarıyor: Gizli hazırlıklar var. Ulu ağaçlar da hafifçe eğilerek her şeyin ayrımında olduklarım fısıldıyorlar birbirlerine. Az önce, coşkulu alevlerin dans ettiği ateş kora dönüştü. Derede, yüksekçe bir taştan küçük gölete atlayan suyun üzerine, yeni doğan ayın donuk ışığı vurmuş ve su, lepiska saçlarını rüzgâra vermiş bir kızın başım andırıyor. Ormanın efendi yaratıkları sürüngenler de yeraltındaki nemli, karanlık, ama güvenli barınaklarında, hiçbir tasarı yapmadıkları yeni bir gün için uyuyorlar. Ben de yatacağım sevgili yaratıklar, ağaçlar ve dere. Tabuta benzeyen çadırıma çekilip uyku tulumuma süzüleceğim. Buralara gelme şansı pek olmayan bir zibidi sattı bunları bana. Zibidi dedim yine. Düşünüyorum da, gerçekten öyle. Beni tedirgin edip uykuya geçmeme engel olacak o kadar çok ses var ki. Yumuşak tabanlı ayaklarım özenle yere basarak ilerleyen, yine de hafif çıtırtılar ve hışırtılar çıkaran dört ayaklı bir yaratığın küçük çadırıma yaklaştığını sezinliyorum. Bildiğim, resimlerini ya da kafeslerde kendilerini gördüğüm hiçbir hayvana benzemiyor. Bambaşka bir ya-

ratık bu. Amacını tam olarak bilmiyorum, ama en akla yatkını meraklı bir hayvan olma olasılığı. Korkmuyorum. Sürekli ilerliyor, ama bir türlü bana ulaşamıyor. Gözleri çakmak çakmak ve yarı aralık ağzında uzun sivri dişleri bembeyaz parlıyor. Yere düşen bir nesne (bir dal parçası, ya da uzaktan atılan bir taş) ile irkiliyorum. Islık gibi bir ses, sonra garip ötüşlü gece kuşunun uyarısı: Tanımadığın ve yasalarını bilmediğin bir yerdesin!

Gözlerimi yumup şöyle düşünüyorum: Vitesten atacaksın!

Ölmüş olmalıyım, diyorum, bir yandan da ölmüş biri öldüğünü nasıl düşünebilir, diyorum. Birden, bedenimi saran bu nesnenin uyku tulumu, kapatılmışlık duygusu veren daracık yerin bir çadır, tek heceli haykırışın bir kuş sesi olduğunu anlıyorum. Ormandayım... Gece bitmiş. Güneş ışınları, uzun ve geniş mızraklar gibi ağaçların arasından sızıyor. Ağdalı bir buğu tabakası ağır ağır yükseliyor. Coşkulu küçük dereyle selâmlaşıyoruz: Günaydın. Yüzümü yıkayıp ıslak ellerimi kısacık saçlarımda gezdiriyorum. Yola çıkarken saatimi yanıma almadığımdan zamanı tam olarak kestirmem olanaksız. Kuru dalların yardımıyla, geceki ateşin külleri üzerine yeni bir ateş yakıyorum. Küçük cezvemi dereden doldurup ateşe oturttum, kendime çorba yapacağım. Çantamdakileri sayıyorum, yirmi dokuz hazır çorba paketi var.

Ağacın dalma kurulmuş salıncakta, sürekli çığlık atan uzun saçları örgülü bir kız var. Salıncak salınımını tamamlayıp geri döndüğünde onu öyle güçlü bir biçimde itiyorlar ki, yeniden, bu kez bi-

raz daha yükselerek ayakları yapraklara değiyor. Yeterin, allahaşkına yeterin, diye bağırıyor. Korkuyla zevk iç içe. Bir başka grupsa ip atlıyor. Kadınların bir bölüğü dere kenarında. Kocaman kıçlı, dev anası gibi her biri. Çömelmiş bulaşık yıkıyorlar. Biz çocuklarsa az önce sürü halinde ormana daldık; ellerimizde uzun sopalar ve küçük çakılarımızla. Kızılderililere öykünüp belden üstünü soyunanlarımız da oldu. Ama birkaç adım sonra birbirimizi korkutarak geri döndük. Ayrı bir sofrada kümelenmiş, rakı içen erkeklerin 'sefası' sürüyor daha. Yalnız Yıkıntı Seyfi onlardan ayrı, bir ağacın altında, gömleğini çıkarmış, üzerinde delikli bir atlet ve kasketinin siperi burnuna dek düşmüş, uyuyor. Austin ise her türlü ilgiden uzak, terk edilmiş gibi, bırakıldığı düzlükte duruyor. Yeniden ormana girmek için güç toplayan çocuklardan ayrılıp kamyona doğru yürüyorum. Yanına yaklaşınca bir kez daha babamdan yana bakıyorum. Derin bir uykuda. Kapısını açıp kamyona biniyorum. Direksiyonu kavradım, ayaklarım tam yetişmese de, biraz kaykılınca pedallara uzanabiliyorum. Anahtarı üzerinde değil, Yıkıntı gerekli önlemi almış. Vites kolunun siyah topuzunu kavrayıp hafifçe sağa sola oynatmaktan büyük haz duyuyorum. Sonra birden o ince ve keskin ıslık. Yüreğim ağzıma geliyor. Kamyondan atlıyorum. Babam, mışıl mışıl uyuduğu ağacın dibinde, beklenmedik bir tehlike karşısında birden irkilmiş bir aslan gibi yarı doğrulmuş, kasketi burnunun üstünden alnına doğru itilmiş, dimdik bana bakıyor. Gel, diyor eliyle. Suçlu suçlu ona doğru yürüyorum. Şimşek gibi iki tokat patlı-

yor yanaklarımda. Sonra Yıkıntı Seyfi, kasketini burnuna doğru indirip az önceki uyku durumunu alıyor. Yanaklarım alev alev. Çocuklar bana bakıyor. İp atlayan kızlar da gördüler. Bir geceyi uykusuz geçirerek beklediğim serüven dolu 'sefa' düşü, birden bir düş kırıklığına, bir bozuma dönüşüyor. Ormana doğru koşuyorum, ormanın içlerine, beni bulamayacakları kuytulara... Bir ağacın arkasına geçip ağlıyorum. O Austin'e bir daha binmeyeceğime yemin ediyorum.

Gözleri içkiden küçülmüş biri, sandalyesine kaykılıp sigarasından bir solup çekecek ve dumanları burnundan bırakırken psikolojik bir açıklamasını yapacaktı bunun. Konu Freud'dan Reich'a, oradan da Marcuse'a geçecekti (Fromm mu? Bırakın canım, onu çocuklar okuyor artık). Sonunda kavga çıkacaktı. Şiir yazdığına kendini inandırmış biri (yazdıkları yepyeni şeyler tabii ki, bu nedenle de kimseler beğenmiyor) kül tabağını karşısındakine fırlatacaktı. (Öyle ya, ne berbat şeyler yazdığını arkasından söyleyip eğleneceğinize yüzüne söylesenize...) Piposunu, cinsel organım yumurtalıklarından kavramış gibi tutan ve ucuyla da ak düşmüş sakallarını ağır ağır kaşıyan biri, azizim, diyecekti, tam öykülük bir konu bu; neden yazmıyorsunuz?

Recep'e babamdan ve kamyondan söz etmedim.

İyi de ettim.

Bir ses, bir motor sesi. Ne kamyona benziyor ne de başka bir araca. Bir el hızarı bu. Bana ne ka-

dar uzakta olduğunu kestiremiyorum. Biri, ya da birileri ağaç kesiyor ormanda. Belki de kaçak kesimciler bunlar. Bir süre sonra beni de bulabilirler. Derecikle, o çocuk-su ile vedalaşmam gerekecek. Çadırı söküp topluyorum. Sırt çantam da tamam. Taştan taşa basarak dereyi geçiyorum. Son bir kez daha dost suya bakıp karşı yamaca doğru yürüyorum. Biliyorum ki, bu orman birbirine karışan örümcek ağı gibi dereciklerle dolu.

Oldukça dik bir yamacı tırmandığımdan ter içinde kaldım. Biraz dinlenmek için durdum. Bulunduğum noktadan ne Acısu'yun, ne de geceyi geçirdiğim dere kenarının yerini kestirebilirim artık. Her çıkışın bir inişi olduğu savı doğruysa -ki doğru- bir süre sonra rahatlayacağım. Yeni bir dere bulana dek yürümeliyim. Ama şimdi sırtım bir ağacın gövdesine yaslanmış olarak oturuyorum, çünkü soluk soluğayım ve kalbim küt küt atıyor. Ağacın gövdesini kaplayan kalın ve çatlamış kabukların üzeri yer yer kadife gibi yosunlarla kaplı, aralarında ise şaşkın böcekler koşuşuyor. Günlerin kısalmaya başladığının ve doğanın uzun bir kışa hazırlandığının ayrımındayım. Ne güzel, diyorum, sigara yok, içki yok (bir ara neydi o, bağımlılığa doğru hızla sürükleniyordum), karabasanlar yok, tartışmalar, kavgalar yok. TV programları, asık yüzlü gazeteler, birbirinin kanını içen uluslar, iflas eden inançlar, düş kırıklıkları, cinayetler, afetler, akmayan sular, kesilen elektrikler, karmakarışık bir trafik, alt geçitler, üst geçitler, kırmızı-turuncu-yeşil ışıklar, kıskançlıklar, uykusuzluklar... hiç, ama hiçbiri yok.

Vitesten atmak bu mu Ercü?

Bir film. Ne adını anımsıyorum, ne yönetmenini ne de oyuncularını. Türü: Western. Filmin aklımda kalan bölümü şu: Bir grup insan -başoyuncu da aralarında- posta arabasıyla yolculuk ediyorlar. Uzun ve güç koşullarda sürdürülen yolculuğun bir bölümünde atların dinlendirilmesi, su verilip karınlarının doyurulması, bu arada da oturmaktan yorgun düşmüş yolcuların (bir de bayan var aralarında, saçları bukle bukle, incecik belli ve üzerinde yerlere dek uzanan, etekleri oldukça geniş bir giysi; bu yolculuğa bir çıkış nedeni var kuşkusuz) dinlenmesi için, bu tür filmlere uygun bir mekânda mola veriliyor. Ne oluyorsa da o molada oluyor. Beş altı kişilik patırtıcı bir çete de orada. Yeni gelenleri alaycı gülüşlerle izliyorlar bir süre, sonra da alay edip aşağılayarak belâ çıkarmaya uğraşıyorlar. Bu da yetmiyor, yolcuların üzerindeki değerli eşyaları, paraları alıyorlar. Peki filmin başoyuncusu ne yapıyor? Hiç. Duygusuz bir yüzle taş gibi oturuyor ve hiç-bir-şey yapmıyor. Oysa böyle koşullanmamıştık, onun birşeyler yapmasını bekliyorduk. Haydutlar için soygun da, eğlence de tamam, heveslerini aldılar. Beyaz ve düzgün dişlerini göstere göstere gülerek (oysa son derece bakımsızlar, o dişleri öyle nasıl koruyabiliyorlar) kendileri gibi huysuz atlarına biniyorlar ve tozu dumana katarak oradan uzaklaşıyorlar. İşte o zaman başoyuncu oturduğu yerden kalkıyor, ağır ağır, aynı durağan yüzle dışarı çıkıp posta arabasına doğru yürüyor. Kapının basamağına basıp üstteki bagaja uzanıyor ve uzun namlulu bir tüfek alıyor. Kuşkusuz kendi silâhı bu ve sırt çantasıyla birlikte -nasıl olsa ge-

rekmez düşüncesiyle– yukarı vermiş. Bir eli namluda, bir eli kabzada silâhı kırıp kapıyor ve bir gözünü kısarak uzaklaşan atlılara doğru nişan alıyor. Yüzü aynı yüz, tek bir çizgi oynamıyor. Ne yapacağını çok iyi bilen insanların güveniyle tetiğe basıyor. Haydutlardan birinin sırtında büyükçe bir delik açılarak kan fışkırıyor ve sırtüstü yuvarlanıyor... Ayağının biri üzengiye takılı kaldığından bir süre yerde sürükleniyor. Namluya yeni bir mermi sürüp bir daha basıyor tetiğe. O da hedefini şaşmıyor, atlılardan biri daha yuvarlanıyor yere. İlk şaşkınlığı atlatan öbürleri, kaçıp gitmek yerine araziye dağılarak (hedef küçültüyorlar tabii) geri dönüyorlar. O an akıllarından geçen şu olmalı: Bu çılgınlığa kim kalkışabilir! Hem sayıca çoklar, hem de her biri profesyonel silâhşör... Onlarsa örgütsüz bir avuç insan. Bize bir kişi karşı geliyor (ateş eden silâhtan anladılar bunu). Yapılacak en doğru iş, o kendini bilmezin canına okumak. Bu, onlar için bir onur sorunu artık. Kahramanımız ne tür bir belâya bulaştığının bilincinde (hiçbir şey yapmayabilirdi oysa, çünkü ona hiçbir şey yapmamışlardı) silâhını ve fişekliğini alarak kendini koruyacağı ve onlarla savaşabileceği bir yere doğru koşuyor: Sonra ne oluyor? Kıran kırana bir çatışma. O da içlerinde olmak üzere çatışanların hepsi ölüyor mu? Yoksa o, yaralı olarak mı kurtuluyor? Unutmuşum. Anımsadığım bu kadar.

Peki Ercü, sence, ben bu filmin bu bölümünü neden unutmamış, ya da unutamamış olabilirim?

Ilık bir gece. Havaya ağaçların baygın kokusu yayılmış. Ateşin başındayım ve konuşmayı unutma-

mak için kendimle konuşuyorum. Sesim bana yabancı geldiğinden iki kişi gibiyiz. Birkaç paket çorbam var, saymıyorum artık. Peksimetlerim bitti. Çantamı iyice ararsam belki bulabilirim, hatta konserve de kalmış olabilir. Recep'in kamyonundan Acısu'da indiğimden bu yana ne kadar zaman geçti, bilmiyorum. Haftanın hangi günündeyiz, bu hiç önemli değil. Birilerinin (kimlerin?) beni aramaya başlamaları için yeterli süre geçmiş olmalı. Günlerdir yüzümü de görmüyorum. Elimle çenemi sıvazlıyorum, sakalım uzamış. Uzun ve yorucu yürüyüşlerde terlediğimden kötü kokuyor olmalıyım, ama ben duymuyorum. Yalnızca yüzümü yıkıyorum. Saçlarmı keçe gibi. Yıldızlar o denli parlak ve bol değil, çünkü değişken bulutlarla kaplı gökyüzü.

Konyakçı, çok önemli bir haberi Kulver Kalesine iletmek üzere yola çıkmıştır. Ormanda hızla ilerlerken ve arada da, izlenip izlenmediğini anlamak için dönüp ardına bakarken şanssız bir olay olur. Çok sık yinelenen bir olaydır bu; yalnız Konyakçı'nın değil, hemen hemen bütün kahramanların, haydutların, hatta Kızılderililerin başına gelir. Bu nedenle biraz daha dikkatli olmaları gerekmez mi? Çünkü doğada, bir dalı yere koşut olarak uzamış ve at üzerinde oturan bir insanın başına gelecek yükseklikte olan ağaçlardan çok vardır. Böyle hızla at sürerken (hele kaçıyor ve izlendiklerini sanıyorlarsa) bir an geriye bakınca soba borusu gibi bir dala başlarmı çarpıverirler. Çarpmanın şiddetiyle attan düşüp – kimilerinin, hay aksi, diye mırıldanacak zamanları olur, kimilerinin olmaz – bayılır-

lar. Şimdi, yolumu yitirdiğim bu ormanda, böyle bir ağacın altındayım. Az sonra Kulver Kalesine doğru gitmekte olan Konyakçı tam bu ağacın altından geçerken alnını üstteki dala vuracak ve ayaklarının dibine düşecek. Nal seslerini duyunca soluğumu tuttum. Heyecanlıyım, çocukluğumun kahramanlarından biri o. Evet, göründü işte, ekose pantolonundan tanıdım onu. Yüzünü göremedim, çünkü arkasına bakıyor. Tam önüme düştü. Ak saçlarına dokunup yarasına baktım. İçki kokuyordu. Her zamanki gibi kör kütük sarhoştu. Yıllardır senin serüvenlerini okudum, bir gün bir ormanda, bu koşullarda karşılaşacağımızı düşünemezdim. Kötü bir şey olmayacak, biliyorum. Çünkü siz ölümsüzsünüz. Sizin dünyanızda her şeye olduğu gibi rastlantılara da büyüteçle bakmak gerek. O nedenle Tommiks ya da Doktor az sonra burada olurlar. En iyisi saklanmak. Çalının arkasına geçiyorum. Tom ve Doktor yerine, kafa derisi Kızılderililerce yüzülmüş Sam Boyle ile, Kızılderililerin kaçırıp büyüttüğü oğlu Silver geçiyorlar. Tabii ki Konyakçı'yı görmüyorlar; çünkü onlar aynı serüvende ve aynı uzamda değiller. Bütün gücümle KİNOVA diye bağırıyorum. Duymuyorlar.

Uyandığımda yağmur yağıyordu. Sararmış yapraklar ağaç diplerindeydi ve ıslandıkça renkleri değişiyordu. Bir süre sonra hava açtı. Bugün güçsüzüm. Uyku tulumunda, kendimi ısıtmaya çalışarak yatacağım. Çadırın aralık kapısından ağaçlar görünüyor. Bir başka dere kenarı burası. Öbür dere kenarlarına çok benziyor ve ben, zaman zaman, dö-

nüp dolaşıp hep aynı yere gelip konakladığımı düşünüyorum, Oysa bu orman, birbirine karışan örümcek ağı gibi dereleri karanlık kuytularında saklıyor. Ercü öyle söylemişti. Yok hayır, Ercü değil Recep. Damlalar yeniden tıkırdamaya başladı. Yağmur olamaz, rüzgâr ağaçları sallamıştır, dalların ucuna tutunan damlacıklar da bu sallantıya dayanamayıp aşağı bırakmışlardır kendilerini. Bir ayı, çadırın açık kapısından başını uzatıp içeri baktı. Meraktan. Ya da yiyecek arıyor. Ya da ini sandı. Tanıyorum onu, ormanda birkaç kez karşılaşmıştık. Homurdandı ve çekip gitti. Sanırım yine gelecek. Bal getirse bari. Oysa canım hiçbir şey istemiyor. Belki de biraz üşüttüm. Hava oldukça serin. Ateş yakamıyorum. Tex Willer'i bir daha görürsem kibrit isteyeceğim, onda her zaman bulunur, çünkü bir yumrukta devirip bayılttığı kötü adamları ayıltmak için ayak parmakları arasına yanmamış bir kibrit yerleştirir ve onu tutuşturur.

Bütün gün yağmur yağdı. Bir ara doluya döndü. Çadır parçalanacak diye korktum. Akşam hava çok soğuktu. Üşüdüm.

Ayı yine geldi. Bu kez ön ayaklarını da soktu çadırdan içeri. Neden sonra onun ayı değil de Ercü olduğunu anlayabildim. Ateşim yükseldi galiba.

Ercü: Bak Aga, dedi, vitesten atacaksın, ama kamyon yüklüyse bu çok tehlikelidir.

Ben: Neden? dedim.

Ercü: Hızını denetleyemezsin, dedi.

Ben: Sonra?

Ercü: Sonra seni kimse kurtaramaz.

Çadırdan çıktım. Destek aldığım sopanın yardı-

mıyla güçlükle yürüyebiliyorum. Hava ne kadar soğudu. Belki o ayının inine taşınır kış uykusuna yatarım. Adı neydi? Recep. Hayır, ayının adı. Söylemişti, ama unuttum.

Bir patikada yürüyorum. Buna yürümek denirse tabii. Küçük birkaç adımdan sonra durup dinleniyorum. Oldukça güçsüzüm. Birkaç kez geçmiştim buradan, az sonra bir düzlüğe çıkacağım.

Düzlüğe ulaşınca olduğum yerde kalakaldım. Karşımda bir kamyon duruyordu. Benzinli bir Austin! Sopama abanarak ona doğru sürüklendim. Görünürde kimseler yok. Sol kapısım açtım. İçi boş. Geçip oturdum. Ön camına yağmur düşüyor, silecekleri çalıştırdım. Farları da yaktım, çünkü gece. Yağmurun sürekli çiziktirdiği iki konik ışığın aydınlığında, büyükçe bir ağacın altında dikilmiş bana bakan birini gördüm. Kasketinin siperi tepesine doğru itilmişti ve dudağının kıyısında sigara tütüyordu. Baba, diye mırıldandım. Oysa benden gençti. Ölüler genç kalırdı, unutmuştum. Işık konisi boyunca kamyona doğru yürüyordu, dudağında çarpık, bir o kadar da hüzünlü bir gülücük vardı. Sağ kapıyı açıp yanıma oturdu.

Nasılsın evlât, dedi.

Kayboldum, dedim.

Çalıştır da gidelim, dedi.

Ona sürücü belgem olmadığını ve araç kullanmayı bilmediğimi söyleyemedim. Kamyonu çalıştırdım. Ortalığa tatlı bir benzin kokusu yayıldı.

Nereye gidiyoruz baba?

Ormanın içlerine doğru evlât.

Peki baba.

Kamyon hareket etti. Hayret, sürebiliyorum. Bedenime tatlı bir uyuşukluk yayıldı. Benzin ve kamyon sarhoşluğu bu.

Az sonra iniş başlayacak, dedi.

Başlayacak baba.

O zaman vitesten atacaksın!

Atacağım baba...

II

UZAK NOKTALAR

KARGALAR ROTASI

Mutfakta, üzeri damalı bir muşambayla kaplı, açılır kapanır masada, yaşamımın birçok dönemine tanıklık etmiş bu eski nesnede, çelik bir tastan çorba içiyorum. Masanın, ana katmanlarıyla yüklü ağırlaşmış yüzü, hafif dalgalı bir denizi andırıyor. Muşamba ise sayısız kesik ve çiziklerle zamana karşı direnmiş. Bu izlerin kaçını ben yapmış olabilirim, bilmiyorum. Kalın dilimlenmiş ekmekler arasında dolaşan karıncalar görüyorum. Amaçsız bir geziye çıkmış gibiler.

Ziynet, az önce ışığı yaktı. Sineklerin nokta nokta bezeyip pislediği ampul sarı ve çiğ bir ışık saçıyor. Ürkütücü sessizlikte kendi ağız şapırtımdan rahatsız oluyorum. Ziynet karşımda oturuyor. Kocaman ellerini kucağına bırakmış, boynu bükük, sıkıntıyla yüzüme bakıyor. Sonra da fısıldar gibi konuşuyor: Bugün onu hiç anlayamadım.

Acaba hangi gün anlayabildin, diyorum içimden. Kaşığı bir süre çorbada dolaştırıyorum. Bütün hareketlerimi kontrol altına almış, ne diyeceğimi merakla bekliyor. Kaşık hâlâ çorbanın içinde ve o, konuşmamı bekliyor. Gözlerimi tabaktan ayırmadan konuşuyorum, günü gününe uymuyor, diyorum, arada zihni bulanıklaşıyor, ne demek istediğini ben de anlamıyorum o zaman.

Kaşığı ağır ağır ağzıma götürüyorum. Ziynet,

kucağına bıraktığı ellerine bakıyor şimdi. Mutfakta yine o sessizlik. Gittikçe büyüyen bir şapırtıyla çorba içmeyi sürdürüyorum.

Ama bugün çok sıkıntılıydı, ısrarla bir şey anlatmak istiyordu, diyor Ziynet.

Boş ver, diyorum, ben anlarım.

Bir tas daha çorba vereyim mi?

Başımı iki yana salladım, hayır, istemiyorum. Sigara yaktım. Şimdi Ziynetle karşılıklı kahve içeceğiz. Bu törene o alıştırdı beni. Keyfi yerindeyse, fincanı kapa, der. Ablak yüzünde tek bir çizgi oynamadan geleceğimi okur. Kahve telvelerinin oluşturduğu şekiller arasında onca şeyi nasıl görür, şaşarım. Sık sık 'kısmet' konusuna değinir. Yine kapalı, der. Sahi sen neden evlenmedin? Bilmem, derim, kısmetimin kapalı olduğunu söyleyen sen değil misin?

Bugün tatsız, fal mal yok! Kahvelerimizi sessizce içiyoruz. Başka soru sormuyorum Ziynet'e. Canımın sıkılabileceği konularda meraklı olmamayı öğrendim artık.

Kahvem bitince kalktım. Şimdi yanına gidebilirim. Dışkı ve uzun süre yıkanmamış insan teni kokan, havası çürümüş odaya her girişimde tedirgin oluyorum. Ölüm bir köşeye sinmiş, sabırla bekliyor gibi. Ziynet ne kadar havalandırırsa havalandırsın o koku gitmiyor. Yatağında bir kedi yavrusu gibi korunmasız ve yapayalnız. Odaya girdiğimi sezinliyor, ama başını çevirip bakamıyor, gözkapaklarını da aralayamıyor. Masa, sandalye gibi bir nesne o da. Canlı, soluk alıp veren bir nesne. Onun sessiz ve devinimsiz dilini bir ben anlayabiliyorum. Ziy-

net'se anladığını sanıyor.

Bembeyaz saçları yastığa dökülmüş, kaşık kadar kalmış yüzünde ölümün kayıtsız huzuru var. Ağzının kenarında bir kas seğirmesi oldu. Geldiğime sevinmiş, öyle demek istiyor. Başucuna oturdum. Bugün huzursuz görüyorum seni, dedim, bir şeye mi üzüldün? Alnında küçük bir kasılma oldu. Pencereyi imliyor. Kalkıp perdeyi araladım.

Bir şey yok ki!

Varımş.

Ne? dedim, karanlık mı?

Değilmiş.

Kargalar mı?

Gözkapakları titredi.

Ama kargalar yok ki, dedim, gece şimdi.

Alt dudağında küçük bir seğirme oldu. Alındı mı? Ona inanmadığımı sanıyor.

Belli ki günboyu seni rahatsız etmişler, ama yarın tüfeğimi alıp avluda bekleyeceğim, seni üzemeyecekler...

Alt dudağındaki seğirme sürüyor.

Kargalarm sana bir şey anlattığım mı söylemek istiyorsun? dedim.

Gözkapakları yeniden titredi.

* * *

Pencerenin başında, taş avlunun karanlık ve ürkütücü sessizliğine bakarak sigara içiyorum. Oda kapısının usulca kapandığını duydum. Dönüp bakmadım; biliyorum, Ziynet bu, sırtını duvara yaslamış bekliyor olmalı. Bir süre sessiz kaldı, sonra

da ürkekçe fısıldadı: Ne oldu?

Hiç, dedim avluya bakmayı sürdürerek.

Sıkıntısı neymiş, anlayabildin mi?

Kargalarmış!

Ama onlar da bütün gün gak gak gak, sanki düğün varmış gibi.

Yok, öyle değil, kargalar ona bir şey söylüyormuş. Ben küçükken de kargalarla konuşurdu. Bir suç işlemiş ve gizlemeye çalışmışsam, gelir yüzüme vururdu. Yadsıyacak olsam, kargalar söyledi, derdi.

Sen de inanırdın.

Ben de inanırdım.

Ya şimdi ne söylemiş kargalar?

Somya gıcırtılarını.

Nasıl olur, dedi Ziynet, konuşamıyor ki, gözlerini bile açamıyor. Bir ölü o, anlıyor musun... Yalnızca soluk alıyor, ağzının kenarına sokuşturulan kaşıkla üstüne başına döke döke besleniyor. Ne altını biliyor, ne üstünü. Hiçbir şeyin farkında değil, bütün bunları da nerden çıkarıyorsun?

Sen kahve fincanına bakıp onca şeyi nerden çıkarıyorsun?

Uyduruyorum.

Ben de uyduruyorum.

Yaa, dedi.

Rahatlamıştı.

Işık yanmıyor, ama oda tam karanlık değil. Onu olduğundan kısa ve tombul gösteren uzun gecelikli karartısına baktım bir süre. Saçlarını çözüp omuzlarına düşürmüş. Yatağa oturunca somyanın yayları gıcırdadı.

İşte bu sesler... Bunları duyuyor... Bitkisel bir yaşam sürse bile onların ayrımında.

Bu gece olmaz, diye fısıldadım, çünkü kapkara bir karganın odada bir yere sindiğine emindim.

Ziynet omuz silkti. Duyulmaz, deyip yatağa uzandı.

Yeni bir sigara yakarak bahçenin ürkütücü sessizliğine daha dikkatli baktım. Gizli hazırlıklar vardı, sezinliyordum.

* * *

Sabah çok erken kalktım. Gün yeni ışımış. Perdeyi aralayıp baktım. Taş avluda sırtüstü bir karga yatıyordu. Dimdik gagası gökyüzünde bir noktayı imliyor gibiydi. Kanatları da, iki tabancasını birden çekmiş, ama ateşleyemeden öylece katılaşmış bir silâhşör gibiydi ve onlar da gökyüzüne çevrilmişti. Ortalık sessizdi. Oysa bir karganın başı dertteyse hepsi toplaşır ve kıyameti koparırlardı. Dayanışmanın en iyi örneğini veren bu yaratıklara ne olmuştu?

Ziynet'in ayak seslerini duyunca yeniden yatağa girdim. Gözlerimi kapayıp uyuyormuş gibi yaptım. Gelip omuz başımdan sarstı. Bu sabah oldukça özensiz davranıyor; kapıyı açışı, topuklarını vura vura yürümesi, hey, diye seslenmesi bir öfkenin ürünü.

Ne var, dedim kızgınlıkla, ne oluyor!

Hiç, dedi sesini alçaltarak, sabah oldu da...

Olduysa oldu!

Kargalara niye takmış ki, dedi.

Belki ben öyle anladım, dedim, bilmiyorum.

Sen öyle anlamışsındır tabii. Bu odada olup bitenleri kargalar nasıl bilecek! Çocukları korkutmak için uydurulmuş bir şey o...

Avluda bir karga yatıyor, dedim, ölmüş galiba.

Yüzüme boş boş baktı. Bizi gözleyen, sonra da olanları gidip ona yetiştiren karga mı?

Boynumu büktüm; hem olabilir, hem olmayabilir.

Pencereye doğru yürüdü. Daha tombul, daha kısa boyluydu bu sabah.

Avluda karga marga yok, dedi, rüyanda mı gördün?

Kalkıp ben de omzu üzerinden baktım. Avlu akşamki gibi boş ve ürkütücüydü. Rüyamda mı gördüm?

Ben aşağı iniyorum, dedi, çay hazır.

* * *

Ziynet, çayına tepeleme üç kaşık şeker koydu. Sonra da, o şangırtıyı özellikle çıkarmak istiyormuşçasına uzun uzun karıştırdı. Bir uyurgezer gibiydi.

Bugün nasıl, dedim, yine anlaşılmaz davranışları var mı?

Daha yanma girmedim ki, dedi. Çay bardağına ilk kez görüyormuş gibi bakıyordu.

Neden?

Bilmem, girmek istemedim. Korktum belki de. Ya dediğin gibiyse. Gıcırtılar yani... Kargalar ona her şeyi söylediyse...

Sen de hemen inandın.

İnanırım tabii, dün çok tuhaftı. Hem kargalar bütün gün gak gak gak, sanki düğün varmış gibi...

Damlasını verseydin.

Kahvaltı bitince vereceğim.

Çayları tazeledi. Ekmek dilimine kalın bir tabaka yağ sürdü, üzerini de reçelle kapladı. Büyük büyük lokmalar ısırıyor ve çayım höpürdeterek içiyor. Çiğnemeden yuttuğuna eminim.

Doyunca kalktı. Sallana sallana mutfaktan çıktı.

Gitmesiyle dönmesi bir oldu. Yüzü allak bullaktı. Annem yatağında yokmuş!

Nasıl olur! diye yerimden fırladım. Odasına koştum. Yatağı boştu. Buruşuk çarşafı, yastıkta başının oluşturduğu göçük öylece duruyordu. Yorgan, sanki biraz sonra dönecekmiş gibi duvara doğru özenle açılmıştı.

Pencereyi sen mi araladın?

Yoo, dedi.

Pencereye gidip avluya baktım. Çevredeki damların ve ağaçların üzerinde sessizce bekleşen yüzlerce karga vardı.

Kargalar, dedim, bak hiçbiri gaklamıyor!

Dün neydi, dedi Ziynet, gak gak gak, sanki düğün varmış gibi.

Anneme ne oldu? dedim.

Ziynet dudak büktü. Sonra da annemin yatağına oturup elleriyle yüzünü kapadı ve sesli sesli ağlamaya başladı.

Kargalar çığlık çığlığa havalandılar. Avlunun üstünde dönüp yine ağaçlara ve damlara kondular.

SUSUNUZ KUŞLAR SUSUNUZ

Yabancısı olmadığım bir içki masasında, Sarı' nın yanıbaşında, S.nin karşısında oturuyorum. Dinliyor, dinliyor, gülüyorum. Bu gecenin şerefine, diyorlar. Nasıl bir şerefin uygun görüldüğünü tam olarak bilmediğim gece için rakı dolu kadehimi (bir çay bardağı bu) kaldırıyorum. Çok güzel arkadaşlarım, iyi gidiyorsunuz. Beni utandırmadınız. Sandalyeye çöker çökmez birşeyler sordunuz, abuk sabuk konular açtınız da beni sıkıntıdan kurtardınız. Çekingenimdir bilirsiniz. Hele böyle ortamlarda... Şimdi müzik çalın, birşeyler yapmanız gerek çünkü. Böyle odun gibi durmamalısınız.

Mutfaktan bardak bardak parfüm kokusu uzatıyor, tanımadığım birtakım kızlar. Biz bu geceler için yaratılmışız, diyorlar kulağıma usulca. Çok güzel, diyorum. Arkada, karanlık bir köşeden, biz bu gecelerde karanlık köşelere çekilip dertli pozlar takınmak için yaratılmışız, diyen başıbozuk sesler duyuyorum. Fısıldaşanlar da var. Arada kahkahalar patlıyor.

Bu bir avlu muharebesi mi, diyorum, bu ağustos ayında, böyle bir cumartesi gecesinde...

Gülüyorlar. Biri ağzıma kocaman bir dilim kavun sokuşturuyor, bir başkası çatalın ucundaki peyniri uzatıyor. Boşalan bardağıma rakı dolduruyorlar.

Kambur kadın gözünüze çarptı mı? (Şu müziği kısar mısınız) Mutlaka görmüşsünüzdür, tül perdenin ardından dans edenlere bakıyordu.

Sen onu boş ver, diyorlar, bu gecenin şerefine!

Yarasın.

Sesi bozuk birinin (yanıbaşımdaki Sarı da olabilir) mırıltıyla başladığı şarkı, düzensiz bir koroya dönüşüveriyor:

susunuz kuşlar susunuz
ötmeyin ne olursunuz

Kambur kadın, tülü aralayıp bana baktı, diyorum.

Boş ver, diyorlar bir ağızdan. Tempo tutarak: Boş-ver... Boş-ver...

Acı çekiyor gibiydi... Ya yüzündeki hüzünlü gülüş...

Boş-ver... Boş-ver...

Taratora bulanmış ekmek sokuşturuyor biri ağzıma, bir başkası acılı ezme...

Sen de dansa kalkmalısın, diyorlar.

Neden?

Çünkü bir düğündeyiz. Dans etmezsen ayıp olur.

Kimin düğünü?

Önemli mi, diyorlar. Hadi bak her şeyi ayarladık; yalnızca küçük bir baş devinimiyle onu selâmlayıp dansa buyur edeceksin.

Gözucuyla kambur kadının bulunduğu pencereye bakıyorum.

Yapamam, diyorum, hem ben dans etmesini bilmem ki!

Şerefine! Bu gecenin şerefine!

Biri köfte sokuşturuyor ağzıma, biri ekmek tıkıyor, bir başkası cacık uzatıyor. Öksürmeye başlayınca sırtıma vuruyorlar: Helal! Helal! Helal!

Sarardın, diyorlar.

Bilirsiniz, yüzüm oldum olası sarıdır, diyorum. Dilim pelte pelte, konuşmakta güçlük çekiyorum. Kafam da dağınık. Üstelik başım dönüyor. Kalkmaya yelteniyorum. Omzumdan bastırıp oturtuyorlar.

Artık gideyim, kötüyüm.

Biz seni götürürüz.

Koluma giriyorlar. Sözcükleri yuvarlaya yuvarlaya soruyorum:

Bir avlu muharebesi miydi?

Yok, diyorlar, bir düğündü.

Saatler sonra gözlerimi geniş bir yatakta açıyorum. İlk duyumsadığım, şiddetli bir baş ağrısı; sonra da, yatakta yalnız olmadığım. Yanımda, dizlerini karnına doğru çekmiş bir çocuk gibi, kambur kadın uyuyor. Yatağın karşısındaki duvarda ise, bir çivinin ucunda, özenle askıya asılmış gelinliği görüyorum.

İLLAKİ

Dükkânın önüne çıkmıştın Mahir Abi, nasıl da kışkırtıcıydın. Seni görmemezlikten gelebilirdim belki, ama o keskin ıslığın...

İki elimde pazar torbaları, yokuşu soluk soluğa, ter içinde tırmanmıştım. Öbür yoldan gidebilirdim, ya da karşı kaldırıma geçer, başım önümde, dükkânından yana göz ucuyla bile bakmadan yürüyebilirdim; haklısın. Ben pazara giderken sen dükkânın içindeydin, müşterin yoktu (ne zaman oluyor ki Mahir Abi, doğru dürüst mal bile yok raflarında, işler kesat), yalnızdın, burnunun üstüne düşürdüğün gözlüklerinin yardımıyla birşeyler okuyordun. Daha çok şişeleri sarmak için kullandığın, tezgâhın üzerindeki yarım sayfa gazete parçalarının birinde (arada tükenmez kaleminle rakamları alt alta yazıp akla ziyan toplama işlemleri yapardın) ilginç bir konu takılmıştı gözüne kuşkusuz (memleket meseleleri filan); belki de arsız bir fotoğrafın ayrıntılarına iniyordun. O ara geçtim sokaktan ve beni görmedin.

Ben pazardan dönerken kapının önündeydin. Omzunla pervaza hafifçe yaslanmıştın, yakın gözlüğün, soluk mavi önlüğünün üst cebindeydi. Seni görmemiş gibi yaparak geçmeye çalıştığımda dudaklarına o garip biçimi vererek – bu durumlarda yüzün çok gülünç oluyor Mahir Abi, ayrımında de-

ğilsin– gülümsedin. Kışkırtıcı olan duruşun muydu, yoksa yüzündeki 'her şeyi bilen' gülüşün mü, bilmiyorum. Sonra da 'bu kadar oyun yeter' der gibi, serçeparmağın dudağının kıyısında, gözlerin yarım, ince, keskin ve irkiltici ıslığını çaldın.

Kurtuluş yoktu Mahir Abi, rotamı değiştirdim ve pazar torbalarını dükkânın önüne bırakıp bir of çektim (buna gerek yoktu, biliyorum, seni mi kandıracağım), ardından da kolumla, alnımdaki teri sildim. Sen, Mahir Abi, Koca Kurt, yüzünde o çok bilmiş gülücük, ayaklarını sürüye sürüye içeri geçtin. Raftan bir şişe Çubuk Şarabı aldın ve ben cebimdeki son bozuklukları sayarak ederini denkleştirmeye çalışırken, sen de belki az önce –yani ben pazara giderken– kafanı gömüp okuduğun, ya da arsız bir fotoğrafın ayrıntılarına daldığın (dünyaya biç de erken gelmedin Mahir Abi, biraz şanssızdın, o kadar) gazete parçasına şişeyi sarmaya başladın bile. Avucumdaki bozuk paraları bir kez daha sayarken, sen, dışa yansımayan belirsiz bir gülümsemeyle (bunda çok ustasın) şöyle düşünüyordun: Paran çıkışacak, çünkü daha boş torbalarla dükkânın önünden geçerken bunu kafana koymuştun ve şarap parasını artırmak için pazarın altını üstüne getirdin. Üç oradan kırptın, beş buradan. Ucuzunu aradın. Sebze yığınlarında eşelenip naylon bir leğene patlıcanları, hıyarları, biberleri seçmeye çalıştın. Neden? Seçmece satılan yığınlar daha ucuz da ondan (gözünün biri kısılmış, işaret parmağın şakağında) doğru mu değil mi? Aslmda Mahir Abi, haklısın. Haklısın da, kapıdaki o duruşun, ince, keskin ve irkiltici ıslığın...

Bu kez babacan bir gülüş Mahir Abinin yüzünde: insan isterse ıslık da duyar, her duruştan bir anlam da çıkarır.

Göz göze geliyoruz Mahir Abi ile. Kırışıklarla dolu yüzünde birkaç yaşamı birden yaşamışlığın ağırlığı var.

Ona şunu demek istiyorum: Ne olursa olsun Mahir Abi, bu iş böyle!

O da şunu diyor: İllâki.

Ama dudaklarından dökülen şu: Afiyet olsun.

Benim yanıtım da kaçınılmaz artık: Sağol!

BEŞİNCİ UZAK NOKTA

Mahir Abinin dükkânının önünde duruyorum ve o, bir müşteri olduğumun ayrımına bile varamıyor. Çünkü beni tanıyamadı. Güneş gözlüğüm, sırt çantam, spor giysilerimle dükkânın müşterilerinin dışında bir görünümdeyim. Buyrun, deyip tezgâhın ardında pinekliediği sandalyesinden doğruluyor. Yüzünde sıkılgan bir saygı, belli belirsiz bir gülücük, bir şey soracakmışım, o da yardımcı olmaya çalışacakmış gibi bakıyor. İlahi Mahir Abi! Sonra 'Ooo' deyip kaşları yay gibi yukarı kalkıyor ve sıkılgan saygının yerini tanıdık bir rahatlama alıyor. Bu arada tezgâha doğru abanıp cama dizdiği deterjan kutularının arasından dışarıya, dükkânın önüne bıraktığım, bu denli şaşırmasına neden olan bisiklete bakıyor. Uzun bir yolculuğa çıkmak üzere olduğumu düşündüğünden olacak, ne alacağım konusunda tam bir sonuca varamadı.

Dolapta soğuk şarabın var mı?

Var komşu.

Marka söylememe gerek yok, o biliyor. Dolaptan bir şişe Çubuk çıkarıp gazete kâğıdına sarıyor. Şarabı sırt çantama yerleştiriyor ve yalnızca iyi günler dileyip ('hayırlı işler' yok bugün) çıkıyorum dükkândan. O da 'afiyet olsun'u unuttu.

Bisiklete binerken göz ucuyla gördüğüm, Mahir Abinin tezgâha eğilmiş ve bana bakan meraklı

yüzü. Sırt çantam biraz daha ağırlaştı. Yiyecek paketim oldukça küçük. Asıl ağırlığı yapan, beklenmedik arızalara karşı yanıma aldığım anahtarlar, pense, yama takımı ve pompa. Lastiğin patlaması durumunda bile yapabileceğim bir şey yok: Yine de bir tamirci gibi donanımlıyım. En büyük sıkıntım dik inişler. Hele kent içinde, bu sıkıntı bir korkuya dönüşüyor. Fren çubuklarına sonuna dek asılmama karşın, yalnızca biraz yavaşlayabiliyorum, durmam mümkün değil. Bu nedenle bir an önce kent dışına çıkmak için (kentin doğusunda oturduğumdan) doğuya doğru pedal çeviriyorum. Hava oldukça sıcak, çanta sırtıma yapıştı, şarabın da kısa sürede ısınacağına kuşkum yok.

Otoyola çıktım. Araçlar hızla geçiyor yanımdan. Yolun iyice sağındayım, kendimi yormadan sürüyorum bisikleti. Amaçsız bir gezi. Ağaçlıklı bir düzlüğe rastlarsam mola verebilirim. Daha doğrusu buna zorunluyum, çünkü sırt çantamdaki şarabın varlığıyla sürekli kışkırtılıyorum. Beni yabancı bir gezgin sanan çocuklar el sallıyor: Hello! Welcome! Onları yanıltan sırt çantam, güneş gözlüğüm ve müzik kulaklığım olmalı. Yol arkadaşım baba bir rock ustası. Yoo, dünyaca tanınan biri değil, yalnızca yurdumuzda, o da sınırlı dinleyicisi olan biri. Zaman zaman rock ile arabeski (araberock denebilir mi?) harmanlasa da sevdiğim bir sanatçı. Şu an kulaklarıma ulaşan sözler: "Körolası çöpçüler / aşkımı süpürmüşler." Traktörü son anda fark ettim ve bankete düştüm.

Şimdi şu sözleri haykırıyor: Öyle bir geçer za-

man ki / dediğim aynıyla vaki.

İleride ağaç kümeleri. Hafif bir tırmanış başladı, yine de pedallar sertleşmeden gidondaki vites mandalına küçük bir dokunuşla dişlilerde uygun bir seçim yapıyorum. Ağaçlara yaklaştıkça yolun sağ yanında, ancak iyice dikkat edildiğinde fark edilecek şaşırtıcı bir düzlük görüyorum. Düzlüğün bitiminde üç otomobille bir kamyonet var. Araçların konumuna bakılırsa birbirlerinden uzak gölgelikleri seçmişler. Şimdi onları da görüyorum, birbirinden kopuk dört insan öbeği. Mola vereceğim yer burası olabilir. Beşinci uzak noktayı da ben oluşturacağım. Dikdörtgen biçimli düzlüğü (kimi yerleri bitimsiz ve kurumuş da olsa bir çayırlık burası) enine geçerek, belirlediğim bodur, ama koyu gölgeli ağaçlığa doğru sürüyorum bisikleti.

Bulunduğum noktadan yalnızca beyaz otomobilin yarısı görünüyor. Birkaç adım daha ilerlesem o da görünmeyecek, ama bu kez güneşe çıkmış olacağım. Bisiklet de gölgede, ayaklığına yaslanmış ve ön tekerleği sola doğru dönük, boynunu bükmüş bir çocuk gibi duruyor. Düzenli aralıklarla sıralanmış bodur ağaçların hemen ardından bir hendek uzanıyor. Hendek kuru, otsuz ve dikensiz. Ama cam kırıkları, buruşturulmuş sigara paketleri ve naylon artıklardan payına düşeni almış. Sonra bir patika ve hendekten daha geniş bir yatakta akmakla akmamak arası kararsız nazlı bir su; çevresinde en küçük bir kıpırtıyı tehlike olarak algılayıp suya dalan patlak gözlü kurbağa kolonisi. Suyun iki yanı da, boş içki şişelerinden kurumuş insan dışkıla-

rına dek akla ziyan birçok artıkla dolu.

Sırt çantamdan küçük yiyecek paketini, şarabı ve çok işlevsel bulduğum çakımı çıkarıyorum. Yarım saate kalmaz konumumu değiştiririm, o zaman otomobil de görüş alanımdan çıkar.

Aynı kaseti dinlemeyi sürdürüyorum: "Gözlerinden belli yine derin derin düşünüyorsun / Hayır dedin amma ben olmayınca bak üşüyorsun". Bardak almayı unutmuşum, şarabı şişeden içeceğim. Boş alana bakıyorum, yerden, görüntüyü titreterek bulanıklaştıran bir buğu yükseliyor. Hava sıcak.

Karnımı doyurup şarabı bitirince hendeğe uzandım. Boyuna değil de enine, hem sırtım hem de ayaklarım birbirine ters otuz derecelik bir eğimde. Ortopedik bir hendek. Böyle çok rahatım. Biraz sonra (bu 'biraz' bir saat de olabilir, üç saat de) yine bisiklete binip dönüş için yola çıkacağım.

Hendekten doğruldum. Hava kararmış. Bisiklet belli belirsiz, karakalemle çizilmiş bir resim gibi. Bu kadar gecikmemeliydim. Gece otoyolda bisiklet sürmek sakıncalı olabilir. Gözlerim karanlığa alışınca, gündüz gördüğüm düzlükle şu an gördüğüm yer aynı değilmiş gibi geldi bana. Sanki başka bir yerdeyim. Öbür uzak noktalara bakıyorum; ne otomobiller var, ne de kamyonet. Tam hendekten çıkmış bisiklete doğru yürüyordum ki, devinen birtakım karaltılar görünce durdum. Beş altı kişilik silâhlı bir grup insan, kalabalık bir grubu düzlüğün orta yerine doğru götürüyordu. Sert el kol devinimlerini izliyor, ama seslerini duyamıyor-

dum. Hendeğe iyice büzüldüm. Bisiklet? Ya onu görürlerse? Onu da hendeğe almaya çalışsam dikkatlerini çekebilirim. En iyisi hiç kıpırdamamak. Ama bakmadan da edemiyorum. Olanları izlemek merakı bedenimi titreten korkuya üstün geliyor. Tutsak edilenler orta yere toplandı ve silâhlı adamlar birkaç adım geri çıktılar. Otomatik silâhların ateşlendiğini gördüm, ama hiçbir ses duyamıyorum. Bir sessiz film izler gibi, kıvrılıp bükülerek yere yuvarlanan insanları soluğumu tutarak izliyorum. Ayakta tek bir canlı kalmayınca bu kez de yerde kıvranan karaltılara mermi sıkıyorlar. Toplu bir öldürme olayının tanığıyım artık. Ne yapacağım? Birden sessizlik bozuldu ve biri haykırdı: Beşinci uzak noktada biri var, bizi gördü! O zaman her şeyin bittiğini anladım. Silâhlı adamlar bana doğru koşmaya başladılar. Ellerimi enseme kenetledim, kollarım kulaklarıma yapışmış, dizlerimi çeneme çekerek iyice büzüldüm. Edilgin ölüm duruşu bu. Bekliyorum. Bir el omzuma dokunup sarstı: Hasta mısın? Başımı kaldırıp baktım. Tanımadığım bir yüz. Kalın bir sopaya abanmış şaşkın şaşkın bana bakıyor. Öbürleri nerde, göremiyorum.

Bisiklet senin mi?

Evet.

Adamın ardında kocaman bir köpek, o da bana bakıyor. Adamın ve köpeğin bakışlarından yüreklenerek şansımı denemek istiyorum: Gitmem gerek! Adam kayıtsız. Yani gidebilirim, onun için önemli değil. Aptallık bu, biliyorum, bisiklete biner binmez, daha elli metre uzaklaşmadan sırtımdan vuracaklar. Ne çantamı, ne işlevsel çakımı, ne de kaset-

çalarımı almadan; çünkü onları arayamam, ya da nasıl olsa gerekmeyecek, az sonra öleceğim, üstelik ortalık da karanlık. Ürküye kapılmadığımı göstermek için acele etmiyorum, hatta tekerlekteki dinamoyu bile indirdim. Bisiklete bindim, karanlık çayırlığa doğru sürdüm. Dinamonun verdiği cılız ışık önümü aydınlatıyor. Avuç içi kadar çukurlar bile dipsiz kuyu gibi. Daha ateş eden yok. Kurtulacak mıyım? Çayırlığın ortasındayım. Ceset meset yok! Ayaklarım titrese de pedalları çevirebiliyorum. Düzlüğü geçtim. Otoyola çıktım. Hâlâ ateş edilmedi.

Şimdi deh gibi sürüyorum bisikleti. Çevirdiğim her pedal beni yaşama götürüyor.

WLO ÜYESİ

Kasım ayının kısacık, hemen akşama kavuşan bir öğle sonu. Dışarıda, aynı tekdüze mırıltılarla tıpırdayan inatçı bir yağmur; sokak bomboş. Odunlar çıtırdayarak yanıyor sobada. Bu bezdirici yağmuru sıcak odamdan izlemekten bencilce bir tat alıyorum. Şu anda dışarıda olmak, ya da dışarı çıkmaya zorunlu olmak ne kötü. Issız bir yolda lastiği patlamış bir aracın sürücüsü olabilirdim; ya da tekerlekleri çamura gömülmüş bir öküz arabasını kurtarmak için, bir yandan burunlarından buhar püskürten, gözleri dışarı uğramış hayvanların kalın derili butlarına sopayla vururken, bir yandan da çamura gömülmüş tekerlek için arabaya umarsızca omuz verebilirdim; hem de, havlamaktan başka bir işe yaramayan, iri, ama beyinsiz bir köpeğin, yaptığıma bir anlam veremeyen bakışları altında... Bu tür köpekleri bilirim, zeki olmadıkları halde insana acıyormuş gibi bakarlar.

Çamurlu sokaklarda, çayırlarda yağmur altında değil, odamdayım. Sıcak bir odada. Sesini iyice kıstığım radyoda 'Beraber ve Solo Şarkılar'; ayaklarımda kalın yün çoraplar, keyifliyim. Masanın başında oturuyorum; önümde, ilgiyle okuduğum bir polisiye roman ve yarılanmış bir şişe kırmızı şarap duruyor. Bardak boş, çünkü az önce – biraz da şarkının kışkırtmasıyla, ne de olsa artık var olmayan

duyarlıklarıyla bir geçmişi anlatıyordu- sonuna dek içmiştim. Yeniden şarap dolduruyorum. Arada düşüncelere dalıyor (ipe sapa gelmez düşünceler tabii ki), ıssız tepelerine kararlı bulutların yığıldığı dağa bakarak şarabımı yudumluyor (ter içinde, soluk soluğa tırmanırken düşlüyorum kendimi), kalkıp odada dolaşıyor ve arada da kalın meşe odunlarından birkaçını sobaya atıyorum. Kolay kolay yakalayamadığım bu keyifli ânı yağmura mı, şaraba mı, okuduğum romana mı, yoksa odanın sıcaklığına mı borçluyum, bilemiyorum. Çoğu kez dayanılmaz bulduğum yalnızlık, bugün bir ayrıcalığa dönüşüyor. Yalnızlık! Sesli olarak yineliyorum bu sözcüğü, sonra da heceliyorum: Yal-nız-lık. Merkezi Cenevre'de bulunan WLO'ya (World Lones Organisation-Dünya Yalnızlar Örgütü olmalı, ya da ona benzer bir şey; Cenevre'de değilse bile oralarda bir yerdedir) yazıp üyelik koşullarını öğrenmeliyim. Yüzümde çarpık bir gülüş, kendi kendimle eğlenmenin keyfi.

Pencerenin başındayım. Ellerim pantolonumun ceplerinde, dudağımda külü uzamış bir sigara, tembel tembel ayakta dikiliyorum. Radyodaki yaylı tambur taksimi (nedense ölümü, mezarlıkta ağır ağır salman servi ağaçlarını çağrıştırıyor; düzeysiz Yeşilçam filmleri koşullanması) havayı biraz ağırlaştırır gibi oluyor. Hafifletmek için bir yudum şarap nasıl olur? Kendimi kutluyorum, yerinde bir düşünce. Büyük bir yudum, şöyle, bardağın yarısı kadar falan. Sokağın eğri büğrü kaldırım taşları arasında yer yer gölcükler oluşmuş. İnce yağmur damlacıkları, küçük yaratıkların dansını çağ-

rıştırır biçimde su yüzeyinde kıpırdaşıyor. Ağzımı elimin tersiyle siliyorum. Başka bir film koşullanması olabilir (özellikle kovboy), ama bu tür küçük ayrıntılara kafa yormayacak kadar yol aldığımı sanıyorum. Çünkü bu da, kendini kendinin dışından izleyip abartma oyunu. Bu tür oyunlara gücüm yok artık. Yorgunum. Yaylı tambur taksimi 'benden bu kadar' diyor ve solist şarkıya giriyor: Bir ihtimal daha var, o da ölmek mi dersin. Bu da bardaktaki şarabın sonu oluyor (bir şişe yetmeyecek galiba).

Ölümün ne işi var böyle bir günde.

Bir karga, tekbaşma uçan, ıslanmış bir karga. Onu izliyorum. Havaya, güne ve bana uygun bir görüntü. Yalnızlık simgesi, berbat bir yaratık (WLO'nun karga amblemli bayrağına ne demeli). Gizemli sesiyle gaklıyor. Radyoya inat, tek olasılığın ölüm olamayacağını söylüyor sanki. Belki de ben öyle anlamak istiyorum. Bir sesleniş, bir yakarış ya da yalnızlığın tadını çıkarırcasına keyifli bir ezgiyi haykırarak geçiyor. Şarap bitti bitecek.

Tam pencereden ayrılacakken sokağa giren birkaç kişi dikkatimi çekiyor ve çok kısa bir sürede bunun bir cenaze alayı olduğunu anlıyorum, ama iş işten geçiyor. Böyle bir günde cenaze görmek... içim daralıyor. Pencerenin başında oyalandığım için kızıyorum kendime. Şu andan sonra, gördüğümü görmemiş gibi yaparak içeri çekilmem, cenazenin geçişini izlemekten daha keyif kaçırıcı olacak, biliyorum. Böyle bir 'kaçış', günün kalan bölümünü azaplar içinde geçirmeme neden olabilir. Hep

pamuk iplikleri. Pamuk iplikleri hep. Bunu da 'açıklanamaz rastlantılardan' biri olarak kabullenip sokağa bakıyorum. Bir cenaze için zorunlu olan en az kişiden oluşan yadırgı bir topluluk geçiyor pencerenin altından. Oldukça hızlı, koşar gibi yürüyorlar. İmamın ardında, tabutu taşıyan dört kişiden başka kimse yok. Biri de topal olduğundan, cenaze garip bir biçimde dalgalanarak götürülüyor. Kimsesiz bir ölü, diye düşünüyorum, tabutu omuzlayanların taşıdıkları cesedi tanımadıklarına kalıbımı basarım. Bu son yolculuğu bile yaşamında nasıl yalnızlık çektiğinin, kimsesiz öldüğünün, belki de cesedinin günler sonra soğuk bir evde bulunduğunun göstergesi. Avurtları çökmüş solgun ve küskün bir yüz düşünüyorum, diken diken sakalları bembeyaz. Yaşından çok gösteriyor. Yaşamı, hızla giden bir aracın penceresinden izlemiş gibi. Acılar ve düş kırıklıkları. Hesaplaşmasını yıllar önce yapmış ve hiçbir şeye tepki göstermeden ölümü beklemiş günlerce.

Gözleri açık korkunç bir ölü geçiyor penceremin altından.

Gün, denetimimden çıkıyor artık. Tanımadığım biri, yalnız bir ölü, bu yağmurlu günde gözümün önünden geçip gidiyorsa, evde daha çok oturamam.

Yağmurluğumu giyip dışarı çıkıyorum. Sokak boş. Cenazenin götürüldüğü yöne koşuyorum. Bir sokağa saptığımda beş kişilik grubu görüyorum; hızla başka bir sokağa sapıyorlar. Mezarlığa en kısa yoldan ulaşmak için ara sokakları seçmiş olmalı-

lar. Soluk soluğa onlara yetişiyor ve tabutu omuzlamak için sağ öndeki taşıyıcıya (topal olana) yaklaşarak salın kolunu alıyorum. İyice yorulduğu belli olan topal (sırılsıklam da ıslanmış) şaşkınlık ve nedense korku dolu bir bakışla bana bakıyor: Kara cüppesi dalgalanarak önümüz sıra koşar adımlarla giden imam bunun ayrımında olmuyor. Kaldırım taşı döşenmemiş çamurlu bir sokaktan geçiyoruz. Evler bitiyor, mezarlık yolundayız. Bir ara omuz üzerinden geriye bakıyorum, yine dört kişiyiz. Topal kaçmış.

Mezarlık yerine bir bataklığa giriyoruz. Çamurlara bata çıka, güçlükle yürüyebiliyoruz. Ayakkabılarım iyice ağırlaşıyor. Bir ölü, iki ölüye çıkıyor sanki. Omuzlarımdaki yükü taşıyamayacak durumdayım. Sol yanımdakinin mest üzerine giydiği lastiği çamura saplanıp ayağından çıkınca, o da doğal olarak bir an için duraklayınca tabutun dengesi bozuluyor ve üstün bir çabayla bu bahtsız ölüyü yere kapaklanmaktan son anda kurtarıyoruz. Dengemizi sağlayınca iki adım geri gidiyoruz, çünkü onu başka türlü kurtarması mümkün değil, yere yapışmış lastik ayakkabıyı ayağı ile çekiştirirken birşeyler mırıldanıyor, ama anlayamıyorum. Taşıdığı merhumu da, kutsal görevini de, aptestini de bir yana bırakıp uygunsuz sözcükler mırıldandığına eminim. Çünkü mesti mezarlık çamuruna bulandı; her adımda garip seslerle lastikten çıkacakmış gibi oluyor, ama o, bir sakat gibi yürüyerek bunu önlüyor.

Bütün bunlara katlanmak zorunda mıydım, diye düşünüyorum; sıcacık odayı, keyfimi perçinleye-

cek ikinci şişe şarabı bırakıp bu ölünün peşine takıldım. Kahrolası şarap, bütün bunlar onun yüzünden. Yalnız bir ölüymüş; tabutun içindeki bunun ayrımında, senin ona destek verdiğini biliyor sanki. Yapayalnız yaşarken, korkular üretip yaşamı akıl almaz biçimde sorgularken neredeydiniz – ya da neredeydim. Kahrolası şarap ve kahrolası gereksiz duyarlıklar. Topal kaçtı. Kurtuldu. Şimdi sıcak bir kahvehanede çayım yudumlayıp ölünün geçmişine sövüyordur. Ölü kim? Bilmiyorum. Öbür üçünün ve imamın da bilmediğine kalıbımı basarım. Kara cüppesi ıslanmış imamın, kaşları çatık ve bu aksilikten hoşlanmadığını belli eder bir biçimde somurtuyor. Mesleğinin bu yanını sevmediği belli. Günahını almayayım, ama dua mırıldanmadığı gün gibi ortada.

Yeni kazılmış bir mezarın başındayız. Tabutu yere bırakıyoruz. Dördümüz de dizlerimize dayanıp bir süre dinleniyoruz.

Çukur yarıya dek suyla dolu. İmam, bu işi bir an önce bitirmek için ellerini açarak okumaya başlıyor. Ölen benmişim gibi ürperiyorum. Gözünü kırpmadan suya gömecek cesedi.

Bir dakika, deyip sessizliği bozuyorum, onu bu çukura bırakamayız. Önce suyu boşaltmamız gerek!

İmamın öfkeli gözleri birer namlu gibi üzerime yöneliyor: Bu da Allahın merhuma bir inayeti. Rahmet içinde gömülecek.

Olmaz! diyorum sertçe, böyle gömülemez. Ben birşeyler bulayım da şu suyu boşaltayım.

Böyle bir tepki beklemediklerinden şaşırıyor-

lar. Başları önlerinde, karşı çıkacak güçleri yok. Ancak, şarap kokusunu alırlarsa sonuç ne olur bilemiyorum.

Şimdi gelirim, diyorum, bekleyin.

Çamurlara bata çıka yürüyorum. Yağmur hâlâ yağıyor. Bir nesne bulmalıyım, diyorum, suyu oradan boşaltacak bir nesne. Yoksa o hırtlar onu öyle gömecekler. Şu işe bak, diyorum bir yandan da; ne güzel sıcacık odamda şarabımı yudumlayarak yağmurun tadını çıkarıyordum. Yağmur o değil, buymuş işte. Bir nesne! diye bağırdım ve çok ayıp ettim biliyorum; çok ayıp çünkü ardından, "O pezevenk de suya atılmaz ki," dedim; hem de sesli olarak. Oysa onu tanımıyorum. Böyle durumlarda mutlaka bir tanık olur, bundan emin olmasaydım mezarlıktan çıkıp bir nesne aramazdım. Sonunda, yol kıyısında, işe yaramaz birçok şeyin atıldığı bir düzlükte, pash bir teneke kutu gördüm. Geri döndüğümde mezarlıkta, ölünün başında kapkara bir yontu gibi dikilen imamdan başka kimsenin kalmadığını gördüm. Öfkeyle, ötekiler nerde! diye bağırdım. İmam yılgın bir sesle, gittiler, dedi. Yani kaçtılar. Ölüyü ben mi gömeceğim? Hepsinin canı cehenneme. İmam, tövbe tövbe, dedi, günah. Bırak şimdi günahı münahı İmam Efendi, ben çukura giriyorum, yani mezara. Böyle işleri sevmem, ama gördüğün gibi buna zorunluyum. Önce şu suyu boşaltacağım, sen de ne kadar dua biliyorsan oku. Su boşalınca ölüyü gömelim.

Dizlerime dek suyun içindeyim. Başım dönüyor. Mezar tutması. Getirdiğim teneke kutunun dibi delik. Dışarı boşaltmak için kutuyu her kaldırdı-

ğımda üzerime sular dökülüyor. İmam gözlerini kapamış (beni görmek istemiyor tabii ki) yapay bir kendinden geçmişlikle dudaklarını kıpırdatıyor. Suların da boşalacağı yok. Yardım et İmam Efendi desem, etmezsin, çünkü cüppen ıslanır. Aç şu tabutu, uzat şu ölüyü, boşaldığı kadar işte, kıs kıs gülüyorsun içinden değil mi, ne yapsam olmuyor ki, dipten su fışkırıyor sanki. Yavaş İmam Efendi, yavaş. Kefene sarılmış zayıf, küçük bir beden. İnsanın ölüsü ağır olur derler, ama bu değil. Düşümde görsem ürpereceğim bir olayı çok olağanmış gibi yapıyorum. Üstüm başım çamur, mezar kalaslarını yerleştiriyorum. Yağmur inadına hızlanıyor. İşim tamam, çıkmak için elimi uzatıyorum. Nasırlı bir el elimi kavrıyor. Ayağında lastik çizmeler var. Bakıyorum, imam değil. Başka biri.

O pezevenk nerde? diyorum.

Omuzlarını silkiyor, kimden söz ettiğimi anlamıyor bile.

Parayı sen vercen di mi? diyor.

Ne parası?

Mezarı ben kazdım da.

Bir an göz göze bakışıyoruz. Ben vereceğim, diyorum, ama önce şu küreği al da mezarı doldur. Yorgunum. Perişanım. Çömelip bir mezar taşma yaslanıyorum. Dizlerim titriyor Alnıma yapışmış saçlarımdan yüzüme sular süzülüyor.

Adam işini bitirdi. Avucuna bir miktar para sıkıştırıyorum. İşin piyasası nedir bilmiyorum, ama verdiğimden hoşnut kaldığı yüzünden belli. Başın sağolsun, diyor. Sağol, diyorum. Şaşkınım. Adamın sallana sallana yürüyüşünü izliyorum bir süre. Ta-

nımadığım, yüzünü bile görmediğim birinin mezarı başındayım. Yağmur yağıyor. Gak, sesini duyunca başımı kaldırıyorum. Bir karga. Tekbaşına uçan, ıslanmış bir karga. Belki de penceremden keyifle sokağa bakıp şarabımı yudumladığımda geçen yaratık. Beni izliyor. Başıma açtığım işler onu keyiflendirmiş olmalı.

Odamdayım. Her şey birkaç saat önce bıraktığım gibi. Kaldığım yeri bulmam için sayfaların arasına kibrit çöpü sıkıştırdığım roman, boş şarap şişesi ve bardak masada öylece duruyor. Zaman zaman nesnelerin konumları bile nasıl hüzünlü olabiliyor. Hemen çay demlemeliyim, çünkü çok üşüdüm. Pencerenin başına geçip dışarı bakıyorum. Yine yağmur, yine su birikintilerinde oynaşan damlacıklar, yine insansız bir sokak. Hiçbir şey değişmediği halde, her şey nasıl da değişmiş gibi görünüyor.

Kimdi o adam? Günümü rezil eden, beni bu hale sokan kimdi?

Pencerenin başında, gözden yitene dek izlediğim karganın ardından bakarken buluyorum yanıtı: O bir WLO üyesiydi.

BEN POYRAZ

Uyanıyorum. Pencereden sızan ışığa bakılırsa gün ağarmış. Serin, insanın içini ürperten, kısacık kış günlerine hazırlık yapan bir güz sabahı. Puslu ve üşengeç. Yarı aralanmış gözlerimi tavanda, sigara ve çakmağımı nereye bıraktığımı düşünüyorum. Sol elim boşluğu avuçluyor önce, ardından sandalyenin üstündeki gömleğime değiyor parmaklarım. Bahar aylarında yağan yağmurlardan (ne bezdirici yağmurlardı onlar, bir ara her şeyi olduğu gibi bırakıp başka yerlere kaçmayı düşünmüştüm) tavanda oluşmuş sızıntı lekesine baktım. Fısıldaşan iki baş gördüm. Basık çeneli olanın yüzündeki anlam ürkütücü; ağzı gülüyor gibi, gözleriyse dehşet dolu. Başıma gelen bir olayı benden başka herkesin bildiğinin ayrımında olan ve bütün bunların kaçınılmazlığına yazgı derecesinde inanmış, acımayla alayın birbirine girdiği bir bakışla süzüyor beni.

Dün limana indin mi?

Sigaramı buldum sonunda, gömleğimin altındaymış. Dudağıma bir tane yerleştirip gözümü kıstım. Çocukluğumdan kalma bir kovboy filmi koşullanması, biliyorum, ama bir türlü de bu yapaylıklardan arınamıyorum. Kötü kötü baktığıma eminim. Yanımda ayna olsa da görsem yüzümü.

İnmedim.

Ya önceki gün?

Çakmağı çakıp sigaramı yakıyorum. Başımı 'hayır' anlamında sağa sola sallarken (aslında yukarı doğru kaldırmam daha 'bizden' bir davranış biçimi, ama ben moda olanı yeğliyorum) dumanı ağzımdan burnumdan bırakıyorum. En hoşuma gideni de günün ilk sigarası, bütün hücrelerime hükmediyor: Soru sorma sırası öbür lekede (yani yuvarlak kafalı olanda).

Kaç gündür limana inmedin?

Bir gülme nöbetine tutuluyorum. Kısık kısık havlayan bir köpek gibi sesler çıkararak –ilk kez böyle güldüğümün ayrımındayım– yattığım yerde sarsılıyorum. Kendi kendime rol yapıyorum galiba, çünkü birden ciddileştim.

Bilmiyorum!

Gerçekten emin değilim. Yatağa ne zaman girdiğimi bile anımsamıyorum. Sol yanıma döndüm, sigara parmaklarımın arasında.

Kaç gündür limana inmedin? diye sorusunu yineliyor basık çeneli.

Çok oldu, diyorum.

Teknen yok!

Yeniden sırtüstü yatıp tavana baktım, ikisinin de gözleri üzerimde. Kalleş yağmurlar, diye gülümsedim, bir gece üstüme çökecek bu tavan ve o zaman göreceğim dünyanın rengini, ya da ebemin bilmemneyini. Dumanı onlara doğru üfledim. Tasalanmayın, teknem limanda ve emniyette.

Yuvarlak kafalı ısrarlı: Teknen limanda değil!

Kalkıp pencereyi açtım. Ürpertici bir güz sabahı doldu içeri.

Tavandaki görüntülerle, gece boyu uğraştığım,

ama şu an bir karesini bile anmsamadığım düşlerim arasında bir koşutluk olduğu kanısındayım. Şimdi bakıyorum da, ne basık çeneli, ne yuvarlak kafalı; tavan bir haritaya benziyor, ya da dörtnala koşan atlara...

Giyinip çıktım. Daracık sokakta kimseye rastlamadan yürüdüm. Artezyenden güldür güldür akan su yalaktan taşıyor, yol kıyısındaki böğürtlenlerin altında birkaç küçük kola ayrılarak, kıvrıla büküle aşağı doğru iniyor. Uzun bacaklı, boz renkli, çirkin ve türüne özgü birçok özelliğini yitirmiş, yozlaşarak yabancılaşmış bir köpek, taşların arasındaki birikintiden dilini şaplatarak su içiyor. Başım kaldırıp baktı. Birden geceki düşümü anımsadım: Bilmediğim bir kentte, kalabalık bir alanda çırılçıplak dikiliyorum. Ne yapacağımı, nereye gideceğimi bilmiyorum. Alan kalabalık, ama kimse kıpırdamıyor. Cansız gibiler. Vitrin mankenlerine benziyorlar. Bu ölüler alanından çıkmak için koşmaya başlıyorum. Ürkütücü bir sessizlik kaplamış ortalığı. Bir labirentte gibiyim. Cansız insan ormanında umarsızca koşarken dili dışarıda bir köpek görüyorum. Yaşh ve yorgun bir köpek. 'İzle beni' der gibi arkasına bakarak yürümeye başlıyor. Onu izliyorum.

Alandan çıkıp çıkmadığım belli değil, çünkü düşün geri kalan bölümünü anımsamıyorum. Belki de hepsi bu kadardı, bilemiyorum.

Yüzümü yıkayıp avucumdan su içtim.

Denizin göründüğü dönemecin başına gelince durdum. Her şey, günler önce aynı noktada dikilip baktığım gibiydi. Yalnız, teknem bağladığım yerde değildi. Gözlerimi kısıp denizi taradım.

Teknem yoktu.

* * *

Motosikletin üzerine iyice abanmış, ardımda göz gözü görmez bir toz bulutu bırakarak, uçarcasına gidiyorum. Hız göstergesi bozuk olduğundan ibre sıfırın üstünde duruyor. Tatlı bir inişin sonunda rampa var, vites ikiye düştü. Motorun çatırdayan sesi kulaklarımda yankılanıyor. Yıllardır böyle öfkeli ve kararlı olmamıştım. Tekneme ne oldu? Bir; ilgisizliğim yüzünden (bu gerçeği kabullenmem oldukça güç) durduğu yerde battı. İki; onu bağladığım halat (yine ilgisizliğim yüzünden) çözüldü, çürüdü ya da koptu ve teknem sürüklenip gitti. Üç; (dört elle sarıldığım da bu) teknem çalındı!

Tepeye ulaşınca deniz göründü. Sağa çekip durdum. Motosiklet yaralı bir hayvan gibi inliyor. Aşağıda, dar kumsalın ardında, yamaca doğru, birkaç ağacın arasına gizlenmiş bir baraka, barakanın önünde de sandalyesine ters oturmuş, denize bakan biri var. Oraya inen bir yol olmalı. Motosiklete binip patikaya doğru sürdüm. Ağır ağır, egzoz patlatarak iniyorum, yine de dizlerim ve omuz başlarım çalılara takılıyor. Patikanın bitiminde, ağaçların arasındaki baraka ve adam göründü. Sandalyesinden kalkmış bana doğru bakıyordu. Adamı elimle selâmlayıp motosikleti ayaklığı üzerine aldım. Ellerim ceplerimde, çevreyi gözlerimle tarayıp dizlerimin üstünde yaylanarak (selede oturmaktan bacaklarım uyuşmuştu) başımı ağır ağır salladım. Her şeyden uzak, sessiz ve güzel bir yer, dedim.

Adam beni inceleyebilmek için gözlerini kısmıştı, bu zorlamadan ötürü de -tabii ki elinde olmadan- onu oldukça aptal gösterecek bir biçimde ağzını açmıştı. Ensesine dökülen ak saçları vardı. Buraya övgüler düzmek için o patikadan inmediğimi düşündüğünden olacak, kuşkuyla beni süzüyordu.

Bakın, dedim, teknem kayıp, onu arıyorum.

Ne gözlerinin kısıklığı, ne de ağzının açıklığı değişti; anlamış gibi, ama hiçbir şey anlamadan başını salladı. Tekne! diye bağırdım, beyaz bir tekne gördün mü? Elini 'çook' anlamında salladı. Yüzüme aynı biçimde bakmayı sürdürüyor. Denize doğru dönüp ensemi kaşıdım. Sağol, dedim. Onu bir kuşku yumağı olarak bırakarak büyük adımlarla motosiklete doğru yürüdüm. Patikayı deli gibi tırmandım. Yola çıkınca ilk durduğum yerde durup aşağı baktım. Adam görünmüyordu.

Toprak yol bomboş, ne bir araca rastlıyorum ne de insana. Ardımda akla ziyan bir toz bulutu, uçarcasına gidiyorum. Deniz arada görünse de gittikçe uzaklaşıyorum ondan. Oysa kıyı kıyı gitmem gerekiyor. Dikenli telle çevrilmiş bir arazi görünce yavaşladım. Tellerin bitiminde sağa sapan, uzun zaman kullanılmadığı boy atmış otlardan da belli olan bir patika var. Bu yol beni denize götürür mü? O kadar düşünecek zamanım yok, patikaya döndürdüm motosikleti. Yol bozuk, oldukça yavaş gidiyorum. Bir süre sonra ulu ağaçların çevrelediği bir düzlüğe çıktım. Şimdi ne yapacağım? Düzlüğü dolandım. İkinci dolanışta, izlediğim patikaya benzer, ama ondan daha dar bir yol gördüm. Motosikleti o yana sürdüm bu kez. Gittikçe umutsuzluğa

kapılıyorum. En uzun yolun, kestirme olduğunu unutmamalıydım. Ama artık dönemem, bu yol beni bir yere çıkaracak. Küçük tepeyi aşınca deniz feneri göründü ve rahat bir soluk aldım.

* * *

Hey! diye bağırdım.

Vitesi boşa alıp gaz verdim ve motoru susturdum.

Çevrede kimse görünmüyor. En azından duyarlı kulaklarını dikip gelişimi çok uzaklardan sezinlemiş, şu anda da bir yere gizlenip beni gözleyen bir köpek olmalıydı. Peki neden havlamıyor? Fener kulesinin çevresini dolanırken bir yandan da üstteki pencerelere bakıyorum.

Yeniden seslendim.

Yanıt veren olmadı.

Fener burnunun ucuna gidip denize baktım. Dik yamaçta, paslı dikenli tellerin hemen altında koyu yeşile boyanmış eğri büğrü birkaç mezar taşı var. Denizin yüzeyinde küçük, beyaz köpükçükler oynaşıyor. Rüzgâr artacak gibi, görünürde ne bir gemi, ne de tekne...

Bir an gözleniyor duygusuna kapılıp geri döndüm ve fener kulesindeki pencerelerin birinde bir başın geri çekildiğini gördüm. İçeride biri vardı, beni görmüştü, ama kapıyı açmamakta kararlıydı. Böyle bir yerde yaşayan birinin her seslenene kapısını açmamasının doğal olacağını düşündüm. Toplum dışı bir yaşam sürüyordu, kendine göre kuralları olmalıydı. Belki de şu an pencerenin yanıbaşın-

da, sırtını duvara yaslamış, göğsü körük gibi beni izlerken çiftesinin namlusunu sıkıyordu. Ellerimi ağzıma siper edip bir kez daha HEY! diye bağırdım.

Burada zaman yitirmenin bir anlamı yoktu, en iyisi basıp gitmekti. Motosiklete doğru yürüdüm. Son bir kez dönüp baktığımda, pencerenin önüne konmuş bir büst gibi duran başı gördüm. Kıpırdamadan bana bakıyordu.

Konuşabilir miyiz? diye bağırdım.

Pencerenin başından çekildi. Bu inatçı keçiden bir şey öğrenemeyecektim anlaşılan. Batıya gitmekten başka seçeneğim yoktu. Bir saate kalmaz hava patlardı. Teknem denizdeyse bir kuytuya sığınmak zorundaydı, ya da çoktan bir koya atmıştı kendini.

HEY! dedi biri.

Dönüp baktım. Kulenin kapısında bir adam dikiliyor, eliyle de beni çağırıyordu.

Kulenin girişi geniş, düzgün taşlarla döşenmişti. Dışarıya göre daha serindi ve rutubet kokuyordu. Dar merdivenleri o önde ben arkada çıktık.

Bir konuğumuz var, dedi fenerin olduğu bölüme çıktığında.

Yalnız değilmiş, diye düşündüm.

Yukarısı pencerelerle çevrilmiş genişçe bir minare şerefesi gibiydi. Ortada büyük kristal bir küre vardı. Aşağı doğru merdiven boşluğu uzanıyordu.

Son basamağı çıktığımda ve fenerdeki öbür kişiyi görmek için çevreme bakındığımda, yerde, otu-

ran aslan yontusu biçimini almış, dilini hoplatarak bana bakan köpeği gördüm...

Kalkıp yanıma geldi. Gözleri kanlı ve yorgun, yanakları sarkmış bu garip yaratıkla uzun süre bakıştık.

Son günlerini yaşıyor, dedi fenerci köpeğin başını okşayarak, burda huzur içinde. Artık havlamaktan bile nefret ediyor. Yatmaktan, ileri uzattığı ön ayaklarına çenesini yaslayarak uzaklara bakmaktan çok hoşlanıyor. Onunki ne biliyor musun; düş kırıklığı, boşluk.

Bir süre sustuk. Ben denize baktım.

Burda tekbaşına mı yaşıyorsun?

Görmüyor musun, POYRAZ da var.

POYRAZ? dedim şaşkınlıkla.

Köpeğin adı, dedi fenerci, benimki de İdris, eski denizciyimdir.

Yanımda durup boşluğu koklayan köpeğin başını okşadım. Güzel bir yer, dedim, sessiz...

Sessiz mi? dedi tek heceli, tıksırmaya benzer bir sesle gülerek, deniz kabarınca göreceksin, korkunç olur. Boğulanların iç paralayan şarkılarını dinleyebilmek için yürekli olmak gerek, ya da deniz dibindeki cehennemin sessiz ölüsü. Yıllardır onlarla beslendim. Ben, ben olmaktan çıktım. Artık bir ölü şarkısıyım.

Yine bir sessizlik oldu.

Bana bir şey sormak için geldin, dedi, haydi sor!

Teknemi arıyorum.

Yine o garip gülüşle güldü. Deniz kabaracak, dedi.

Evet, poyraza döndü.

Köpekten bir vınk sesi çıktı yalnızca.

Bak, dedi, birkaç gün önceydi, yaklaşık yedi metrelik beyaz bir tekne batıya doğru geçti. Oldukça açıktan gidiyordu. Teknenin adı neydi?

BEN POYRAZ.

Köpek yeniden vınkladı.

Adı BEN POYRAZ, diye yineledim, yedi metrelik beyaz bir tekne.

Ağır yol gidiyordu, dedi İdris, deniz süt limandı. Bir süre dürbünle izledim onu. Kullanan kişi kamarada olmalıydı, görünürde kimseler yoktu. Hatta kendi kendime, "Ne keyif," diye düşündüm. Doğrusu öyle bir teknede olmak isterdim o an. Yalnız şu var, çalıntı bir tekneyle kaçar gibi giden biri değildi.

Onu kimse çalmadı, dedim.

Bence de, dedi.

O hızla, o rotayı izleyerek gitse bugün nereye varmış olabilir?

Hiçbir yere.

Yani hâlâ denizde mi?

Ne sandın!

Ya fırtına?

Korkma, dedi İdris, içindeki o kadar boş biri değil, gidişinden anladım, denizi biliyor. Küçük koylardan birine sığınmıştır. Koylara gidemediyse de açığa vurmuştur.

O zaman gidiyorum, dedim, onu buldum artık.

Dur, dedi kolumdan tutarak, artık çok geç, bir yere gidemezsin bu saatten sonra.

Giderim.

Hava kararıyor, görmüyor musun. Geldiğin yolu bulamazsın. Geceyi burda geçir. Yarın sana bir rota çizerim, elinle koymuş gibi bulursun tekneni. Hem sana bir sır vereyim mi, onun kaçtığı falan yok, bulman için yol gösteriyor yalnızca.

Bunu söyleyince gözünü kırptı. Parmağıyla kısa bir süre beklememi işaret ederek aşağı indi. Döndüğünde elinde bir şişe şarap vardı.

Şuna bak, dedi, kan gibi. Çakısıyla şişenin naylon tapasını kesip attı. Her ne kadar buna 'köpeköldüren' diye küçültücü bir ad takmışlarsa da inanma. Bir şey olsaydı POYRAZ'a olurdu. Bir yudum iç bak, zihnini açacak.

İçmesem kırılacaktı. Şişeyi alıp bir yudum içtim. Ardından İdris, şişenin ağzını eliyle silerek bir yudum da o içti. Bu kez şişenin ağzını yeniden temizleyip (tabii ki çok şaşırdım, çünkü şarap içen bir köpeği ilk kez görüyordum) POYRAZ'a içirdi. İkinci turu düşünmek bile istemiyordum.

Onu neden arıyorsun, dedi.

Yitirdiğimi anladığım için arıyorum, benim için önemli bu. Yitiren insanların yüzlerinde yaşamın çözülememiş gizlerinden biri oluşuyor; çünkü hızla değişip prizmanın öbür yüzünü görüyorlar. Kişinin kendi olma sınavının en zor basamakları.

İdris güldü: Yitirilen yalnızca bir tekneyse bunların hiçbiri geçerli olamaz.

O an köpeğe baktım. Boynunu ve çenesini zemine dayamış bizi dinliyordu. Yatışındaki rahatlık yapaydı. Sahtekâr, diye düşündüm.

Korktuğum başıma geldi, İdris ikinci tur için şişeyi uzattı.

Rahat ol, dedi tek heceli gülüşüyle gülerek, tiksinmeden iç o şarabı, çünkü ben, köpeğim POYRAZ, fener... hepsi yalan. Sen patikayı tırmanıp yola çıktıktan sonra, motosikletini hızla sürerken biz olmayacağız artık. Yalnızca şu an, sen varken varız. Ve sen, ardındaki her şeyi silerek gideceksin.

* * *

Gece boyu, ölü gemicilerin uğultulu, buruk ve korkunç şarkılarını dinliyorum gözümü kırpmadan ve şaha kalkmış beyaz köpüklü sular kayalarda patlayıp tuz buz olurken, metrelerce aşağıda dingin, karanlık, ürkütücü bir sessizlikte ağır ağır devinen ruhları düşünüyorum.

Gün ışırken azalıyor şarkılar ve rahat bir soluk alabiliyorum.

Kahvaltıda İdris'in demlediği buruk çayı içip zeytin ekmek yiyoruz. POYRAZ da yanıbaşımızda, sere serpe yattığı yerden beni izliyor.

Bu iş sandığın kadar kolay değil, diyor İdris, uzun süre denizi görmeden gideceksin. Ama için rahat olsun, bu arada teknenin sığınabileceği bir koy yok. Aşılması güç köy yollarından ve kömür ocaklarından geçeceksin. Oralarda oyalanma. Yolunun üzerinde yalnızca bir benzin istasyonu var, şansın yolunda giderse deponu doldurursun.

Ayağa kalktım. Poyraz da kalkıp ön ayaklarını ileri uzatıp gövdesini esneterek gerindi.

Hoşça kalm, dedim.

Arkama bakmadan sürdüm motosikleti. Kapının önüne mi çıkmışlardı, yoksa fenerin pencerele-

rinin birinden mi bakıyorlardı, bilmiyorum. Bunun önemi yoktu, çünkü her şey yalandı.

Ardımda korkunç bir toz bulutu, uçarcasına gidiyorum.

Deniz görünmüyor. Gittikçe içe düşüyorum. Terk edilmiş gibi art arda sıralanmış kamyonların yanından geçtim. Bir tabela: SER Madencilik. Ortalarda kimseler yok. Bir köy, insansız gibi, ya da boşaltılmış. Kaçışan birkaç tavuk. Bir köpek boğuk boğuk havhyor, sesi var, kendi yok.

İyice kapandım motosikletin üzerine. Dönemeçlerde savruluyorum. Onu bulacağımı biliyorum artık. Motosiklet çatırdıyor, dağıldı dağılacak. Önümde uzun bir tırmanış; hadi oğlum, diyorum benzin deposuna vurarak, çık şurayı...

Ter içinde ulaştığım o son noktadan aşağı bakıyorum; küçük bir koy ve beyaz teknem, başını kumlara yaslamış, nazlı bir gelin gibi yatıyor.

Bulunduğum yer oldukça yüksek. Üstelik aşağı nasıl inebileceğimi de bilmiyorum. Motosikleti sağa çekip ayaklığı üzerine aldım. Rengi atmış farını okşadım, hoşça kal, dedim yol arkadaşıma. Belki onu bir daha görmeyeceğim.

Bodur ağaçlara tutuna tutuna, kimi kayarak, kimi kıçüstü oturarak, kimi de bir dalın ucuna asılıp kalarak inmeye çalışıyorum.

Teknemi buralara kim getirdi?

Tutunduğum çalı kökünden çıkınca dengemi yitirip yuvarlanmaya başladım. Son anda yakaladığım dal parçası yalnızca hızımı kesti, çünkü ağırlığıma dayanamayıp o da koptu. Ama yeni bir dalı yakalamamı kolaylaştırdı. Kollarım sıyrılmış, pantolo-

num da dizimden yırtılmıştı. Aşağı indiğimde bir savaştan çıkmış gibiydim. Alnımı çarptığım yer sızlıyordu. Elimle yokladım, kanamış.

Küçük bir koy burası, yarım ay biçiminde kumsalı var. Su yüzeyinde uç vermiş küçüklü büyüklü birçok kaya görünüyor. Teknemin parçalanmadan bu kumsala nasıl ulaşabildiğine şaştım.

Teknede kimse yoktu. Küçük kamarada her şey günler önce bıraktığım gibiydi. Yabancı hiçbir iz, dokunuş, nesne görünmüyordu. İyi de, teknem buraya nasıl gelmişti? Değişen tek şey adıydı, o da dalgalarla boğuşmaktan, kayalara sürtünmekten olmuştu kuşkusuz; BEN POYRAZ'ın BEN'i silinmiş, yalnızca POYRAZ kalmıştı.

Şımarık deniz, yorgun düşüp uyuyakalmış bir çocuk gibi hışırtıyla kayaları okşuyor. Akşamki fırtına mı şakaydı, yoksa şu anki suskunluğu mu, belli değil.

Şimdi yola çıkıyoruz, dedim teknem POYRAZ'a. Her ne kadar zorlu yol serüvenin BEN yazısını silmişse de, ben varmı eskisi gibi. Yine BEN POYRAZ'ız. Rotamız, seni yitirdiğim limana doğru olmayacak, oraya dönmeyeceğiz artık. Bak, açıklar bizi bekliyor. Fırtınalar patlasa da, denizin yüzeyini cehenneme çeviren o dalgaların hemen altında dingin bir dünya var. Yeter ki korkma!

Motor çalışıyor. Tekdüze bir tıkırtıyla denize açılıyoruz: BEN ve POYRAZ.

Cemil Kavukçu

UZAK NOKTALARA DOĞRU

Edebiyat dünyasına son yıllarda katılan *Cemil Kavukçu*'yu *Can Yayınları*'nda ilk kez *Uzak Noktalara Doğru* adlı öykü kitabıyla çıkarıyoruz okurlarımızın karşısına. *Kavukçu,* yaşayan Türkçeyle anlattığı, çok değişik kurgulu, buruk bir tat bırakan öykülerinde okuru, nasıl bir serüvene doğru sürükleneceğini bilmediği bir yolculuğa çıkartıyor. Öykünün, bittiği yerde başladığı izlenimini ediniyor okur ve yazarın bıraktığı yerden alıp sürdürmek istiyor öyküyü. Kesin bir sonuca bağlanamayan dertler, düşler, umutlar anlatılıyor bu öykülerde; ders vermiyor, yol göstermiyor yazar. Anlatımı paylaşması, öyküyü sürdürmesi için kışkırtıyor adeta okuru. Kendilerine doğru yolculuklar tasarlayan insanların öyküsü anlatılanlar, kimilerinde hiç başlamıyor bu yolculuk, kimileriyse yarı yolda yitip gidiyorlar. Yolculuğu sürdürenlerin varacakları nokta ise belli değil. *1987 Yaşar Nabi Nayır Öykü Ödülü* sahibi bu genç ustanın öykülerini kıvançla sunuyoruz okurlarımıza.

Kapaktaki resim: NITA ENGLE

ISBN 975-510-661-8

KDV İÇİNDEDİR